

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 31 · 19. desember
Sesjonen 2025–2026

Møte fredag den 19. desember 2025 kl. 9

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 31):

1. Stortingets vedtak til lov om kompensasjonsordning for kjemikalieskadde oljepionerar (Lovvedtak 8 (2025–2026), jf. Innst. 53 L (2025–2026) og Prop. 7 L (2025–2026))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.) (Lovvedtak 9 (2025–2026), jf. Innst. 52 L (2025–2026) og Prop. 8 L (2025–2026))
3. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
4. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2026 (Innst. 17 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
5. Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
6. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden (tilsynsmyndighet) (Innst. 65 L (2025–2026), jf. Prop. 4 L (2025–2026))
7. Referat

Presidenten [09:00:04]: Representanten Erling Sande vil framsette et representantforslag.

Erling Sande (Sp) [09:00:20]: På vegner av stortingsrepresentantane Maren Grøthe, Kjersti Toppe og meg sjølv har eg gleda av leggje fram eit forslag om betre rammevilkår for organisasjonseigde kulturbygg.

Presidenten [09:00:32]: Representanten Kathy Lie vil framsette to representantforslag.

Kathy Lie (SV) [09:00:47]: På vegne av stortingsrepresentantane Marian Hussein, Anne Lise Gjerstad Fredlund og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om et bedre tilbud innen psykisk helsevern.

På vegne av stortingsrepresentantane Anne Lise Gjerstad Fredlund, Sunniva Holmås Eidsvoll, Ingrid Fiskaa og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om mer forutsigbare og langsiktige tilskuddsord-

ninger for frivillige og ideelle organisasjoner i helsefeltet.

Presidenten [09:01:22]: Representanten Erlend Larsen vil framsette et representantforslag.

Erlend Larsen (H) [09:01:38]: På vegne av representanten Bård Ludvig Thorheim og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om å sikre Norge mot forstyrrelser av satellittnavigasjon.

Presidenten [09:01:51]: Representanten Joel Ystebø vil framsette et representantforslag.

Joel Ystebø (KrF) [09:02:04]: På vegne av representanten Kjerstin Lianes Kjøndal og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønns mangfold for offentlig ansatte.

Presidenten [09:02:17]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1 og 2 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [09:02:35]

Stortingets vedtak til lov om kompensasjonsordning for kjemikalieskadde oljepionerar (Lovvedtak 8 (2025–2026), jf. Innst. 53 L (2025–2026) og Prop. 7 L (2025–2026))

Sak nr. 2 [09:02:37]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.) (Lovvedtak 9 (2025–2026), jf. Innst. 52 L (2025–2026) og Prop. 8 L (2025–2026))

Presidenten [09:02:38]: Ingen har bedt om ordet.

Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil sakene nr. 3 og 4 bli behandlet under ett.

Sak nr. 3 [09:02:48]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Sak nr. 4 [09:03:07]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2026 (Innst. 17 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten [09:03:17]: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: Arbeiderpartiet 30 minutter, Fremskrittspartiet 25 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Rødt 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil ti replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ine Eriksen Søreide (H) [09:04:13] (komiteens leder): I natt ble det under EU-toppmøtet enighet om å gi Ukraina et lån på 90 mrd. euro, om lag 1 000 mrd. kr, for 2026 og 2027. Det er en helt avgjørende økonomisk støtte til et hardt prøvd Ukraina, som nå går inn i sitt femte år med en stadig mer omfattende og brutal angrepskrig fra Russland. Dette er et tydelig signal om den sterke støtten til det ukrainske folk og et like klart signal til Putin om at han ikke klarer å splitte Europa eller undergrave Ukraina.

Høyre og flere opposisjonspartier har bedt regjeringa gjøre en vurdering av om – og i så fall hvordan – Norge kan bidra til denne ordningen. Forutsetningen for Høyre har vært at dette er en felleseuropeisk løsning, altså at Norge ikke skulle være långiver eller garantist alene, og at rammene rundt ordningen var sånn at vår deltakelse ikke skapte presedens for investeringene SPU gjør. Nå er det viktig at Arbeiderpartiet raskt gjør en vurdering av hvordan Norge kan bidra til denne EU-solidariteten med Ukraina, enten gjennom bidrag til denne mekanismen eller på andre måter.

Amerikansk engasjement for å få en slutt på Russlands krig mot Ukraina er svært viktig. Dypest sett dreier dette seg om europeisk og transatlantisk sikkerhet, men det har også stor betydning at det amerikanske engasjementet legger presset på den angripende parten, Russland, og ikke på landet som angripes. Selv om diskusjonene som pågår, bl.a. dreier seg om territorier, må vi ikke forledes til å tro at Russland først og fremst er ute etter nye landområder. Dette dreier seg i stedet om Putins krav om å kunne kontrollere Ukraina politisk og militært, om at Ukraina ikke skal eksistere som selvstendig nasjon, om å forandre Europas sikkerhetsarkitektur og om å sikre det russiske regimets overlevelse ved å unngå at demokratiet smitter til Russland.

For at en fredsavtale skal være mulig, kan den ikke skje på russiske premisser, og for at freden skal være bærekraftig, må den inneholde reelle og solide sikkerhetsgarantier. Ingen europeiske land har tillit til at Russland vil forholde seg til en inngått avtale – fordi de ikke har gjort det til nå. Derfor er sikkerhetsgarantier avgjørende, for å hindre at Russland bruker en eventuell fredsavtale til å omgruppere og angripe Ukraina igjen, eller til å kunne true og angripe andre europeiske land. En fredsavtale på russiske premisser vil vise Putin at bruk av militærmakt i Europa lønner seg. Russlands luft- og sjøstridskrefter på Kolahalvøya, særlig i undervannsdomeinet, forblir en trussel mot NATO og transatlantisk sikkerhet, også mot amerikansk territorium.

Vesten utfordres nå økonomisk og militært på en måte vi ikke har sett siden den kalde krigen. Det lange 1990-tallet, eller det sikkerhetspolitiske friminuttet, er slutt. De som tror at vi skal tilbake til tilstanden som rådde etter slutten av den kalde krigen, tar feil. I dette bildet er det avgjørende at Norge investerer i å bygge sterke allianser og samarbeid. Vi har all interesse av at NATO forblir verdens sterkeste og mest vellykkede militærallianse, og at EU blir et stadig sterkere fellesskap. Det betyr også at vi må prioritere ressursene våre tydelig, når det utenrikspolitiske overskuddet vårt blir mindre som følge av at vi står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig.

Den 4. juni i fjor vedtok Stortinget en ny langtidsplan for forsvarssektoren for perioden 2025–2036. Alle rede tidlig i høst startet nye samtaler mellom Stortinget og regjeringa om en omfattende reprioritering av langtidsplanen, bare noen måneder inn i det første året av den tolvårige planperioden. Sterk kostnadsvekst på militært materiell, rask teknologisk utvikling og nye kapabilitetsmål fra NATO danner mye av baketeppet. Dette treffer alle land som nå ruster opp.

Under behandlingen av langtidsplanen i Stortinget fremmet Høyre forslag om at regjeringa skulle levere en årlig stortingsmelding som gir status for gjennomføringen av planen, med tanke på både økonomi, investeringer, drift og personellopptrapping. Den årlige rapporteringen skal kartlegge risiko og utfordringer. Det er avgjørende at regjeringa fortsetter å gi faglige og operative vurderinger til Stortinget og gir presis og dekkende informasjon som grunnlag for å behandle justeringer og endringer i langtidsplanen.

Høyre har helt fra vedtakelsen uttrykt bekymring for balansen mellom drift og investeringer, ikke bare fordi investeringsandelen er opp mot 50 pst. – noe som er veldig høyt, men nødvendig – men også fordi det er en reell risiko for at driftsbudsjettene ikke er store nok til å opprettholde og på flere områder øke aktivitetsnivået i Forsvaret. Det er en bekymring som har vist seg å være

riktig. Det måtte allerede i revidert budsjett flyttes midler fra investeringer til drift for at ikke aktivitetsnivået skulle gå ytterligere ned. Høyre foreslår derfor, både i vårt alternative reviderte budsjett for 2025 og i vårt alternative budsjett for 2026, en betydelig økning av driftsbudsjettene for at den operative evnen ikke skal svekkes. For 2026 har vi foreslått 1 mrd. kr ekstra, og vi har i tillegg foreslått å øremerke 100 mill. kr til utstyr, tjenestevåpen og ammunisjon til soldater.

Høyre har også vært tydelig på at oppbyggingen av produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri og regjeringas anskaffelsesprosesser går for sakte – når vi har krig i Europa og Russland har omstilt seg til en ren krigsøkonomi. Vi, våre allierte og Ukraina er helt avhengig av at også Norge produserer og anskaffer våpen og ammunisjon, slik at vi kan forsvare oss.

Høyre har mottatt innspill fra en rekke aktører i forsvarsindustrien som påpeker at begrensningen i hvor stor del av den militære støtten som kan brukes i norsk forsvarsindustri, i flere tilfeller er til hinder for realiseringen av gjensidig fordelaktige samarbeidsprosjekter mellom norske og ukrainske forsvarsprodusenter. Det er også til hinder for ytterligere leveranser av norskprodusert forsvarsmateriell som ukrainske myndigheter etterspør, og som kan ha positive følger både for Ukrainas kampkraft og for vår egen produksjonskapasitet.

Høyre har også lagt inn en merknad med kritikk av at kapittel 1720 i forsvarsbudsjettet blir stadig kortere og inneholder begrenset informasjon om budsjettene til de ulike delene av Forsvaret. Det skjer samtidig med at Stortinget har vedtatt betydelig økte budsjetter som en del av langtidspanen. Det er forståelig at det er behov for noe fleksibilitet, men det er avgjørende at det er mulig for Stortinget å følge og kontrollere midlene og vite hva de går til. Med den oppløsningsgraden kapitlet nå har fått, er det veldig krevende. Kapitlet må få en ny struktur som gir Stortinget reell og utfyllende informasjon, og som gjør bevilgningene sporbare og kontrollerbare. Jeg vil legge til at som for andre komiteer vil innstillinga i dette budsjettet fremmes av flertallspartiene, Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV, MDG og Rødt.

Høyre er bekymret for den økende ustabiliteten vi opplever globalt, og det stadig økende presset mot forpliktende internasjonalt samarbeid. Vi er et lite land med en åpen økonomi. Vi er avhengig av tillit på tvers av landegrensene, og vi er avhengig av at regler følges. Norge har både et internasjonalt medansvar for og en betydelig egeninteresse i at verdens fattige land oppnår en mer bærekraftig utvikling enn i dag. Fattigdom, sult, klimaendringer og manglende tilgang på jobb, energi, utdanning og helsetjenester er viktige drivere for krig, konflikt og migrasjon.

Det er i Norges interesse at ulikhetene mellom land reduseres. Derfor vil Høyre videreføre et høyt nivå på norsk bistand, men samtidig gjøre bistanden mer resultatorientert og effektiv. I vårt alternative budsjett foreslår vi 55,8 mrd. kr, som er 815 mill. kr lavere enn regjeringas forslag.

Høyre er opptatt av at helse, utdanning, klima, jobbskapende investeringer og menneskerettigheter er de viktigste innsatsområdene i norsk utviklingsbistand. Vi er også spesielt kritisk til de omfattende og gjennomgående kuttene som Støre-regjeringa de siste fem årene har gjort i bevilgningene til utdanningsbistand. Det går hardest ut over jenter. Jenter som går ut av grunnskolen og har lært seg å lese, skrive og regne, er mindre utsatt for barneekteskap og tidlig graviditet enn andre barn. Utdanning kan også bidra til å redusere radikaliserings og opprettholde en form for normalitet for barn og unge som opplever krig, og det er grunnen til at vi foreslår å øke bevilgningen til utdanningsbistand med 325 mill. kr.

I urolige omgivelser der normer, samarbeid og sikkerhet utfordres, er Norge et land som både har venner og er en venn. Men det kommer ikke av seg selv. Vi må ikke tro at de samarbeidene og alliansene vi har, fortsetter å behandle Norge som spesielt og viktig hvis ikke vi selv følger reglene, eller hvis vi lar være å investere ressurser og politisk kapital. Vi må i økende grad gi noe for å få noe. Vi kan ikke drive med «cherry picking». Vi må oppfylle forpliktelsene vi har påtatt oss. Det er ikke fordi andre land og partnere vil være slemme med Norge, men fordi de øker tempoet i sitt eget samarbeid for å svare på de utfordringene de møter.

Når Norge har valgt å stå utenfor EU, kan vi ikke forvente å bli behandlet som et medlemsland. Konsekvensene av EU-utenforskapet vårt blir tydeligere, og sårbarhetene våre øker. Det må vi ta konsekvensen av for norske interesser.

Jeg tar opp forslaget fra Høyre, KrF og Venstre.

Presidenten [09:14:27]: Dermed har representanten Ine Eriksen Søreide tatt opp det forslaget hun refererte til.

Monica Nielsen (A) [09:14:36]: Det går godt i norsk økonomi, arbeidsledigheten holder seg stabilt lav, og renta er gått ned. Det betyr mye for folk og for vårt næringsliv. Vårt rød-grønne budsjettforslag er et godt budsjett for by og land. Det er god politikk for hele landet.

Løfter vi blikket utover våre grenser, ser vi en urolig verden, og at Norge står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Krigen i Ukraina minner oss daglig på at fred, frihet og demokrati ikke kan tas for gitt. På Gaza ser vi store lidelser, Midt-

østen preges av terror, og det er borgerkrig i Sudan. Eksemplene er dessverre mange.

Langtidsplanen for Forsvaret, som et enstemmig storting står bak, er viktig for landet og norsk sikkerhet. Vi leverer nå på et historisk løft for norsk forsvarsevne, som vil gi økt nasjonal beredskap, større utholdenhet og bedre evne til å håndtere både kriser og konflikter – hjemme og sammen med våre allierte. Det blir høyere aktivitet og økt tilstedeværelse, særlig i våre viktigste nærområder i nord.

Da vi vedtok langtidsplanen, var vi tydelige på at det ville være behov for å gjøre endringer underveis. I lys av en enda farligere sikkerhetssituasjon er vi allerede i gang med justeringer, og jeg vil i den forbindelse takke samtlige partier i denne sal for samarbeidet så langt, og jeg ser fram til et konstruktivt samarbeid i 2026.

Vår budsjettenighet tar hensyn til at verden er blitt mer uforutsigbar. I tillegg til å bygge opp norsk forsvar stiller vi opp med bistand til land som har det krevende, og for mennesker i nød. Det gjør vi fordi det er rett, men også fordi det er i norske interesser og viktig for norsk sikkerhet. For oss handler ikke norsk sikkerhetspolitikk bare om militære styrker. Det handler også om å ta tak i de underliggende årsakene til konflikt i verden, som å redusere fattigdom, ulikheter i samfunnet og klimaendringer. Dette er i sterk kontrast til FrPs budsjettfor-slag.

Dersom FrP hadde styrt Norge, ville det ha blitt dramatiske kutt i norsk bistand og fare for en mer ustabil verden. Slike kutt kan svekke Norges egen langsiktige sikkerhet og innflytelse i verden. Jeg er stolt over at vi, partiene på rød-grønn side, har et budsjett som er med på å utgjøre en forskjell, både for folk i Norge, for folk som står i krise og krig, og for økt sikkerhet i våre nærområder.

Etter 100 års norsk suverenitet på Svalbard er tilstedeværelsen og beredskap på øygruppen viktigere enn på lenge. Sikkerhetspolitisk opprettholdelse av det norske samfunnet på Svalbard er avgjørende. Vår svalbardpolitikk bygger opp under det: Den er tydelig, den er langsiktig, og den er ansvarlig. Vi skal sikre norsk suverenitet, stabil tilstedeværelse og et norsk familiesamfunn i Longyearbyen. I vårt budsjettforslag øker vi midlene til Longyearbyen lokalstyre og til Sysselmesteren, og vi har med energistøtte til husholdningene. Dette er konkrete grep som betyr noe i en tid med høye kostnader og økte krav til beredskap.

I tiden vi nå kommer til, blir det også viktig å løse utfordringen med energiforsyning i Longyearbyen. Her er arbeidet med at staten skal ta et større ansvar, startet. Det er også veldig bra at forhandlingene med våre rød-grønne budsjettvenner ga en økning på 1,5 mill. kr til Den norske kirke på Svalbard, utover regjeringens for-

slag. Det gjør at de kan opprettholde aktivitet og sikre kirkens rolle som del av beredskapen på Svalbard. Det så vi var viktig under snøskredkrisen som rammet lokal-samfunnet hardt i 2024. Å investere i Svalbard er å investere i norsk tilstedeværelse, trygghet og suverenitet.

Avslutningsvis vil jeg rette en takk til alle som har bidratt på rød-grønn side til budsjettforliket og gjort et godt budsjettforslag til et enda bedre statsbudsjett. Gode eksempler på det er hjelpepakken på 1 mrd. kr til Gaza som kom inn i forhandlingene, og ytterligere styrking av kommuneøkonomien. Sammen har vi et budsjett for 2026 som gir trygghet for økonomien, trygghet for fremtiden og trygghet for landet.

Himanshu Gulati (FrP) [09:19:29]: Det er et alvor som preger det utenrikspolitiske bildet. Det har det gjort de siste årene, og det bildet ser ut til å fortsette. Det er krig på vårt eget kontinent, det er konflikt i Midtøsten, og i mange andre områder i verden ser vi også at konfliktene eskalerer. Også det innenrikspolitiske bildet preges i større grad av det som skjer utenfor landets grenser. Frykten øker hos mange, og det vi har pleid å være vant til at skjer langt unna oss, preger i større og større grad også det som er vår nære hverdag her hjemme.

Den viktigste oppgaven for oss politikere er å trygge våre innbyggere gjennom forsvaret av kongeriket. Jeg er glad for at partiene på Stortinget i stor grad står sammen om den støtten som Norge yter til Ukraina i sitt forsvar mot Russlands invasjon av landet. Når det gjelder utenriksbildet i det budsjettet som i dag vedtas her, står vi stort sett sammen om støtten til Ukraina, men også om den kraftige økningen til det norske forsvaret, som er helt nødvendig. Vi trenger flere investeringer, og vi trenger mer penger til opprusting av det norske forsvaret. Det burde strengt tatt ha vært startet for flere år siden, men nå er vi i gang med det arbeidet.

Fremskrittspartiet legger inn 1 mrd. kr ekstra til Forsvaret, øremerket til øving og operativ virksomhet. Der ser vi at midlene trengs, men ikke alt innenfor forsvarsbudsjett og forsvarspolitik handler om penger. Vi ser også at byråkrati, innsigelsesvesenet og lang saksbehandlingstid er med på å påvirke vår robusthet og vår handlekraft, f.eks. når det gjelder tillatelser til alt fra skytebaner til bygging av ammunisjonsfabrikk og annet, som stanses opp av det som dessverre er et overbyråkratisert norsk forvaltningssystem. Her er vi nødt til å ta inn over oss Alvoret og få forenklinger, slik at ikke byråkrati, saksbehandlingstider og den slags står i veien for nødvendige og viktige handlinger og vedtak i Norge.

Fremskrittspartiet har lenge ment at det er på tide å endre norsk utviklingspolitikk, og at det er på tide å ta et oppgjør med den tradisjonelle norske bistandspolitik-

ken. Den har ofte handlet mer om hvor mye man gir, enn om hva pengene går til, og hvilken effekt man får ut av det. Bistand har sjelden hjulpet noen land ut av varig fattigdom. Det som har hjulpet land ut av fattigdom, er handel og økonomisk vekst gjennom aktivitet. Det er det mange gode eksempler på i verden, på samme måte som det dessverre er mange dårlige eksempler på at mange tiår med bistand ikke har gitt en varig økonomisk vekst i flere land.

Vi trenger derfor en politikk for internasjonal utvikling som handler mer om partnerskap, handel og varig økonomisk vekst. Derfor ønsker FrP, slik vi tidligere har tatt til orde for, å redusere bevilgningene til tradisjonell bistand, men heller å fokusere på mer handel. Det har nå de siste årene blitt fokusert mye på både tollsatser og tollmurer, og det er også blitt kritisert av stort sett hele det politiske bildet. Samtidig er jo dette politikk som vi som nasjon har stått for i flere tiår overfor andre land, og det er på tide at vi også selv følger opp det vi ofte predikerer overfor andre når det gjelder lavere tollbarrierer og mer handel.

Når det er sagt, mener Fremskrittspartiet at det er veldig viktig med humanitær nødhjelp i de katastrofene vi ser, enten det gjelder sultkatastrofer eller andre slags hendelser. Vi foreslår derfor å øke bevilgningen til humanitær nødhjelp med 2,5 mrd. kr, selv om vi foreslår en nedgang i tradisjonell bistand til nærmere det nivået som både FN og de fleste andre land foreslår.

Det er et annet tema som dessverre har preget den siste uken, og som også i like stor grad gjelder Norge som resten av verden, og det er det økte hatet og den økte volden mot jøder. Det tragiske angrepet på det jødiske miljøet i Sydney er noe som har satt preg på oss alle, men dessverre er ikke det noe som er isolert til utlandet. Vi ser også at norske jøder stadig utsettes for trusler og sjikanering og føler på en utrygghet. Jeg vet ikke om noe annet gudshus i dette land bortsett fra synagogen hvor man må ha politibeskyttelse for å besøke sitt sted for å be til Gud, eller om noen annen barnehage i dette land hvor man må ha politibeskyttelse for at små barn skal kunne gå og oppholde seg der. Det er altså realiteten i dette landet, som i altfor mange andre land i Europa og ellers i verden, og noe som dessverre er blitt normalisert.

Den siste ukens angrep er en påminnelse om det viktige arbeidet vi står overfor når det gjelder å beskytte og trygge norske jøder. De skal føle seg trygge i dette landet på lik linje med alle andre innbyggere, og det arbeidet er langt fra over, men det henger dessverre også altfor tett sammen med det utenrikspolitiske bildet og de debattene vi har her i salen.

Kirsti Bergstø (SV) [09:25:40]: Jeg har lyst til å starte med å takke regjeringen og de rød-grønne partiene for

godt samarbeid rundt budsjettet. Også på området vi diskuterer i dag, har det skjedd endringer til det bedre.

På få år har vi gått fra en situasjon der vi hadde dyp fred, til en sikkerhetspolitisk anspent situasjon i Europa. Etter mange år med nedbygging av det norske forsvaret er vi nå heldigvis enige på Stortinget om å styrke den nasjonale forsvarsevnen.

Forsvarets aller viktigste ressurs er folkene, personellet. Derfor er det personell SV prioriterer i vårt alternative budsjett for Forsvaret og også i arbeidet med langtidspanen, som SV står bak. Der fikk vi på plass at vi skal ha tiltak som skal stoppe personellflukten, som er veldig alvorlig, og som må følges systematisk opp. Spesielt viktig er det å få på plass en pensjonsordning som vil virke. I vårt alternative budsjett følger vi opp med penger til å løse pensjonsfloken og få flere årsverk i Forsvaret, både militære og sivile. Samtidig øker vi satsingen på øving, trening og seiling i Hæren og Sjøforsvaret. I tillegg til å beholde den verdifulle kompetansen vi har i Forsvaret, trenger vi å rekruttere flere. SV styrker Heimevernet og ønsker å innkalle flere til førstegangstjeneste. Vi trenger også fast ansatte og må stoppe sløsingen med pengebruk til konsulenter.

SV ønsker et sterkt nasjonalt forsvar med evne til å hevde suverenitet både på land, i luften og på sjøen. Det vil bidra til å dempe spenning og stormaktsrivalisering i nærområdet vårt. Norge må bli mindre avhengig av USA og ikke delta i USAs kriger eller økte spenninger rundt om i verden. Forsvaret skal forsvare landet, ikke drive aktivitet først og fremst i andre land. I vårt forslag til budsjett har vi også en innretning som er i tråd med våre prioriteringer.

Det er en alvorlig situasjon verden står i, med kriger som herjer og sivile lidelser. Det gjør behovene store for internasjonal hjelp, for å støtte opp om mennesker i nød og for å kjempe mot de kreftene som bidrar til krig, undertrykking og urettferdighet. Vår erfaring med diplomati og vår uavhengige posisjon utenfor EU gir Norge en mulighet til å bidra til fred, folkerett og nedrustning. Vi vil styrke dette arbeidet for fred. Vi trenger også en opplyst debatt om sikkerhetspolitikk og de humanitære konsekvensene av atomvåpen, og ser behov for den typen nedrustning og kontroll med våpensystemer. Derfor prioriterer vi også organisasjoner som driver fram det arbeidet, og er glad for å ha klart å få på plass penger til dem.

Det er vi også når det gjelder Den internasjonale straffedomstolen i årets budsjett. Det er viktig. Det er viktig at vi klarer å følge opp de reglene verden skal trygges på, og også ta et oppgjør med den straffriheten som Israel har. Det gjør vi ved å ta initiativ til at Israel skal betale krigsskadeerstatninger, til at ulovlige bosettinger skal kunne forfølges ved sin voldsbruk, og ved å si at det

ikke skal være lov med import fra bosetterområder. Jeg er også glad for 1 mrd. kr til Gaza. Det er det høyst nødvendig å få på plass. Vi ser at også andre områder trenger mer. Vi ser at Sudan er i en svært alvorlig situasjon og har behov for hjelp i en helt prekær humanitær situasjon.

Det er et spesielt år vi legger bak oss, preget av krig, uro og økt spenning. Jeg er glad for at vi får et budsjett som bidrar litt bedre til å møte situasjonen vi står i.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:31:03]: Krigen i Ukraina viser oss en råskap, en forakt for liv og en maktbruk som vi ikke trodde var mulig. Selv om man har lest historie, trodde man ikke at det skulle være mulig at vi skulle oppleve den typen råskap på europeisk jord igjen, men dessverre ser vi nå at det snart innpå fjerde året er en vilje til maktbruk som er helt uforståelig.

Det som har vært viktig for oss i Norge, og for Senterpartiet, er at vi hele veien har klart å stå samlet om det tunge økonomiske bidraget vi har gitt, gjennom Nansen-programmet, som har en historisk linje til Nansens innsats i Ukraina litt over 100 år tilbake i tid. I budsjettet for neste år er det ganske enorme beløp. Nå setter vi av 85 mrd. kr i Nansen-programmet for neste år, med 70 mrd. kr bare på den militære siden. Jeg tror det er helt avgjørende viktig. Det er en investering i vår alles sikkerhet. For å sette dette litt i perspektiv: I 2021 var det vedtatte forsvarsbudsjett i Norge på 66,3 mrd. kr. Bare den militære bistanden til Ukraina neste år er mer enn det Norge samlet brukte på sitt forsvarsbudsjett i 2021. Det er en betydelig og tung satsing.

Forsvarsbudsjettet som vi skal vedta i år, er på 180 mrd. kr inkludert det som går til Ukraina, med ca. 110 mrd. kr til det norske forsvaret. Jeg har lyst å reflektere litt rundt det. Langtidsplanen som vi la fram, var et historisk løft. Vi skal trappe opp med litt over 4 mrd. kr hvert år, og også med det nye trappetrinnet på 15 mrd. kr., og vi som samfunn må bruke mye ressurser på forsvar. Det er et velferdstap for andre deler av samfunnet. De ressursene kunne vi tidligere bruke på andre ting. Når vi skal bruke så mye penger på forsvar – noe som Senterpartiet mener er avgjørende viktig – er det viktig at vi klarer å få ringvirkninger rundt omkring i hele landet, også i norsk industri. Hvis vi ikke klarer å gjennomføre den forsvarssatsingen på en måte som gjør at mange lokalsamfunn, og mange industrisamfunn, ser at en får nytte av det, tror jeg det er vanskelig å klare å få til en politisk vilje til å ha et så tungt forsvarsbudsjett om fem, seks, sju, åtte år. Hvis en for noen år tilbake trakk inn den typen perspektiver i forsvarsdebatten, ble en nesten sett litt negativt på – forsvar handler om forsvar og ikke om samfunnet som helhet. Når vi skal bruke så mye penger på forsvar med det forsvarsløftet som vi nå skal gjøre, og som det er nødvendig at vi gjør, må vi hele

tiden ha en analyse av hvordan vi kan medvirke til en positiv samfunnsutvikling mange steder rundt omkring i Norge.

Hva er det som gjør at vi har mulighet til å ha det forsvarsløftet? Da må vi egentlig takke dem som i 1971 lagde de ti oljebud, om hvordan vi skulle klare å forvalte våre olje- og gassressurser på en god måte, sånn at det skulle komme kommende generasjoner til gode. Det er mye som er interessant med de ti oljebud, men det siste oljebudet var at man vurderte at de store petroleumsfunnene kom til å påvirke norsk utenrikspolitikk. Det var det aller siste oljebudet, og dette har vi sett med full kraft de siste årene. For det første så vi det når det gjaldt å være en trygg og stabil gassleverandør, ikke minst til andre europeiske land. For det andre så vi det også i årets budsjettbehandling, der det har vært en av de krevende tingene. Takket være oljeinntektene har vi også fått Statens pensjonsfond utland, som er gedigent. For Senterpartiet er det avgjørende viktig at vi ikke gjør Statens pensjonsfond utland til et utenrikspolitisk virkemiddel. Da jeg tidligere var ute og reiste som statsråd, opplevde jeg at mange finansministere tok opp om ikke jeg som finansminister i Norge kunne sørge for at fondet investerte i akkurat deres land, til gode formål. Det skjønner jeg godt at de gjorde, men da er det så viktig at vi har en så tydelig linje over tid på hvordan vi forvalter Statens pensjonsfond utland, og sier at sånn fungerer det ikke, og at vi ikke bruker fondet som et utenrikspolitisk virkemiddel. Jeg er glad for at denne budsjettbehandling har landet det, trygt og godt. Det skal være gode etiske rammer, og så skal vi kunne bruke de tre prosentene til viktige og gode formål. Et av de virkelig store og viktige, gode formålene vi bruker det til i år, er nettopp å støtte Ukraina, sørge for at vi har handlingsrom til det, uten at vi trenger å ta ned annen velferd i Norge. Det hadde vært en enda mye tøffere og krevende runde hvis vi ikke hadde hatt den forvaltningen, som har stått seg godt over tid.

Bjørnar Moxnes (R) [09:36:02]: Jeg vil starte med å takke budsjettpartnerne for samarbeidet om budsjettet, som ikke minst medfører et veldig viktig bidrag for å hjelpe palestinerne: 1 mrd. kr til nødhjelp og gjenoppbygging av Gaza. Det er også noen viktige prinsipielle vedtak i forliket, hvor Stortinget for første gang i vedtaks form erkjenner og vedtar at Israel har et erstatningsansvar for ødeleggelsene i Gaza, og også vedtar at Israel har ansvar for den volden bosetterne utsetter palestinerne for, særlig på Vestbredden. Dette er nytt. Det er viktige prinsipielle vedtak, men ikke minst er det viktig med den milliarder, som vil hjelpe mange som nå sulter og fryser i Gaza.

Vi lever i en urolig tid, i en farlig verdenssituasjon. Stadig flere ser at USA ikke er den sikkerhetsgarantien mange har trodd i veldig mange tiår. Man kan være enig eller uenig om synet på USA, men det som bør og kan forene oss, er en konklusjon om at vi i en sånn urolig verdenssituasjon må sørge for at vi styrker forsvaret av Norge på egne bein, så langt vi kan. Det er også utgangspunktet for at Rødt var med, og også er med, på forsvarsforliket – en helt nødvendig gjenoppbygging av en forsvarsevne som ble bygd ned i takt med at Norge deltok stadig mer i «out of area»-operasjoner under USA- og NATO-ledelse, langt utenfor NATOs eget territorium.

Det som ligger til grunn for forsvarsforliket, er sånn sett mer i tråd med det Rødt ønsker, nemlig å styrke den nasjonale forsvarsevnen. Til syvende og sist må ethvert land være i stand til å forsvare eget territorium, hevde suverenitet og på den måten også minske faren for at det kan bryte ut krig og konflikt – at det finnes en terskel der en angriper må tenke seg grundig om før vedkommende eventuelt prøver seg på den. Derfor har også Forsvaret som sin fremste oppgave å forebygge og forhindre utbrudd av krig og konflikt. Det er bakgrunnen for Rødts støtte til forsvarsforliket.

I vårt alternative statsbudsjett ønsker vi i Rødt – og går tydelig inn for det også – å løfte bistanden opp til et nivå der den bør ligge. Mange mennesker er på flukt, og det er store sultkatastrofer i mange land i verden, ikke minst i en del afrikanske land. Dette er derfor kutt vi i Rødt har reversert i vårt budsjettforslag, som vi dessverre ikke har nådd gjennom med i forliket, men hvor det til gjengjeld er en solid, viktig og betydningsfull satsing på Gaza og støtte til palestinerne.

Rødt ønsker også å styrke Norges innsats for og bidrag til internasjonalt arbeid for fred og mot konflikt, og vi har i vårt alternative budsjett pluss på betydelig til de postene. Vi er glade for at det i forliket ligger en del penger til dem som i Norge jobber mot kjernefysisk rustningskappløp, for fred og for fredelig konfliktløsning.

Ikke minst er vi glade for at vi i budsjettforliket bevilger 10 mill. kr til ICC, en domstol som er under kraftige angrep og kraftig press fra både Russland og USA. Domstolen har arrestordre på både Putin og Netanyahu fra Israel, og den trues med harde sanksjoner fra USA. Det er den eneste domstolen i verden som kan etterforske og straffe den typen krigsforbrytelser det dessverre er altfor mye av i verden. Det er et viktig signal i vårt budsjettforlik at Norge støtter ICC og styrker bevilgningen dit. Det er også viktig prinsipielt at vi viser at vi ønsker en verden hvor folkeretten respekteres og håndheves, uavhengig av hvem det er som måtte stå for folkerettsbrudd. Det vi ikke skal ha, er en situasjon hvor én regel gjelder for oss og våre allierte, og en annen regel for våre allier-

tes motstandere. ICC er med på å håndheve folkeretten, derfor er det bra at vi støtter ICC.

Arild Hermstad (MDG) [09:41:20]: Det skjer noe farlig i europeisk politikk. Ytre høyre flytter grensene for hva som er akseptabelt, ofte med mer moderate høyrepartier som haleheng. Utsagn som for få år siden hadde blitt møtt med avsky, blir nå møtt med nikk og håndtrykk. I land etter land får høyre-radikale partier mer makt og misbruker den til å innskrenke friheten og retten til å leve som man vil.

Norge står i en utenrikspolitisk skvis som har blitt vesentlig trangere de siste årene. Putin truer i øst, og USA er en stadig mer uforutsigbar alliert, noe som vises grotesk tydelig i omtalen av Europa i USAs nye sikkerhetsstrategi. Strategien omtaler behovet for å gjenopprette Europas vestlige identitet og styrke amerikansk makt. Samtidig varsler strategien at USA skal samarbeide med MAGA-allierte bevegelser i Europa, og at USA ikke lenger anser Russland som en direkte trussel. Det er dette utenrikspolitiske landskapet Norge opererer i.

Dette er også det landskapet der Senterpartiet, FrP, KrF, SV og Rødt insisterer på at det fremdeles er lurt for et lite og sårbart land å stå utenfor EU. EU-motstanderne argumenterer langs flere spor. Noen snakker om EU som et Brussel-basert byråkratisk monster som verken bryr seg om eller forstår norske forhold. Noen mener at EU er et slags kynisk, liberalistisk marked til ulykke for arbeidsfolk, den fattige verden og Norge.

De tar feil. EU er ikke perfekt. Det finnes ingen perfekte internasjonale institusjoner, men EU er det internasjonale fellesskapet som står Norge nærmest – geografisk, økonomisk, politisk, kulturelt, historisk og sikkerhetspolitisk. Senest i natt leverte også EU og viste at man klarer å bli enige, denne gangen om et lån til Ukraina på 90 mrd. euro, som sikrer Ukrainas evne til å forsvare seg selv den nærmeste tiden.

På Stortinget er det en verdikonservativ fløy som er mot EU av nasjonalistiske hensyn. På den andre siden er man mot fordi Europa ikke passer inn i den norske venstresidens solidaritetsbegrep. Jeg mener ja-partiene må tørre å ta tydeligere standpunkt og tørre å forsvare EU. Det er bevegelse, og jeg er glad for at Høyre er i ferd med å komme tydeligere på banen. Jeg etterlyser at også Arbeiderpartiet inntar et EU-positivt standpunkt.

MDG har vært gjennom sin første statsbudsjettforhandling, og vi fikk flere utenrikspolitiske seire jeg er svært stolt av. Enigheten resulterte i 2 mrd. kr mer til klimafinansieringsfondet. Disse pengene kan bidra til utslippsreduksjoner tilsvarende 10 pst. av Norges årlige utslipp. Vi fikk en hjelpepakke til Gaza på 1,1 mrd. kr. Etter folkemordet til Israel er de humanitære behovene nå enorme. Disse pengene er ikke nok, men de vil hjelpe

mye. Regjeringen skal også ta initiativ til et internasjonalt forbud mot import av bosettervarer.

Langsiktig og forpliktende samarbeid mellom demokratiske stater der menneskerettighetene respekteres, er en bunnplanke for Miljøpartiet De Grønnes politikk. Norge må fortsette å forsterke innsatsen for avspenning og fredelig konfliktløsning, samtidig som vi avskrekker andre fra å angripe oss ved å styrke vår egen forsvarsevne.

Vi lever i et skjebnefellesskap og er helt avhengig av mer langsiktighet og mer internasjonal solidaritet for å sikre alle et godt liv og en bedre framtid for nålevende og framtidige nordmenn. I vår urolige verden er flere titalls millioner mennesker på flukt. For De Grønne er global solidaritet svaret – først med å forebygge flukt og nød gjennom fredsarbeid, bedre fordeling og kraftfulle miljøtiltak, og så må vi møte dem som må flykte, med medmenneskelighet og et menneskerettighetsbasert system forankret i FN. Å søke trygghet er en menneskerettighet.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen for Norge er den farligste på 80 år. Løsningen på det kan ikke være å være oss selv nok. Løsningen er mer samarbeid – med naboland, med EU og med andre internasjonale institusjoner, om forsvar, om beredskap, om energipolitikk, om helsepolitikk og om klimapolitikk.

Jonas Andersen Sayed (KrF) [09:46:26]: Som det er blitt sagt veldig mange ganger fra denne talerstolen de siste årene, står vi i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Russland fører en brutal angrepskrig i Europa. Stormaktrivaliseringen tiltar. FN og det regelstyrte multilaterale systemet er under kraftig press og i endring. Antallet væpnede konflikter i verden er høyere enn på flere tiår, og de blir stadig mer komplekse og langvarige. Å støtte Ukraina i deres forsvarskamp er ikke bare moralsk rett – det er også viktig for vår egen sikkerhet at Ukraina vinner en fred der landet selv får bestemme sin egen framtid.

Det er bra at alle partiene på Stortinget står samlet om en betydelig militær og sivil støtte til Ukraina i 2026. Kristelig Folkeparti mener samtidig at dette må ses på som et gulv for støtten neste år. Norge står i en økonomisk situasjon som gir oss handlingsrom til å gjøre mer i en helt avgjørende fase for framtiden til sikkerhetsarkitekturen i Europa. Trusselen fra et stadig mer aggressivt Russland og behovet for å rette opp en skjev byrdefordeling i NATO gjør at vi trenger et sterkere forsvar enn det vi har i dag. En troverdig og avskrekkende forsvarsmakt, mobilisering og samvirke mellom sivile og militære ressurser i totalforsvaret og vår alliansetilknypning er helt grunnleggende for å kunne forsvare demokratiet og friheten vår.

Nedgangen i antallet ekstremt fattige i verden har stoppet opp. 123 millioner mennesker er på flukt, og en ny studie viser at over 22 millioner mennesker, blant dem 5,4 millioner små unger, kan dø uøndvendig innen 2030 som følge av store kutt i bistanden fra USA og flere europeiske land. I Sudan, som er i verdens største humanitære krise akkurat nå, har over 20 millioner mennesker – halvparten av befolkningen – akutt mangel på mat.

Når bistanden blir gjort rett, er det ingen poster på statsbudsjettet som gir like mye velferd for hver krone. Et av de tydeligste eksemplene er vaksiner. Gjennom det globale vaksinesamarbeidet Gavi, der Norge har vært en sentral pådriver fra starten, er over 20 millioner liv reddet. Forskning viser at hver krone investert i vaksiner kan gi opptil 54 kr tilbake i samfunnsøkonomisk gevinst.

Utdanning er et annet område hvor effekten av bistand er veldokumentert, både for å redusere fattigdom og for å fremme økonomisk vekst, likestilling og stabilitet i utviklingsland. Akkurat nå står verden i en læringskrise. 250 millioner unger går ikke på skole, og over 600 millioner unger mangler grunnleggende lese- og regneferdigheter. I dette bildet er det uforståelig at Støre-regjeringen, med støtte fra de andre rød-grønne partiene, siden 2021 har kuttet 1,4 mrd. kr av utdanningsbistanden. Dette tilsvarer over 2,6 millioner skoleplasser i de fattigste landene. I stort har vi sett en enorm utvanning av bistandsbudsjettet siden Støre-regjeringen tiltrådte. En analyse fra tankesmien Langsikt konkluderer med at andelen norsk bistand som går til fattigdomsreduksjon og utvikling, aldri før har vært lavere.

KrF prioriterer annerledes. I vårt alternative statsbudsjett styrker vi bistandsbudsjettet med 4,5 mrd. kr samlet sett, samtidig som vi har den laveste oljepengebruken av alle partiene på Stortinget. Vi reverserer og øker støtten til utdanningsbistand, Afrika og FN-organisasjoner. Samtidig styrker vi støtten til sivil samfunn og gjeninnfører posten om sårbare grupper for å kunne nå særlig marginaliserte grupper som personer med nedsett funksjonsevne, ofre for menneskehandel og unger som blir truet av skadelige skikker som barneekteskap og kjønnslemlestelse.

KrF har aldri vært en bremsekloss for en ambisøs utviklingspolitikk, men viktigere enn hvor stor andel av BNI som blir godkjent som bistand av OECD, er det at bistanden vi gir, faktisk er effektiv og målrettet. Vi ønsker en mer rettferdig verden, og her er bistanden et helt avgjørende virkemiddel. Samtidig er bistand også en investering i en mer stabil verden, mot migrasjon, ekstremisme og nye pandemier, og det gir økt internasjonal innflytelse for Norge. Det er god verdipolitikk, og det fremmer norske interesser og sikkerhet i en urolig tid.

Abid Raja (V) [09:51:21]: Vi diskuterer utenriks- og forsvarsbudsjettet i en historisk tid. I natt ble EUs statsledere i Brussel enige om noe som er viktig for Ukrainas framtid. De har klart å utløse et lån på ca. 1 000 mrd. kr til et Ukraina som snart går tom for våpen og kjemper en krig for vår sikkerhet. EU ber andre venner av Ukraina bidra; jeg tror EU også sikter til Norge.

Forrige uke behandlet vi i denne sal Venstres forslag om at også Norge må gjøre enda mer for Ukraina. Det ble klart at regjeringen ikke ønsket å rekke EU og Ukraina en hånd når det gjaldt lån. Jeg håper regjeringen er mer offensiv nå når vi ser på hvordan vi kan utløse mer direkte støtte på nyåret, og at regjeringen imøtekommer EUs forventning om økt støtte til Ukraina.

Det som gjør at vi lever i en så historisk tid, skyldes også de radikale endringene i amerikansk politikk. Trumps nye sikkerhetsstrategi framstår som et manifest for ytterliggående høyrepolitikk. I møte med dette vil regjeringen gardere seg, og det er bra. Problemet er bare at regjeringen dropper det som burde vært kjernen i garderingsstrategien: å gjøre Norge til fullverdig medlem av EU.

Det er ikke bare i verdens rikeste land det merkes at Trump på ny er blitt president i USA. De menneskene som i livets lotteri ble født i land som ikke kan tilby utdanning, helsetjenester og matutdeling uten internasjonal utviklingshjelp, merker det virkelig også. Siden Trump kom til makten, har USA kuttet over 80 pst. av sin bistand og avvirket USAID. Europa følger dessverre etter: Storbritannia har kuttet ned til 0,3 pst., Frankrike har kuttet 35 pst., og Belgia har kuttet 25 pst. Det er en dramatisk utvikling. OECD anslår at Afrika sør for Sahara kan miste 28 pst. av støtten allerede i år. UNICEF har estimert at utdanningskutt globalt gjør at seks millioner flere barn står utenfor skolen i 2026 enn i 2023.

Hva gjør så Norge i denne situasjonen? Jo, Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, MDG og Rødt vedtar et budsjett som reduserer bistandsbudsjettet med rundt 1,3 mrd. kr. En rekke bistandsmottakere og bistandsområder kuttes reelt og betydelig.

Venstresidens budsjett når kanskje prosentmålet, men det vender likevel ryggen til dem som trenger oss mest. Som Kirkens Nødhjelp sier: Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, MDG og Rødts bistandsbudsjett for 2026 nedprioriterer verdens fattigste. Jeg minner om at å redusere ekstrem fattigdom er bistandens kjerneoppdrag. Det er derfor vi har bistand. Et av de kuttene det skuffer meg enormt at de stemmer for, er på utdanningsområdet. «Bare de siste fem årene har norske kutt ført til at 2,6 millioner skoleplasser står tomme», sier UNICEF Norge mfl. Det tallet kommer til å øke med dette budsjettet, som reduserer utdanningsposten med rundt en fjerdedel.

I Venstre har vi gjort det motsatte. Vi har for det første foreslått en økning i bistand generelt på 1,9 mrd. kr.

For det andre er utdanning et av de områdene vi har prioritert, fordi vi vet at det er blant de mest effektive tiltakene for å redusere fattigdom. Det handler først og fremst om solidaritet – at vi nordmenn er folk som bruker vår rikdom til å hjelpe dem som er mindre heldige enn oss. Til dem i denne sal som synes nasjonal egeninteresse er mer motiverende, vil jeg si: Vi må ikke være naive. Det er Kina som vil fylle det vakuumet som vestlig bistand etterlater seg i det globale sør, og Kina vil bruke makten de får, til å undergrave demokrati, frihet og alt det vi holder kjært.

Jeg vil avslutte med å si at de store globale kuttene i utviklingshjelp gjør at den globale bistandsarkitekturen er i krise. Etter tiår med vekst ser vi nå at spillereglene endres. Jeg vil kalle det et paradigmeskifte. Norge kan ikke fortsette som om ingenting har hendt. Men krisen er også en mulighet. Vi kan gjøre bistanden bedre, mer effektiv, mer strategisk og mer relevant. Derfor har Venstre foreslått til denne saken at vi trenger en stortingsmelding om en utviklingspolitikk for en ny tid. Jeg håper flere partier ser samme behov og vil vurdere å stemme for dette. Med det tar jeg opp Venstres forslag.

Presidenten [09:56:15]: Representanten Abid Raja har tatt opp de forslagene han refererte til.

Utenriksminister Espen Barth Eide [09:56:34]: Vi lever, som flere talere har sagt, i en svært krevende sikkerhetspolitisk situasjon. Vi har et tungt og vanskelig år bak oss i 2025, og det er ingen grunn til å tro at 2026 blir noe enklere. Snarere tvert imot: Det er en rekke trender som ser ut til å forsterke seg, og som gjør at våre omgivelser blir mer utrygge, ikke mer trygge. Derfor er det viktig at det er en så bred enighet om en kraftig styrking av Forsvaret og et tungt sikkerhetspolitisk preg rundt hele dette budsjettet, og jeg ønsker velkommen alle dem som har understreket nettopp det poenget.

La meg først si litt om det som skjedde i natt og lånet EU nå gir til Ukraina. Jeg ønsker varmt velkommen at man ble enig om et lån på 1 000 mrd. norske kroner. Det er et stort beløp, og Ukraina trenger de pengene nå, så det er bra at de kom fram til det. Jeg vil legge til at jeg også opplever at måten de valgte å løse dette på, var god, for dette er et mer tradisjonelt EU-lån, innenfor det som heter «headspace», hvor alle EU-land, minus tre, garanterer for lånet. Det er fortsatt slik at man ser for seg at Russland en gang i fremtiden betaler krigsskadeerstatning, og det sies da at Ukraina ikke skal innfri lånet før det eventuelt er utløst. Men dette er penger som nå forankres i reelle garantier fra medlemslandene, mer i tråd med hvordan EU også ellers tar opp lån. Det tror jeg er en ærlig måte å si det på. Det finnes ikke gratis penger, heller ikke i EU, og jeg er glad de har løst det på denne måten. Det støtter vi varmt.

Det er altså 1 000 mrd. kr som skal brukes over to år. Det er mange penger. Jeg vil likevel minne om at det norske bidraget over to år, hvis vi tar 2025 og 2026, med det budsjettet vi nå ligger an til å vedta, altså er 170 mrd. kr. Det tilsvarer 17 pst. av hele EU-lånet. Det er altså et meget stort bidrag, både i absolutt betydning og relativt til det EU som helhet bidrar med. Det har også den fordel at det er penger Ukraina får, altså at det er gavebistand. Det skal ikke betales tilbake, det øker ikke Ukrainas gjeldsbyrde, og det vil heller ikke redusere kredittverdiget, slik det gjør å ta opp andre typer lån. Så jeg mener vi kan være svært stolte over det nivået vi har på bistand til Ukraina.

Jeg er også glad for at vi er i stand til å gi det som ekte penger – cash, her og nå – som er det som er aller nyttigst for Ukraina. Samtidig er jeg glad for at EU, som i mindre grad har den type likviditet tilgjengelig, tar opp et stort lån. Det gjør at Ukrainas krigsinnsats vil bli styrket. Det er viktig, særlig fordi alle vi som håper på en snarlig fred, noe ukrainerne er mer opptatt av enn noen, er opptatt av at den freden må være både rettferdig og varig, og da må Ukraina kunne forhandle ut fra styrke.

Så er det et annet gjennomgående tema i dette budsjettet, og det er at vi er utfordret ikke bare sikkerhetspolitisk, men også handelspolitisk. Det blåser stormer på det handelspolitiske havet, og i en slik virkelighet er Europa og vår EØS-avtale, og alt som følger av den, viktigere enn det noen gang har vært. Ferro-saken, som vi diskuterte for ikke lenge siden, viser at vi må fortsette å jobbe enda hardere for å koble oss på det som nå skjer i EU, i en mer krevende tid, innen rammen av vår eksisterende tilknytningsform.

EØS-midlene er et viktig bidrag til å ivareta det verdifelleskapet vi har, for det er i den tiden vi nå lever i, særlig i Europa vi finner likesinnede med tanke på rettsstat, demokrati, minoritetsvern og toleranse. EØS-midlene, som brukes i nært samarbeid med EUs medlemsland, de 15 mindre rike medlemslandene, og ofte i spill med Europarådet, er et viktig bidrag til det. Jeg er glad for at vi også har romslige bevilgninger der.

Til slutt: For Norge er det viktig at folkeretten respekteres. Derfor vil jeg også slutte meg til dem som har snakket om betydningen av at vi nå står opp for Den internasjonale straffedomstolen med mer penger, men også med tydelig politisk støtte. Dette er en domstol som har backing fra 125 land fra alle deler av verden, og som alle vestlige land, med unntak av USA og Tyrkia – alle medlemmer av EU, unntatt Ungarn, og alle andre som er naturlige samarbeidspartnere – støtter opp om, men som nå utfordres, både av Russland og dessverre også av vår nære allierte USA, som har begynt å ilegge personlige sanksjoner mot dommere i ICC. Dette er en

tid for å stå opp for det internasjonale rettssystemet, også når det blåser som verst.

Presidenten [10:00:34]: Det blir replikkordskifte.

Himanshu Gulati (FrP) [10:01:51]: Jeg er enig i mye av det statsråden sa, ikke minst om vår felles kamp for å støtte Ukraina.

Den andre konflikten som har preget mye av verdensbildet det siste året, er det som skjer i Midtøsten, og som jeg var inne på i mitt innlegg, har det også hatt stor påvirkning på situasjonen for norske jøder. Vi får stadig urovekkende meldinger om ubehagelige opplevelser og en følelse av usikkerhet. Har statsråden noen tanker om hva vi som både ledere og samfunn kan og bør gjøre for å sørge for at norske jøder ikke føler seg utrygge i eget land?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:02:30]: Jeg deler 100 pst. representanten Gulatis bekymring for dette. Det kan ikke være sånn at fordi folk – forståelig – har sterke meninger om det som skjer i Midtøsten, skal det ramme norske jøder. Norske jøder og jøder generelt har altså ikke et kollektivt ansvar for det den israelske regjeringen velger å gjøre, og det er det viktig at vi minner alle vi snakker med, om. Jeg vil si at særlig de som er aller mest engasjert i Palestinas sak, som jeg mener man bør være, har et ekstra stort ansvar for å gjøre det skillet opp mot alle miljøer man er i kontakt med. For det skal ikke være slik at en gruppe i Norge, en religiøs minoritet, våre jøder, skal oppleve det som noe mindre trygt å bo i Norge enn andre mennesker gjør. Der mener jeg altså vi skal gjøre det vi kan. Vi gir betydelig fysisk beskyttelse, men det er også veldig viktig at vi gir en politisk og sosial samfunnsmessig beskyttelse av våre jøder her i Norge.

Himanshu Gulati (FrP) [10:03:31]: Statsråden var også innom temaet handelsbarrierer og tollmurer, og som vi vet, har Norge totalt en høyere tollbarriere mot USA nå enn det resten av EU har, en høyere proportsats totalt sett. Jeg lurer på hva regjeringen nå gjør for å prøve å få den ned, og om statsråden anser det som realistisk at vi kan få en lavere tollsats den kommende tiden.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:04:00]: Hvis jeg hørte riktig, spurte representanten om vi har en høyere tollsats mot USA. Det har vi jo ikke, for Norge har faktisk null toll på nesten alle varer, unntatt et kraftig unntak når det gjelder landbruksvarer. Som det har vært bred enighet om i mange år, er det f.eks. ingen toll på industrivarer.

Når det gjelder tollene inn mot USA, er det 15 pst., som de fleste andre europeiske land, men med den forskjellen at for EU har man da fått til at det er en «cap»,

som det heter, mens vi kan ha enkelte typer toll på toppen. Det EU imidlertid måtte gjøre, og også mange andre land, var å inngå en avtale hvor man ga masse andre innrømmelser og forpliktelser, som vi enn så lenge ikke har gjort.

Vi er fortsatt i samtaler, men vi har en relativt gunstig totalsituasjon i handelen med USA, som for øvrig er en liten del av vår samlede utenrikshandel – for man må også se på hva de landene som fikk en litt lavere sats, har måttet gi f.eks. av løfter om enorme investeringer i USA.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:05:13]: Både utenriksministeren og jeg snakket om den nye virkeligheten som nå treffer oss, bl.a. på handelsområdet. Spørsmålet er jo hvilken konsekvens regjeringa trekker av det. Den 21. november i år var energiministeren på et energidialogmøte i Brussel og møtte EUs energikommissær. Det er ingen tvil om at det er sterk misnøye med at regjeringa har valgt å ikke implementere de fem siste rettsaktene i ren energi-pakken, og at misnøyen med regjeringa øker. Det sies også at det ikke er noen forståelse i Kommisjonen for Norges posisjon. Det er alvorlig i en tid da vi er avhengig av å ha et både nært og godt samarbeid med EU. Vi ser også at EU bruker ulike saker til å vurdere helheten i forholdet til Norge.

Da er mitt spørsmål til utenriksministeren, slik det har vært både til ham og til andre medlemmer av regjeringa opptil flere ganger: Hva er de konkrete norske interessene som gjør at Norge nå velger å skape ytterligere utfordringer i forholdet til EU?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:06:17]: Jeg vil dele svaret mitt i to – og først si at de konkrete spørsmålene vi fortsatt jobber med når det gjelder de utestående delene av ren energi-pakken, har å gjøre med strømstyringssystemet i Europa, og ikke minst det spørsmålet som også andre nordiske land er opptatt av, nemlig om Tyskland fortsatt skal ha ett eller flere prisområder. Det betyr ganske mye for prisutviklingen i våre områder. Dette er en pågående diskusjon i Europa, men vi har også samtaler med Kommisjonen om de spørsmålene. For øvrig vil jeg vise til alle mine svar på akkurat det samme spørsmålet fra akkurat den samme representanten, Eriksen Søreide, over mange måneder. De gjelder fortsatt.

Så er det slik at vi prøver å få ned etterslepet generelt, og da er det ikke alltid noen drahjelp at det kommer løse forslag i salen, at man etter at man har vært i Europautvalget og fått tilslutning til en rekke direktiver, får et overraskende forslag om ikke å være med på en stor pakke av direktiver om matsikkerhet fordi noen bønder er bekymret for løk. Dette er altså et spørsmål hvor vi har hatt mange års utsettelse, som nå har gått ut. Da vil jeg gjerne oppfordre representanten Eriksen Søreide til å

bidra til at vi får denne type saker raskt igjennom når vi har kommet fram til dette i Europautvalget.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:07:32]: Det er det ingen tvil om, men hvis det hastet så mye som regjeringa ga inntrykk av, er det jo rart at dette direktivet ble liggende fire år i Helsedepartementet uten behandling.

Tilbake til energidirektivene: Hvis man har konkrete interesser i å la være å implementere direktiver, bør man da søke å løse det så raskt som mulig. Det er også det EØS-avtalen foreskriver, at man skal implementere uten ugrunnet opphold. I dette tilfellet sa regjeringa allerede på forhånd at de kom til å la være å implementere disse rettsaktene de neste fire årene, altså helt uavhengig av hvordan eventuelle diskusjoner med EU gikk, og også helt uavhengig av det faktum at fire av disse fem er forordninger som ikke kan endres gjennom forhandlinger.

Ulf Sverdrup, som tør være kjent for utenriksministeren, har sagt at Støres avgjørelse har ført til en radikal endring i Norges posisjon overfor EU og skapt usikkerhet, at det har endret forholdet mellom Norge og EU. Hvordan stiller utenriksministeren seg til det?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:08:34]: Igjen: Når det gjelder de utestående rettsaktene i ren energi-pakken, er det altså pågående samtaler. Det er også en pågående prosess i EU om sentrale spørsmål fordi flere EU-land, og nordiske EU-land, har nøyaktig de samme bekymringene som oss. Vi følger den diskusjonen nøye fordi vi er Europas største energileverandør. Vi er stormakten i Europa nå, etter at Russland falt bort, på energi. Derfor bryr vi oss litt om hvordan disse systemene er, men det er en pågående diskusjon som min kollega energiministeren driver.

Dette vedtaket, som Høyre støttet før jul, førte til at åtte rettsakter måtte trekkes fra implementering, for det finnes ikke noe direktiv om løk i EU – det fantes et direktiv om matsikkerhet. Det førte altså til at vi ble satt på vent, nettopp da jeg forsøkte å få gjennom over 150 direktiver. Da vil jeg foreslå at man selv kan begynne med å bidra til å finne en løsning på akkurat det, så får vi etterslepet ned gradvis og systematisk. Jeg inviterer Høyre til et konstruktivt samarbeid om det ut fra felles interesse om redusert etterslep.

Kirsti Bergstø (SV) [10:09:44]: Stortinget står samlet i solidaritet med Ukraina. Når det gjelder solidariteten med Palestina, er det dessverre langt større skiller mellom høyresiden og rød-grønn side. Jeg er veldig glad for at vi har klart å samle oss både om betydelige penge summer og om politikk for å ta et oppgjør med den straffriheten som Israel har operert med i altfor lang tid. Vi ser grove krigsforbrytelser uten konsekvenser, at Israel bomber jevnlig uten å bygge opp, for det har det in-

ternasjonale samfunnet gjort, og vi ser bosettervolden eskalere og bli stadig mer alvorlig når større deler av Vestbredden blir okkupert. Jeg vil gjerne høre hvordan regjeringen har tenkt å følge opp nettopp de sporene.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:10:47]: Vi vil følge det opp helt i tråd med den langvarige politikken vi har hatt mot straffrihet, og med de tilleggene vi ble enige om da det ble flertall for budsjettavtalen. Når det gjelder å følge opp den stadig mer voldelige bosetteraktiviteten, må det gjøres – om ikke i nasjonal rett, så på andre måter – ved at vi styrker Den internasjonale straffedomstolen, ICC, med mer ressurser, men også ved klar støtte til deres rett til å arbeide uavhengig, som domstoler jo skal.

Vi skal også ta til orde internasjonalt for det medansvar Israel har for gjenoppbyggingen av Gaza, både den fysiske og den økonomiske, men også for å bidra til at vi kommer videre til noe som ikke bare er en skjør våpenhvile, men en ekte fred. Det gjelder ikke bare i Gaza, men i hele Palestina, for det er litt for vanlig at man snakker om Gaza som om det var et eget land. Det er altså Palestina som skal bygges. Gaza, Vestbredden og deler av Jerusalem er en del av det vi ser som et selvstendig, fritt Palestina i fremtiden.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:12:00]: I Norge har vi nasjonal kontroll over handelspolitikken og landbrukspolitikken. Hvis vi går tilbake til gårdsdagen og ser til Brussel, var det fullstendig kaos og over 10 000 bønder fra hele Europa som dro ned dit. Det var kjempedemonstrasjoner med traktorer som kjørte, og det så nesten ut som krigslignende tilstander i Brussel sentrum i går. Det var vannkanoner og tåregass – helt voldsomt – på grunn av et EU som ikke kjenner forholdene for europeiske bønder, og den nye Mercosur-avtalen. I Norge inngikk vi en avtale som har vært godt forankret i næringen, og som har skapt en stor grad av ro.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Ser utenriksministeren hvilken fordel det er at vi har nasjonal kontroll over handelspolitikken og dermed ikke inngår den typen avtaler som EU gjorde, og at vi har nasjonal kontroll over landbrukspolitikken, slik at vi kan samarbeide istedenfor å få krigslignende tilstander som dem vi så i Brussel i går?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:13:01]: EU-landene utøver sin nasjonale kontroll sammen gjennom EU. Norge gjør det sammen med EFTA-land, så vi har en avtale med Mercosur som ikke er norsk, men omfatter Island, Liechtenstein, Sveits og Norge i fellesskap gjennom EFTA. Det er jeg veldig glad for, og jeg er glad for at vi har fått denne avtalen på plass. Det er interessant, og jeg merker meg disse demonstrasjonene i

Brussel. De er demonstrasjoner for den landbrukspolitikken EU har ført fram til nå, som Senterpartiet – sist jeg sjekket – har vært skeptisk til. Man ønsker å videreføre den landbrukspolitikken EU har ført til nå.

Imidlertid er det utfordringer ikke bare når det gjelder Mercosur, men også fordi man nå flytter penger fra det enormt store landbrukssubsidiebudsjettet – som har vært hovedutgiften i EU – til en del annet som følge av den sikkerhetspolitiske situasjonen. Jeg skjønner at europeiske bønder reagerer på det, akkurat som jeg skjønner det når norske bønder ønsker mer subsidier i Norge. Jeg har vært glad for – i samarbeid med tidligere finansminister Vedum – å sørge for at de får det, men dette er jo ikke et spørsmål om nasjonal eller ikke, men et spørsmål om hva slags politikk man fører.

Bjørnar Moxnes (R) [10:14:22]: Som en del av budsjettforliket vedtok Stortinget at regjeringen skal arbeide for israelsk medansvar for gjenoppbyggingen av Gaza, og slo også fast at Norge har interesse av å bidra til en avklaring av erstatningsansvar. Det er første gang Stortinget vedtar at staten Israel skal betale for det staten Israel ødelegger. Det finnes mange steder regjeringen kan starte for å følge opp Stortingets vedtak. Norge kan, som Rødt har foreslått tidligere, gå inn i Sør-Afrikas sak for ICJ, Den internasjonale domstolen. Regjeringen kan også ta initiativ til en erstatningskommisjon for Palestina, slik regjeringen for tre dager siden stilte seg bak en erstatningskommisjon for Ukraina.

Mitt spørsmål er følgende: Kan utenriksministeren si noe om hvordan regjeringen planlegger å følge opp Stortingets vedtak om å holde Israel ansvarlig for gjenoppbyggingen av Gaza?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:15:20]: Det er riktig at vi mener at Israel har et medansvar for gjenoppbyggingen, og vi kommer til å framføre det der det er naturlig, og i det som er riktige arenaer for det.

Det finnes sikkert gode argumenter både for og imot å delta i Sør-Afrikas sak om brudd på konvensjonen for å forebygge folkemord, men det dreier seg ikke om erstatningsansvar for gjenoppbygging. Det er om andre typer spørsmål, så da måtte man enten ta det opp i en egen erstatningskommisjon eller f.eks. via gjenoppbyggingskonferansen som snart skal holdes for Gaza. Vi kommer til å gjøre det på den mest meningsfulle måten. Det hjelper jo bare litt at Norge mener det – man må få med seg noen andre, og derfor blir det naturlig å søke partnere som kan bidra til å fremme det i egnede fora. Det vil vi komme tilbake til etter hvert som prosessen med gjenoppbygging av Gaza kommer videre.

Arild Hermstad (MDG) [10:16:23]: I årene 2022 og 2023 tjente Norge 1 270 mrd. kr ekstra på økte gasspri-

ser som følge av Putins krig mot Ukraina, hvor også gass blir brukt som et pressmiddel. Dette gjorde at Norge fikk enorme ekstrainntekter – ekstrainntekter som faktisk er større enn det lånet EU nå gir til Ukraina. Norge er jo et spesielt land. Vi har et oljefond hvor vi bruker 2,8 pst. av avkastningen. Fondet har en forventet avkastning på nær det dobbelte. Det betyr at vi har ganske store muskler. Vi har altså tjent penger på denne krigen. I tillegg har vi et EU som er svært gjeldstynget, og som har problemer med rett og slett å ta opp så mye gjeld som det er snakk om her.

Spørsmålet mitt til utenriksministeren er: Bør Norge ha en lav terskel for å øke støtten videre til Ukraina i året som kommer?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:17:30]: For tre dager siden var det et møte med alle partilederne i Stortinget – som Hermstad var med på, så vidt jeg vet – hvor dette ble diskutert. Vi har en veldig bred tradisjon som er etablert over de siste årene, for å snakke om dette i det formatet. Jeg er veldig glad for at det er enighet om at vi skal gi hele 85 mrd. kr til Ukraina i militær og sivil støtte neste år. For å sette størrelsesordenen på dette er det slik at hvis man ser det over to år, som EU-lånet er, tilsvarer det 17 pst. av dette lånet, men det er altså ikke lån, men gavebistand, som er mye mer verdt i det lange løp. Jeg tror vi der ligger på et høyt nivå. Det er ingen ting i veien for at vi kan ha videre samtaler om dette, men da tror jeg vi skal ta det i de egnede foraene.

Når man bruker det tallet, har jeg lyst til å minne om at det altså er brutto økning i gassinntekter forutsatt at man vet hva prisen ellers ville vært, noe man aldri kan vite. Samtidig var det jo et betydelig fall i alle andre inntekter fra fondet, for dette var en tid hvor det gikk dårlig i verdensøkonomien, så det er ikke en helt riktig gjengivelse av nettoeffekten av krigen når det gjelder norsk opptjening.

Jonas Andersen Sayed (KrF) [10:18:48]: Jeg registrerer at regjeringen i sitt budsjettforslag reduserer regionbevilgningen til Europa og Sentral-Asia med 80 mill. kr. Inne i denne posten ligger også støtten til den belarusiske demokratibevægelsen. I 2024 bidro Norge med 10 mill. kr til etablering av et humanitært fond, initiert av denne demokratibevægelsen, med det formål å støtte tidligere politiske fanger og deres familier. I forrige uke ble 123 politiske fanger løslatt etter forhandlinger mellom Belarus og USA. I forbindelse med tidligere løslatelser har mange av de løslatte blitt deportert uten reisedokumenter og blitt stående igjen som papirløse flykninger med store medisinske og psykologiske utfordringer. Det er rimelig å anta at dette også vil gjelde mange av dem som ble løslatt sist uke.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er om han vil prioritere å tilføre dette humanitære fondet mer penger, gitt de siste masseløslatelsene.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:19:48]: Jeg er glad for at det legges vekt på det som skjer i Belarus. Jeg har nær og hyppig kontakt med Svetlana Tikhanovskaja og hennes mann, som nå også er sluppet løs, som er demokratilederne. Også nobelprisvinner Bjeljatski ble nettopp sluppet løs.

Dette fondet ble egentlig etablert fordi Norge startet med en første bevilgning, og vi er veldig glade for at det har bidratt nettopp til å ivareta flere belarusiske fanger etter hvert som de kommer ut, også med tanke på spørsmål om f.eks. fysisk, psykiatrisk og medisinsk bistand. Samtidig er det viktig at flere land bidrar til dette fondet. Jeg vil ikke utelukke noe som helst på sikt, men det budsjettet vi legger fram nå, er det budsjettet vi legger fram nå, og der står det hva bevilgningene går til. Likevel fokuserer vi løpende på Belarus, og jeg trakk det spesielt fram i forbindelse med det nylig avholdte OSSE-ministermøtet, hvor Tikhanovskaja var til stede. Jeg hadde det med i mitt innlegg, og jeg deltok på et arrangement for å øke støtten til bl.a. dette fondet.

Abid Raja (V) [10:20:58]: Land etter land kutter i bistand og utviklingspolitikk, slik jeg nevnte i mitt hovedinnlegg. Det gjelder USA, Storbritannia, Frankrike, Belgia og også Norge – i utviklingsland. Det tomrommet som da oppstår, fylles ofte av Kina. Det forsterker og skaper nye globale utfordringer, demokratiske, menneskerettslige og sikkerhetsmessige.

Hva tenker utenriksministeren om hvordan det økte handlingsrommet Kina får som følge av vestlige demokratiers kutt i bistand, også våre kutt, truer de verdiene vi som land er opptatt av?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:21:38]: For det første er jeg veldig glad for – og nå er utviklingsministeren her og kan svare mye mer detaljert på disse spørsmålene – at vi opprettholder vårt høye nivå på bistand. Det legges veldig merke til, og som vi snart vil få høre fra utviklingsministeren, kommer vi til å tenke på nettopp hvordan vi skal bruke de pengene enda smartere og på en enda mer strategisk måte, fordi det er så mye mindre annen bistand rundt omkring. Det er helt riktig at andre land, som f.eks. Kina, da får et økt potensial.

Vi er for øvrig opptatt av at nye aktører som kommer inn, også bruker de multilaterale kanalene. Det vi i noen grad ser, er at de nye bistandsgiverne ofte gir bistand direkte og i mindre grad trekker på det multilaterale. Der har vi lang og god erfaring, og vi har et godt forhold til mange av de landene. Det er en sentral del av de-

batten om videre bistand: at en del av dette fortsatt kan kanaliseres gjennom multilaterale fond og programmer.

Det er viktig å ha et høyt bistandsnivå, det er viktig å bruke det strategisk, og det er viktig å ta inn over seg konsekvensen av at mange vestlige givere nå faller bort.

Presidenten [10:22:40]: Replikkordskiftet er avsluttet.

Statsråd Åsmund Aukrust [10:23:02]: Vi legger veldig snart bak oss det som trolig har vært det mest dramatiske året for bistand, utvikling og humanitær innsats noensinne. Vi står i en økonomisk krise, med store bistandskutt fra USA, som er det mest kjente eksemplet, men også fra veldig mange andre europeiske land – Sverige, Storbritannia, Tyskland, Nederland, nær sagt alle landene rundt oss.

Vi står også i en politisk krise, med veldig klare angrep på internasjonalt samarbeid, på en regelstyrt verden og på mange av de områdene som har vært aller viktigst for oss: menneskerettigheter, demokrati og likestilling. Aller verst er det at vi står i en krise på bakken, med flere mennesker på flukt og i nød. Det er krig på alle verdens kontinenter, og vi har for første gang hungersnød to steder på kloden samtidig. Vi ser hvordan humanitær tilgang brukes som et våpen i krig. Spesielt har vi sett dette i Sudan og i Gaza.

Summen av alt dette gjør verden og derfor også Norge mindre trygt. Arbeiderparti-regjeringen og Norge er en motstemme mot alt dette. Vi fører en aktiv og solidarisk utviklingspolitikk. Vi viderefører et høyt bistandsbudsjett og er nå det eneste vestlige landet som når målet om å gi 1 pst. av inntektene våre til bistand. Vi satses på humanitært diplomati for å hindre at lidelse skal skje, og for å få slutt på lidelse når det er for sent. Vi gjør det vi kan for å stå opp for en regelstyrt verden, med FN-pakten og folkeretten som grunnlaget for vår trygghet og vår frihet.

Jeg er veldig glad for at vi får støtte til dette i Stortinget, og jeg vil bruke denne anledningen til å takke våre budsjettpartnere i Senterpartiet, SV, Rødt og MDG for et veldig godt og solidarisk bistands- og utviklingsbudsjett for 2026 og – dette er egentlig enda viktigere – for at vi i all hovedsak deler syn på hva god utviklingspolitikk er, for utviklingspolitikk handler om veldig mye mer enn bistand.

Dette står i skarp kontrast til hva som hadde vært utfallet dersom det hadde vært et regjeringsskifte i Norge denne høsten. Det ledende opposisjonspartiet, Fremskrittspartiet, har foreslått at Norge over natten skal kutte 16 mrd. kr i bistandsbudsjettet. I utviklingspolitikken er det virkelig store skiller mellom blokkene – mellom oss som står opp for internasjonal solidaritet og en re-

gelstyrt verden, oss som er ledende i den politiske og humanitære støtten til Palestina, og som står opp mot tilbakeslag mot likestilling og menneskerettigheter, og alternativen, som vil gjennomføre enorme bistandskutt, som mener vi engasjerer oss for mye for palestinernes sak og for å få stoppet krigen i Sudan, og som vil strupe FN som organisasjon og fjerne nær sagt all støtte i arbeidet for likestilling og menneskerettigheter.

Alt det som Fremskrittspartiet står for i denne saken, er helt legitime standpunkter, men det hadde rammet millioner av mennesker på dagen, og det hadde heller ikke vært bra for Norge og vår sikkerhet. Jeg er glad for at det rød-grønne flertallet i dag vedtar et godt budsjett for 2026.

Selv med et solid bistandsbudsjett må vi gjøre tøffe prioriteringer. Vi prioriterer sivil og humanitær støtte til Ukraina. Det er en krig midt på vårt eget kontinent, med enorme menneskelige lidelser. Her er jeg utrolig glad for at vi tverrpolitisk i Stortinget – fra høyre til venstre – står samlet. Det har en enorm verdi og er noe som vi alle har et ansvar for å ta med oss i fortsettelsen.

Noe av det andre vi har prioritert, er støtte til Midtøsten, en region vi har engasjert oss for gjennom mange tiår, og som nå står i brann. Vi øker støtten til arbeidet for likestilling, for dette er det området som rammes aller hardest av kuttene til Trump og den europeiske høyresiden. Vi øker også støtten til kampen mot forskjeller, for vi vet fra vår egen historie hvor viktig kampen mot forskjeller er for utvikling.

Som jeg startet med å si det, står utviklingspolitikken i veldig mange kriser. Vår jobb er å møte dem. Det gjør vi bl.a. gjennom dette budsjettet og med en aktiv politikk tilpasset en veldig dramatisk verden. Jeg håper vi kan ha mange diskusjoner med partiene på Stortinget om hva som skal være våre svar, både i alle de sakene hvor vi er enige, og der det vil være politiske skiller mellom blokkene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Himanshu Gulati (FrP) [10:27:47]: Når vi ser på de landene som på best måte de siste tiårene har lyktes med å løfte folk varig ut av fattigdom – hundrevis av millioner av mennesker – har det skjedd gjennom handel og varig økonomisk vekst. Vi ser også at vi, Norge, tilstreber å få stadig friere handelsbetingelser med flere land, selv om vi er et velstående land. Jeg ønsker derfor å spørre statsråden om hvilke tiltak regjeringen har gjort for å prøve å bygge ned handelsbarrierer, slik at flere utviklingsland kan handle med Norge med enda flere varer?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:28:27]: Det er et veldig godt spørsmål. Her er vi helt enig: Handel og private

investeringer er hovedsvaret for å møte FNs bærekraftsmål. Vi trenger mer handel og flere private investeringer i utviklingsland. Norfund er, som representanten helt sikkert er godt kjent med, det aller viktigste verktøyet vi har fra myndighetenes side. I tillegg gjør jeg det jeg kan for å oppfordre næringslivet til å tørre mer og engasjere seg mer. Jeg ønsker at norsk næringsliv skal engasjere seg mer i utviklingspolitikk, ikke som veldedighet eller som noe man skal gjøre på siden, men fordi det også skal være god business. I dag tror jeg alle mener at næringspolitikken henger veldig nøye sammen med sikkerhetspolitikken. Det samme vil jeg si gjelder i utviklingspolitikken. Det ligger enorme muligheter i dette. I slutten av dette århundret kommer 40 pst. av verdens befolkning til å bo i Afrika. Det går nå noen løp for næringslivet, og dersom vi ikke kaster oss på dem, vil norsk næringsliv bli tapende. Så jeg oppfordrer næringslivet til å engasjere seg mer i dette spørsmålet.

Himanshu Gulati (FrP) [10:29:26]: Jeg takker statsråden for et godt svar, og jeg tror vi er enige om veldig mye når det gjelder dette. Men jeg vil utfordre statsråden mer direkte på om han vil ta initiativ til å senke enda flere av tollbarrierene utviklingslandene møter når de prøver å selge varer til Norge.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Åsmund Aukrust [10:29:45]: Veldig mange land har ikke tollbarrierer mot Norge. Det er ikke toll som er problemet når det gjelder for lite private investeringer. Det er andre spørsmål som er den store utfordringen. Det er mer risikabelt å investere i en del land i det globale sør.

Der det finnes tollbarrierer, ser vi på det. Nå har jo Mercosur-avtalen kommet på plass. Det er et godt eksempel på at vi øker frihandelen med en del land i det globale sør. Dette er ikke fattige land, men det er land som er mellominntektsland. Dette mener jeg er et godt tiltak, og det er noe som applauderes av våre venner og kollegaer i Latin-Amerika.

Nikolai Astrup (H) [10:30:34]: Etter å ha lest utviklingsministerens budsjettforslag – og i og for seg etter å ha hørt innlegget her i dag – er det vanskelig å se spor av at statsråden har noen tydelige og reelle prioriteringer i utviklingspolitikken for 2026, utover uforståelige og ufor-svarlige kutt i utdanningsbistanden. Utdanning er som kjent viktig for nettopp å bekjempe forskjeller, slik statsråden var inne på. En tydelig føring som Stortinget har lagt, er at regjeringen skal trappe opp finansieringen av klimainvesteringsfondet i perioden 2026–2030, men det er ingen økning i regjeringens budsjettforslag til klimainvesteringsfondet for 2026. Så mitt spørsmål er:

Hvorfor har statsråden brutt med Stortingets anmodningsvedtak ved første anledning?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:31:25]: Jeg er helt uenig i at det ikke er klare prioriteringer i dette budsjettet, for det er det. Ukraina er en veldig tydelig prioritering. Midtøsten er en tydelig prioritering. Likestilling er det samme. Klima er også veldig viktig for denne regjeringen, og det vi skal gjøre, er å følge opp det som Stortinget har vedtatt, nemlig å komme med et nytt klimafinansieringsmål. Det vil nå også bli en økning på 2 mrd. kr i klimainvesteringsfondet, som blir bevilget allerede neste uke. Så her bevilges det store kroner allerede før de ansatte i Norad får feiret nyttår.

Nikolai Astrup (H) [10:32:03]: Det er jo ikke regjeringen som har foreslått å øke bevilgningen til klimainvesteringsfondet. Det er partiene på Stortinget som har forhandlet frem det, og det er for 2025. Det skal utbetales i år. Hvis ikke hadde det vært et eklatant brudd på Stortingets bevilgningsreglement, og det antar jeg at statsråden ikke vil stille seg bak. Stortinget har også vedtatt at det skal være en opptrapping av klimainvesteringsfondet fra 2026 til 2030. Første anledning til å levere på det var i statsbudsjettet for 2026. Statsråden har i statsbudsjettet for 2026 valgt å ikke levere på Stortingets anmodningsvedtak.

Hva er grunnen til at statsråden ikke følger opp Stortingets føringer?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:32:42]: Vi følger opp Stortingets føringer, og det blir som sagt bevilget penger allerede på mandag. Det må jo være bra at pengene kommer på mandag og ikke i løpet av neste år. Det viktigste er jo at pengene kommer så raskt som mulig.

Dette er et budsjett som – helt riktig – har blitt forhandlet fram her i Stortinget, med Arbeiderpartiets 53 representanter, som kommer til å stille seg fullt og helt bak det. Så skal vi jobbe videre med å få på plass nye målsettinger for klimafinansiering. Der er vi også i god kontakt med våre budsjettpartnere på Stortinget og kommer til å legge fram det for Stortinget så raskt som mulig.

Kirsti Bergstø (SV) [10:33:26]: Jeg er veldig glad for at vi har et flertall i Stortinget for solidaritet. Vi som tilhører arbeiderbevegelsen, vet jo hvor tett solidaritet og egeninteresse henger i hop i en verden som også henger i hop. Derfor er jeg glad for å høre statsråden snakke om viktigheten av kampen mot ulikhet og de globale forskjellene. Sist uke fikk vi nye tall som viser hvor alvorlig situasjonen er, og hvordan utviklingen skyter fart med tanke på økt konsentrasjon av makt og rikdom i verden.

Det er også andre alvorlige situasjoner som vi må gripe fatt i, f.eks. i Sudan. Jeg vil utfordre med tanke på

økonomiske og politiske løsninger: Er statsråden villig til å legge press på De forente arabiske emirater, som nå gir våpen og pengestøtte til RSF-militsen?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:34:30]: Det var veldig mange gode poenger på ett minutt. Jeg er helt enig: Solidaritet handler også om egeninteresse. Jeg tror det er mange partier på høyresiden som ikke har forstått hva vi legger i ordet solidaritet. Det handler om at det som er bra for andre, også er bra for en selv. Det gjelder her hjemme i Norge, og det gjelder ute i verden. Derfor er kampen mot forskjeller en hovedprioritet.

Det er veldig bra at Sudan kommer på dagsordenen her i denne budsjettdebatten. Sudan er den verste krisen verden står i. Det er ingen steder på kloden hvor det er verre å oppholde seg akkurat nå, enn i Sudan. Vi trenger en våpenhvile, vi trenger humanitær tilgang, og vi trenger å få starten på en politisk prosess som skal gi fred. Her må alle gjøre det de kan for å legge press på dem de har best kontakt med. Emiratene spiller selvfølgelig en veldig viktig rolle. Jeg var i emiratene tidligere, i november. Jeg tok dette opp med dem. Som kjent nekter de enhver form for aktivitet opp mot RSF. Dette er et veldig viktig budskap, for her må alle gjøre det de kan for å få slutt på lidelsene.

Kirsti Bergstø (SV) [10:35:37]: I en verden med ressurskamp er krigen om gull krevende å løse, og i en verden med økt konsentrasjon av makt og rikdom henger det sammen med kampen for fred og fredelige løsninger. Jeg er glad for at regjeringen driver et arbeid for begge deler, både for reduserte forskjeller og for fred. Jeg lurer på om statsråden tenker at Norge har mulighet til å bidra mer, og om han vil utdype det politiske og økonomiske sporet som trengs for å hjelpe folket i Sudan. Vi vet jo at verden blir mer urolig når krig truer, når ekstreme katastrofer får lov til å skyte fart og utvikle seg uten at det skjer nok for å stoppe det, så jeg vil gjerne høre mer om det arbeidet.

Statsråd Åsmund Aukrust [10:36:43]: Det er igjen et veldig godt spørsmål. Norge skal virkelig gjøre det vi kan for å få slutt på lidelsene. Norge har engasjert seg i Sudans folk gjennom mange tiår. Det gjør at vi har veldig mange som kan veldig mye om Sudan, veldig dyktige diplomater, et veldig aktivt sivilsamfunn her hjemme i Norge som virkelig er blant de store på bakken, og mange politikere som har politiske kontakter. Statssekretær i Utenriksdepartementet Andreas Kravik var i Port Sudan nå i november/desember for å få på plass politiske møter der. Så vi skal fortsette å gjøre det vi kan, med å ha både politisk kontakt og kontakt med grasrota.

De som jo er heltene i historien i Sudan, er det sudanske folket, som til tross for de aller mørkeste timer og dager i Sudans historie klarer å bruke de små ressursene de har, til å ta vare på hverandre. Jeg vet at utenrikskomiteen – og jeg har selv også gjort det – møtte de som vant Raftoprisen i år. De er sånne nabolagsaktivister som gjennom WhatsApp klarer å formidle den lille bistanden de tross alt har i Sudan.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:37:59]: Det er dessverre over to milliarder mennesker som har dårlig matsikkerhet, og rundt 700 millioner som sulter og har enorme utfordringer med å få mat og det daglige brød. Så valgte regjeringen i årets budsjett å ta ned den delen av bistandsbudsjettet. Mitt spørsmål til utviklingsministeren er: Kommer det til å skje igjen, eller er nedtrekket nå over?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:38:32]: Det er jeg helt sikker på at vi skal ha veldig gode samtaler om, bl.a. med Senterpartiet og de andre rød-grønne partiene i Stortinget. Dette blir jo et budsjett som vi til sjuende og sist skal stå sammen om. Jeg vil si at jeg er åpen for å gjøre større endringer på budsjettet. Bistandsbudsjettene går jo ofte litt opp og litt ned på de forskjellige postene. Nå er verden der ute totalt forandret. Finansieringsbildet er forandret, og hva som er behovene, er totalt forandret, så jeg mener at vi bør ha en diskusjon med partiene – vi som skal samarbeide, men også i stort – om hva som er de riktige prioriteringene. Det som blir en helt håpløs diskusjon da, er å diskutere hva som er viktigst, for alt er viktig. Det jeg tror vi bør diskutere, er hvor vi tror Norge kan gjøre en størst mulig forskjell. Skal vi være på så mange områder som det vi er i dag? Skal vi være i så mange land? Jeg mener det er viktige diskusjoner, og jeg ser fram til å diskutere dette, spesielt med de andre rød-grønne partiene.

Arild Hermstad (MDG) [10:39:36]: Norges bistandsbudsjett utgjør riktignok 1 pst. av BNI, men samtidig er det flere uavhengige institusjoner som har sett at når det gjelder det bistand egentlig skal gå til, altså fattigdomsbekjempelse i sør, er det mellom 54 og 59 pst. som faktisk går til det formålet. Det er ingen hemmelighet at Miljøpartiet De Grønne ønsket å jekke opp bistanden, altså den reelle bistanden, f.eks. å ikke kutte i matsikkerhetsbevilgninger, i kjernefinansieringen til FN eller i regionbevilgninger til afrikanske land som sliter med store utfordringer.

Spørsmålet er: Hvordan vil statsråden jobbe for at man får et mer reelt og riktig bilde av den konkrete bistanden, f.eks. ved å vurdere å ta ut utgifter til flyktninger i Norge og andre utgifter på budsjettet som gjør at vi

bruker mer til fattigdomsbekjempelse enn vi gjorde i årets budsjett?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:40:43]: Det å ta noe ut av budsjettet vil i og for seg ikke løse noe som helst, for pengene må jo betales, så om det er et argument for å øke bistandsbudsjettet ytterligere, kan vi diskutere. Det blir bare en budsjetteknisk øvelse.

Så mener jeg at disse rangeringene om fattigdomsbekjempelse versus andre formål er blitt veldig mye vanskeligere. Støtte til sivilsamfunn er også kamp mot fattigdom. Ukraina og Palestina er to som står som mellominntektsland på de internasjonale listene. Jeg tror vi nå bruker 1 mrd. kr mer på Palestina i Gaza og på Vestbredden. Så tror jeg veldig mange vil tenke at det er å gi støtte til mange av de aller fattigste menneskene på kloden, selv om det ikke går som fattigdomsbekjempelse i disse rangeringene. I krig og konflikt og forsvinner litt av poenget med måten å ha disse rangeringene på. Det samme gjelder Ukraina – der er det over 12 millioner mennesker som er helt avhengige av hjelp for å overleve. De går en kald vinter i møte, og jeg mener at det er en riktig prioritering at vi nå øket liste-to-posten.

Jonas Andersen Sayed (KrF) [10:41:55]: Uken etter at statsbudsjettet ble lagt fram, la Norad fram sin siste fattigdomsrapport. Nedgangen i antallet ekstremt fattige i verden har stoppet opp, og 839 millioner mennesker lever nå i ekstrem fattigdom. Norad peker på at utdanning både er en helt grunnleggende forutsetning for at fattige kan ta del i økonomisk vekst, og for at den økonomiske veksten kan skje, og de peker på hvor viktig utdanning er for jenters rettigheter.

Samtidig har Arbeiderpartiet i regjering siden 2021 kuttet utdanningsbistanden med 70 pst., med 1,4 mrd. kr, noe som ifølge Verdensbanken tilsvarer 2,6 millioner skoleplasser i de fattigste landene. Er statsråden uenig med sitt eget fagdirektorat i at investering i utdanning er en effektiv måte å redusere ulikhet og øke inntekten til fattige på?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:42:50]: Jeg er ikke uenig i at det er ekstremt viktig å satse på utdanning. Utdanning er ofte en nøkkelfaktor i nær sagt alle land. Det er det i Norge, og det er det i alle andre land. Derfor er det jo en stor satsing på utdanning i dette budsjettet, over 2 mrd. kr fra det norske fellesskapet til arbeidet med utdanning i andre deler av verden.

Så er det helt riktig at vi må gjøre noen tøffe prioriteringer, også innenfor et solid bistandsbudsjett. Jeg mener som sagt spørsmålet vi bør stille oss her, er: Hvor mener vi at Norge trengs mest? Arbeidet for likestilling og kvinners rett til å bestemme over egen kropp er det som blir aller hardest rammet av høyresidens dramatiske

budsjettkutt, ikke minst hos Kristelig Folkepartis partifeller i Sverige, som gjør ekstremt store bistandskutt i sine budsjetter. Derfor har vi sagt at det er en veldig viktig prioritet. Det betyr ikke at andre områder ikke er viktige. Det blir som sagt håpløst å debattere hva som er viktigst. Vi må tenke: Hvor tror vi at Norge kan utgjøre en størst mulig forskjell?

Abid Raja (V) [10:43:58]: I sommer sa utviklingsministeren at det var uaktuelt med en stortingsmelding om norsk bistand, men etter regjeringens statsbudsjett mener jeg det er mer aktuelt enn noensinne. På papiret ser alt fint ut, 1-prosentmålet består i regjeringens bistandsbudsjett, men bak overskriftene skjuler det seg en dramatisk omlegging, helt uten debatt om hva vi vil med bistanden.

Mer enn hver fjerde krone går nå til Ukraina – viktig støtte, men den kan ikke betales av verdens fattige alene. For samtidig kuttes Afrika med 355 mill. kr, utdanning med 200 mill. kr, FNs barnefond med 100 mill. kr, klima og hav svekkes med 350 mill. kr, og organisasjoner som Redd Barna og CARE mister midler til arbeid i de fattigste landene.

Jeg mener derfor at vi trenger en ny stortingsmelding om en ny utviklingspolitikk som kan stake ut Norges retning i en verden som har endret seg dramatisk. Det er sju år siden sist – før pandemien, før KI-revolusjonen, før krigen i Europa. Vil statsråden revurdere å ta initiativ til å lage en egen stortingsmelding om norsk bistand i en ny tid?

Statsråd Åsmund Aukrust [10:45:02]: Jeg har aldri sagt at det har vært uaktuelt å lage en stortingsmelding om utvikling. Det jeg vel sa, var at jeg ikke trodde vi ville gjøre det før valget, da jeg fikk det spørsmålet i juli. Som representanten Abid Raja er kjent med, tar en stortingsmelding noe mer enn et par uker å skrive.

Jeg helt enig i at det er behov for en ny politikk. Det er så store endringer på bakken, og det er så store endringer i maktforholdene mellom land. Derfor har jeg brukt høsten på å ta initiativ til debattmøter om dette. Jeg har møtt alle sivilsamfunnsorganisasjonene og utfordret dem. De må også tenke nytt. Alle som er opptatt av utviklingspolitikk, må tenke nytt, og jeg mener debatten vi har hatt så langt, er litt gjenkjennelig, hvor man hakker på enkeltposter i stedet for å se det som er det store bildet. Jeg har hatt flere allmøter om dette i UD, og vi kommer til å legge fram en ny politikk på dette veldig viktige området.

Jeg håper vi både kan få til mer politisk debatt om alle områdene hvor vi er enige, og også få til mer politiske konfrontasjoner. Jeg tror bistandsdebatten har lidd litt under at alle som er opptatt av dette, har en solidaritet overfor hverandres saker og andres spørsmål. Jeg me-

ner vi trenger en mer kritisk debatt om disse spørsmålene, og jeg håper vi kan få til mer av det i denne salen.

Presidenten [10:46:06]: Replikordskiftet er over.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:46:24]: Vi er i gang med det første store løftet i langtidsplanen. I inneværende år har vi økt forsvarsbudsjettet med over 15 mrd. kr for å få det Forsvaret vi har, til å virke og legge til rette for videre vekst. Vi er i gang med å øke bemanningen, vi styrker materielldriften, vi bygger opp beholdningen av ammunisjon, reservedeler, drivstoff og materiell. Regjeringen foreslår å øke forsvarsbudsjettet med 4,2 mrd. kr i 2026, til oppfølging av langtidsplanen. Vi følger med dette den økonomiske opptrappingsbanen i planen.

Regjeringen foreslår mer midler til å styrke driften i Forsvaret enn det som lå til grunn i langtidsplanen. Dette er nødvendig på grunn av den sikkerhetspolitiske situasjonen. Vi må bruke mer ressurser på å være aktivt til stede i våre nærområder og på å trene og øve med våre allierte. Driftsbevilgningen til Forsvaret er økt både i 2024 og i 2025. Med regjeringens forslag til 2026 kan Forsvaret videreføre aktivitetsnivået på samme nivå som i 2025. Regjeringens forslag legger til rette for at Forsvaret kan øve og trene med hele virksomheten basert på behov for tilstedeværelse og beredskap. Budsjettforslaget legger også til rette for at utvalgte forsvarsgrener og avdelinger kan øve og trene noe mer enn i 2025. Dette gjelder spesielt i Hæren, Sjøforsvaret og Forsvarets spesialstyrker.

For å lykkes med langtidsplanen må vi legge til rette for et betydelig personell- og kompetanseløft. Regjeringen foreslår en økning på 1,3 mrd. kr til personellopptrapping i forsvarssektoren. Det legger til rette for en økning på 600 fast ansatte, 750 reservister og 700 vernepliktige i Forsvaret i 2026. I tillegg vil regjeringen sette av 470 mill. kr til tiltak for å rekruttere og beholde personell. Vi øker antall utdanningsplasser i 2026. Forsvaret planlegger å øke utdanningskvotene for grunnleggende befalsutdanning med om lag 250 plasser, grunnleggende offisersutdanning med om lag 100 plasser, og videregående offisersutdanning med om lag 100 plasser.

Økningen på 800 mill. kr til styrking av materielldrift i Forsvaret legger til rette for innføring av minemottiltakskapasitet i Sjøforsvaret og ivaretar driftskonsekvenser av planlagt strukturutvikling i Hæren. Videre styrkes vedlikeholdskapasiteten knyttet til F-35 kampfly og ivaretagelse av videre utvikling av bruken av P-8 maritime patruljefly. Styrkingen vil også ivareta teknisk og operativ tilgjengelighet på en aldrende struktur i Sjøforsvaret gjennom økt vedlikehold på flere fartøyklasser. De neste årene skal det gjøres betydelige investeringer, og Forsvaret skal moderniseres gjennom anskaffelser av strategiske

kapasiteter. Til sammen foreslås det å bevilge 34 mrd. kr på posten til materiellinvesteringer i 2026. De største utbetalingene vil gå til nye ubåter, våpen og tiltak knyttet til F-35-programmet, anskaffelse av Seahawk til støtte av Kystvakten, nye stridsvogner til Hæren og artilleriammunisjon med tilhørende systemer. Den planlagte personellopptrappingen, innfasingen av nytt materiell og nye systemer i langtidsplanen gir behov for betydelige investeringer innenfor eiendom, bygg og anlegg. Til sammen er forslaget om lag 6 mrd. kr til investeringer i forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg i 2026.

Regjeringens mål er et Ukraina som kan bestemme over egen framtid. Støtte til Ukrainas frihetskamp er nødvendig for at Ukraina kan forsvare seg, men trykker også Norges og Europas sikkerhet. For 2026 videreføres det samlede nivået for sivil og militær støtte, som også utenriksministeren har vært inne på. Norges støtte inngår i et samarbeid mellom allierte og partnere. Norges innsats for 2026 avhenger av både utviklingen på bakken, ukrainske prioriteringer, det internasjonale samarbeidet og aktuelle initiativer. Regjeringen vil fortsatt prioritere å bidra til å dekke Ukrainas høyest prioriterte behov og tiltak der Norge har en særskilt forutsetning for å yte støtte. Det er viktig at det er de ukrainske behovene som er førende for den norske støtten, og at norsk industri bidrar der den kan, samtidig som vi støtter andre innsatslinjer som tar opp deres øvrige behov.

Det må være en bærekraftig balanse mellom investeringer og drift. Vi må både utvikle og fornye Forsvaret samtidig som det skal gjennomføres daglige operasjoner og øvinger. Regjeringen la fram en stortingsmelding om gjennomføring av Forsvarsløftet før sommeren. Der beskrev vi hvordan denne balansen utfordres. Dette er blant de forholdene vi har innledet dialog med Stortinget om, hvordan vi skal håndtere dette framover. Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2026 er utformet for å ivareta balansen mellom ulike hensyn på en best mulig måte. Det skal sikre Forsvaret at det kan være til stede der det trengs, at nye kapasiteter kan tas i bruk, og at Norge kan bidra målrettet til alliert sikkerhet og til Ukrainas kamp for selvbestemmelse.

Presidenten [10:51:28]: Det blir replikkordskifte.

Morten Kolbjørnsen (FrP) [10:51:44]: Nå kunne jeg ha spurt statsråden om mindreforbruket på opptil 5 pst. i den militære delen av Forsvaret, eller om den store konsulentbruken i milliardklassen i den ikke-militære delen av Forsvaret, men jeg skal ikke ta noen av dem. Jeg skal stille et mye enklere spørsmål, og det er å spørre forsvarsministeren om dette med veteranloven. Hvordan går arbeidet med veteranloven, og hvordan ser forsvarsministeren for seg å involvere veteranorganisasjonene?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:52:13]: Arbeidet med veteranloven er under forberedelse, og vi skal selvsagt involvere veteranorganisasjonene i det arbeidet. Veteranorganisasjonene har vært pådrivere for å få denne loven, og de gjør et utrolig viktig arbeid og sitter på stor og viktig kompetanse. Departementet vil over nyttår komme raskt tilbake med videre prosess knyttet til veteranloven.

Morten Kolbjørnsen (FrP) [10:52:40]: Tusen takk til statsråden for et godt svar.

Vi har i den senere tid kunnet lese bl.a. i Forsvarets forum om dårlig standard på kaserner. Det er skrevet om mugg på Kjeller, på Andøya er det dårlige hygienefasiliteter, og på Sørreisa sover soldatene på feltsenger i gangene. Tillitsvalgtordningen har reist denne problemstillingen flere ganger. Hvordan ser forsvarsministeren for seg å rette opp i disse utfordringene, med hensyn til både det personellmessige og EBA?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:53:09]: Å rette opp i EBA og bygge nytt og vedlikeholde det vi har, er en av de viktigste prioriteringene også i budsjettet for neste år. 2,4 mrd. kr skal gå til å bygge nytt, vedlikeholde og restaurere det vi har. Vi må både videreutvikle og ta vare på det vi har, for å ta imot nye folk til førstegangstjeneste og nye ansatte, og for å øke aktiviteten i Forsvaret. Det er altså høyt prioritert, og det følges da også opp i tråd med langtidsplanens forutsetninger, også med bevilgninger til neste år.

Peter Frølich (H) [10:53:58]: Regjeringen og statsråden har forsikret mange ganger, i ulike sammenhenger, at øvings- og aktivitetsnivået i Forsvaret skal opprettholdes minst på samme nivå som i inneværende år, og forhåpentligvis også økes i det kommende året. Det har vært forsikret i media, det har vært forsikret fra talerstolen i denne salen, og det har vært forsikret i gjentatte svar til Stortinget i skriftlig form. Og det skulle bare mangle. Spør du Høyre, er aktivitets- og øvingsnivået allerede på et absolutt minimum.

Men så begynner det altså å komme tilbakemeldinger fra rundt omkring, fra land og strand, spesielt i Heimevernet, som har planlagt for å opprettholde trening på inneværende års aktivitet, men som nå reduserer planlagt øvingsaktivitet i nord og vest og sør og øst. Kan statsråden forsikre Stortinget om at dette ikke er riktig, og at øvingsnivået også i Heimevernets styrker vil fortsette på samme nivå?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:55:02]: Regjeringen har bevilget og fulgt opp Stortingets føringer og satt av penger også til økt øvingsaktivitet i Heimevernet, i tråd med opptrappingsplanen. De opplysningene

som representanten Frølich nå gir, må statsråden komme tilbake med og sjekke på detaljnivå hva det handler om.

Tilbakemeldingene til nå har vært at Forsvaret øver i tråd med de økonomiske rammene som er gitt. Vi økte også overføringene til drift i revidert budsjett, fordi man ønsker å opprettholde øvingsnivået på samme nivå som året før, og budsjettet for 2026 legger også opp til å øve på samme øvingsnivå som i 2026. Det innebærer også at man trapper opp øvinger i Heimevernet til det nivået som vi har blitt enige om i langtidsplanen.

Peter Frølich (H) [10:55:51]: Etter en budsjettthøst med veldig mye budsjett-drama skulle man jo håpe at noe av den dragkampen som har vært, skulle dreie seg om nettopp økte driftsmidler til Forsvaret og økt treningsaktivitet, men i forliket var det ingenting til dette veldig viktige formålet. Det betyr jo at vi kommer i samme situasjon som Forsvaret nå har stått i en stund, nemlig at man planlegger for et visst aktivitetsnivå, får ikke den tilstrekkelige finansieringen for å nå det målet, og så må man ile til med nødbevilgninger i revidert budsjett. Dette gir jo en ganske svak forutsigbarhet for Forsvaret og personellet som skal planlegge og tilrettelegge for aktivitet og øving.

Jeg håper det går an å gi Forsvaret bedre forutsigbarhet og driftsbudsjetter på et riktig nivå, sånn at vi kan opprettholde den operative kapasiteten i dette veldig viktige året som kommer.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:56:53]: Vi har i budsjettforslaget lagt opp til at Forsvaret skal øve på samme nivå som i 2025. Heldigvis er hele Stortinget enig i langtidsplanen, og vi følger også den opptrappingen av langtidsplanen som vi har blitt enige om i Stortinget og enige med Stortinget om.

Så har statsråden også fått med seg Høyres forslag om å øke budsjettet med 1 mrd. kr, men har også fått med seg at det ligger inne et ABE-kutt som for forsvarssektoren da ville medføre et nedtrekk på 700 mill. kr. Dermed spiser man av den økningen man har lagt inn.

Jeg håper at vi framover skal greie å holde forsvarsforliket samlet. Det er også nødvendig med en bedre balanse mellom drift og investering. Vi har allerede utfordringer med store utgifter knyttet til investeringer, men også at det er dyrere å drifte Forsvaret, og der er vi allerede i god dialog med komiteen og håper på videre godt samarbeid om det viktige Forsvarsloftet – for Norges trygghet.

Kirsti Bergstø (SV) [10:58:04]: SV er bekymret for at personellflukten i Forsvaret ikke er stoppet. Det henger sammen med flere ting: Det er selvfølgelig oppgaver, arbeidsforhold og boforhold, men også hva som gir pen-

sjonsgivende inntekt. Vi vet at det er viktig å styrke forsvarsevnen. Det henger selvfølgelig sammen med materiell, men uten at man har personell til å betjene materiellet, har man en utfordring. Vi trenger jo også folk som er til stede for å gjøre den viktige jobben over hele landet, å overvåke og hevde suverenitet over egne områder, i alle grenene av Forsvaret.

Jeg vil gjerne høre statsrådens refleksjoner rundt det, og om det er nye grep i sikte. Hvordan har man tenkt å faktisk stoppe personellflukten helt?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:59:07]: Da kan jeg glede representanten Bergstø med at det er veldig god re-rekruttering til Forsvaret. Vi er i tråd med opptrappingsplanen av Forsvaret: Vi ansetter flere, vi beholder flere, og flere kommer tilbake til Forsvaret fordi vi legger til rette for det.

Statsråden er opptatt av å understreke at vi høster de laveste fruktene først, og så kommer dette til å bli krevende i årene framover. Forsvaret skal vokse voldsomt. Bare til neste år øker vi med 600 fast ansatte. Vi skal ha 750 nye reservister og 700 vernepliktige. Da må vi legge til rette gjennom investeringer i bygg. Vi må ha bedre boforhold, vi må ha kaserner, og vi må selvsagt også ha orden på de ordningene som beholder personell i Forsvaret, og som også får dem tilbake. Det er en stor og krevende jobb, men sammen med Stortinget og med den opptrappingen vi følger, i tråd med opptrappingsplanen, har vi stor tro på at vi greier å beholde personellet, og at vi skal greie å både re-rekruttere og rekruttere nye i årene som kommer, og den norske vernepliktsmodellen er en veldig god modell for det også.

Kirsti Bergstø (SV) [11:00:10]: Det er gledelig å høre. SV vil følge nøye med, som det heter. Jeg er glad vi står sammen om å ønske å styrke norsk forsvarsevne, både når det gjelder folk og nødvendige investeringer. Det krever økte midler, og vi vet at det også krever viktig kontroll på pengene og på hvor de går. I budsjettet vi behandler i dag, er det store sekkeposter med mange milliarder, noe som gjør både innsikt og demokratisk styring mer krevende. Også Forsvaret er jo nødt til å styres, særlig når vi ser den voldsomme bruken av konsulenter og utgiftene til det.

Vil statsråden ta initiativ til å sikre bedre systemer etter at de blå la om budsjettssystemet tidligere, sånn at vi får mer styring?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [11:01:13]: Forsvarssektoren gjennomgår store endringer, det historiske Forsvarsløftet og styringsreformen F24, som setter sektoren bedre i stand til å gjennomføre løftet. Med så store endringer som skal gjennomføres på kort tid, er det også på noen områder nødvendig med ekstern bi-

stand fra konsulenter. Vi har stor oppmerksomhet på det. Det er bra å ha fast ansatte og øke antallet fast ansatte, men nå skal vi vokse så raskt at vi også er avhengige av å kjøpe inn ekstern kompetanse, som da er av midlertidig art. Men vi har stor oppmerksomhet på det. Når vi skal bruke en så stor del av statsbudsjettet i årene som kommer, må vi i Forsvaret også være flinkest på å holde kostnadene nede og ha høy kvalitet i leveransene. Dette vil være en av de viktigste prioriteringene vi har framover. Noe av det første undertegnede tok fatt i da jeg fikk jobben som forsvarsminister, var å si at vi må ha kostnadskontroll, at vi må ha kontroll på personellet, og at vi må sørge for at vi greier å vokse forsvarlig, sånn at vi også kan forsvare at vi bruker en så stor del av statsbudsjettet i årene som kommer

Bengt Fasteraune (Sp) [11:02:31]: Krigen i Ukraina har vist at nasjonal forsvarsevne er helt avgjørende, og utholdenhet er kanskje den viktigste innsatsfaktoren. Beredskapsstruktur, et strategisk valg, krever soldater som er trente, tilgjengelige og klare til innsats.

Har Forsvaret den infrastrukturen som kreves for en kraftig økning i bruk av reservister?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [11:03:03]: Ikke ennå. Over flere tiår har vi bygd ned Forsvaret. Noe av det første regjeringen Støre gjorde i 2021, var å sette ned den tverrpolitiske forsvarskommisjonen, som tok tak i det store alvoret som lå rundt oss i den sikkerhetspolitiske situasjonen. Så fikk vi lagt fram forslaget til ny langtidsplan, som Stortinget enstemmig sluttet seg til, på bakgrunn av det store alvoret. Da snudde man trenden.

Vi er snart ett år inn i den langtidsplanen, og vi har ikke ennå greid å løfte på plass alle de strukturene vi er avhengig av for å vokse så mye som vi skal gjøre på reservister. Vi har ikke på plass all infrastrukturen vi skal ha for å ta imot og utdanne flere. Vi har ikke bygd opp Forsvaret til det det skal være. Det har vi en langsiktig plan på, og så er vi truffet av utfordringer knyttet til ekstrem kostnadsvekst, teknologiutvikling og en enda mer alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon. Der jobber vi nå tett sammen med Stortinget for å prøve å samle oss om å løfte Forsvaret på det de neste årene, slik at vi greier å innfri det vi har i langtidsplanen.

Bjørnar Moxnes (R) [11:04:23]: Året startet med en ny president i USA, som startet sin gjerning med bl.a. å true Danmark med militære tiltak for å få tak i Grønland – eller ressursene på Grønland. Norge er et lite land med store ressurser, ikke minst til havs, som er avhengig av at folkeretten respekteres. I veldig mange tiår har omkvedet fra Arbeiderpartiet og Høyre vært at USA er vår viktigste sikkerhetsgarantist.

Jeg lurer på om forsvarsministeren i lys av endringene i Washington, og ikke minst også USAs nye sikkerhetsstrategi, a) ser behovet for at Norge blir mer selvstendig fra USA, og b) hvis ja, hvilke tiltak ser man for seg for å styrke Norges selvstendighet overfor USA?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [11:05:26]: USA er fortsatt Norges viktigste allierte og viktigste sikkerhetsgaranti. Ikke minst henger det sammen med at det bare er USA som har kapasiteter som er direkte avskrekken- de overfor Russland i en dimensjon som gjør at Russland holder seg i ro, men også fordi dette er «homeland security» for USA: Vi passer på og følger med på hva som skjer der de største atomvåpenkapasitetene er, og USA passer på oss.

Samtidig: Ja, vi skal bli mer selvstendige fra USA. Det har hele den europeiske delen av NATO, og Canada, blitt enige om. Vi må ta større ansvar for egen sikkerhet. Derfor må vi også ruste opp, derfor har vi et vedtak fra Haag om 5 pst. av BNP til forsvar, og derfor følger vi også opp gjennom nye strategiske partnerskap – en garderingsstrategi med tettere samarbeid med Storbritannia, med Tyskland, med Polen, i Norden og med Nederland. Vi tar større ansvar, for USA har tatt ansvaret for lenge, og Europa må ta større ansvar selv.

Arild Hermstad (MDG) [11:06:41]: Vi står altså overfor store investeringer i et miljø hvor det er en ekstrem kostnadsvekst: på forsvarsfeltet. Det betyr at de store investeringene som skal gjøres, vil binde opp store ressurser, både menneskelige og økonomiske, de nærmeste årene. Samtidig har vi inngått et samarbeid med Storbritannia. Det er bra, det er positivt. Norge har også tenkt å være tett på EUs forsvarssamarbeid, som vil bli styrket i årene som kommer. Selv om vi ikke kommer til å delta i samtale og få innblikk i hva som egentlig blir politikktutforming, er det også positivt.

Spørsmålet mitt er: Hvilke vurderinger gjør statsråden rundt disse tettere samarbeidene vi skal ha med europeiske allierte, med hensyn til muligheten til å ta ned det enormt høye investeringsnivået vi ønsker å ha, som også kommer til å binde opp store ressurser? Er det potensial for å spare inn på noen av de store investeringene på sikt?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [11:07:45]: Jeg tror nok dessverre beskjeden er at vi kan gjøre det mindre dyrere heller enn å gjøre det fryktelig mye billigere. Alle land skal nå ruste opp forsvaret. Det vi må gjøre i Europa, er å øke industrikapasiteten voldsomt innenfor forsvarssektoren. Der tar Norge eget ansvar gjennom å øke industrikapasiteten. Vi har gjort det med Nammo, vi gjør det med Kongsberg, og vi gjør det også med Chemring Nobel. Vi jobber også med å utvide sprengstoffpro-

duksjonen til Chemring Nobel ytterligere. Norge spiller en viktig rolle fordi vi har forsvarsindustri i verdensklasse. Vi deltar også på de europeiske arenaene, vi deltar i de europeiske ordningene for forsvarsindustrien, og vi ønsker å følge det tett.

Vi skal huske at det i den europeiske delen av NATO er 600 millioner innbyggere, mens det i EU er 450 millioner innbyggere, så vi må også samarbeide tett med både Storbritannia og Tyrkia, som en del av sikkerhetsinfrastrukturen i Europa. Vi jobber også med å gardere oss bedre for å kunne ta større ansvar selv i den europeiske delen av NATO.

Jonas Andersen Sayed (KrF) [11:09:00]: I den nasjonale sikkerhetsstrategien peker regjeringen eksplisitt på Kina som en sikkerhetsutfordring, bl.a. gjennom teknologisk avhengighet og etterretning. Samtidig har det denne høsten kommet fram at Avinor har anskaffet et kinesisk droneovervåkningssystem til norske flyplasser som kun kan detektere droner fra samme produsent. Dette systemet var i tillegg ute av drift under dronehendelsen på Gardermoen i september.

Mange sivile flyplasser er viktige for Forsvarets operative evne, og amerikanerne satte foten ned for dette droneovervåkningssystemet på Evenes. Er forsvarsministeren komfortabel med denne typen kinesiske sårbarheter på norske flyplasser?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [11:09:43]: Først vil jeg bare understreke at vi ikke har noen bekreftede droneobservasjoner i Norge. Det er droneobservasjoner, men ingen er bekreftet. Politiet har endog i sin konklusjon avvist at det var droner som ble observert rundt Ørland.

Det er en utfordring med dronedeteksjonssystemer som ser mer enn droner. Det er en av bekymringene som har kommet fra USA når det gjelder det kinesiske systemet. Norge bør helst ha dronedeteksjonssystemer – som vi nå har anskaffet på Ørland, og det brukes også på Heathrow – som kan detektere droner rundt norske flyplasser. Vi må likevel huske at dette handler om «safety» på de norske flyplassene, det er for å opprettholde regulariteten på flytrafikken og for å unngå at droner kan komme i veien for flyene. Når det gjelder droner det er en sikkerhetspolitisk eller en truende observasjonsmekanisme rundt, bruker vi andre systemer for å detektere dem. Det er viktig å få på plass systemer for å overvåke norske flyplasser som vi kjenner teknologiinnholdet i, og hvem som får dataene de samler inn.

Presidenten [11:10:49]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:11:11]: Gjennom nysalderingen av 2025-budsjettet og svalbardbudsjettet for 2026 løser vi mange større saker på Svalbard:

- Vi overfører Svalbard Energi AS fra Longyearbyen lokalstyre til statseide Store Norske Spitsbergen Kulkompani.
- Vi overfører Longyearbyen lokalstyres boliger til Statsbygg.
- Vi styrker Longyearbyen lokalstyre gjennom å øke tilskuddet.
- Vi får startet opprydding i Adventdalen.
- Vi får gitt fullmakt så vi kan starte oppryddingsarbeidet etter kullkraftverket.

Dette er store milepæler for Svalbard og svalbardpolitikken.

Regjeringen pekte ut kurs for veien videre for Svalbard i stortingsmeldingen fra 2024. Denne har to gjennomgående temaer: styrke nasjonal kontroll med Svalbard, bl.a. i form av kritisk infrastruktur, og styrke det norske familiesamfunnet i Longyearbyen, for å bygge opp under målet om norsk samfunn på øygruppen. Dette følger vi nå opp. Med våre forslag til bevilgninger i både nysalderingen av 2025-budsjettet og budsjettet for 2026 kan Svalbard Energi AS overføres fra Longyearbyen lokalstyre til staten ved Store Norske. Overføringen vil skje tidlig i januar. En statlig aktør, Store Norske Spitsbergen Kulkompani, med lang historie på Svalbard, får med det ansvaret for energiforsyningen i Longyearbyen. Vi styrker samtidig nasjonal kontroll med kritisk infrastruktur og får enda bedre verktøy for å styre utviklingen på Svalbard i ønsket retning. Overføringen legger også til rette for at Store Norske kan sette i gang med den omfattende oppgraderingen av energiforsyningen i Longyearbyen. Det vil bl.a. gi økt forsyningssikkerhet.

I våre budsjettforslag legger vi også til rette for at staten ved Statsbygg overtar lokalstyrets boliger. Boligene har et stort rehabiliteringsbehov, og overføringen til Statsbygg skal gi en mer helhetlig og profesjonell forvaltning. Longyearbyen lokalstyre skal leie boliger tilbake fra Statsbygg, og vi foreslår å øke tilskuddet til lokalstyret for å dekke utgiftene til dette. I sum mener vi dette vil gi bedre tjenester og økt forutsigbarhet for Longyearbyens innbyggere og sterkere statlig kontroll med kritisk infrastruktur. Dette bidrar igjen til langsiktig forvaltning av Svalbard, i tråd med svalbardpolitikken lange linjer.

I forslaget til budsjett for 2026 foreslår vi en vesentlig styrking av Longyearbyen lokalstyre. I tillegg til at staten dekker kostnadene jeg allerede har omtalt, foreslår vi at tilskuddet til lokalstyret økes med over 23 mill. kr årlig. Lokalstyret sitter nærmest utfordringene og mulighetene og vil kunne omsette dette i veldig god lokalpolitikk, som i seg selv er god svalbardpolitikk. Gjennom

forslagene til økte bevilgninger vil vi sette lokalstyret i stand til fortsatt å kunne tilby gode tjenester til Longyearbyens innbyggere, og på den måten bidra til at nordmenn fortsatt velger å flytte til og bli boende på Svalbard.

I 2025 har det blitt markert at det er hundre år siden Svalbard ble innlemmet i Kongeriket. Gjennom disse hundre årene har det hele tiden vært sterke nasjonale interesser knyttet til øygruppen. Svalbard er like norsk som alle andre deler av landet. Longyearbyen er like norsk som Lillesand. På samme tid er det slik at forvaltningen av Svalbard må tilpasses den tiden vi lever i. Regjeringen vil videreføre en aktiv virkemiddelbruk i svalbardpolitikken og styrke statlig styring og nasjonal kontroll på Svalbard i tråd med utviklingstrekkene som er beskrevet i stortingsmeldingen om Svalbard som vi la fram i fjor.

Målene for svalbardpolitikken har ligget fast siden behandlingen av svalbardmeldingen fra 1985, og de ligger fast. Dette illustrerer godt at svalbardpolitikken først og fremst er de lange linjers politikk. Vår forvaltning av Svalbard er langsiktig og forutsigbar. Virkemidlene våre må samtidig oppdateres i tråd med samfunnsutviklingen. Dette følger vi bl.a. opp gjennom våre budsjettforslag nå, og det vil vi arbeide videre med i 2026.

Presidenten [11:16:05]: Det blir replikkordskifte.

Himanshu Gulati (FrP) [11:16:16]: Kulldriften på Svalbard ble vel endelig avsluttet tidligere i år. Dette er noe Fremskrittspartiet har vært imot. Vi mener det er et paradoks at vi avvikler kulldrift i Norge når vi samtidig importerer over 1 million tonn kull fra andre land. Jeg ønsker å spørre statsråden om det er mulig å se hva slags effekt denne avviklingen har på sysselsettingen og tilstedeværelsen av nordmenn på Svalbard.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:16:50]: Avviklingen av kulldriften har vært planlagt lenge. Det som har vært viktig, er hva både regjering og storting i samarbeid har lagt til rette for, nemlig at en har en fortsatt god og økende norsk tilstedeværelse på Svalbard, i Longyearbyen. Det som da er et av de viktige grepene vi må gjøre, er å sikre at vi har en infrastruktur som legger til rette for at det er godt å bo der, at det er trygt å bo der, og – som vi også gjør – at Longyearbyen lokalstyre kan legge til rette for at folk kan leve et godt liv i Longyearbyen.

Himanshu Gulati (FrP) [11:17:29]: Jeg takker for svaret. Energiforsyningen på Svalbard er ekstremt viktig for all tilstedeværelse og aktivitet og har vært et spørsmål som har vært oppe til diskusjon over mange år. Jeg ønsker derfor å spørre statsråden om det er noen spesiell type løsning som ser ut til å peke seg ut for hva

som kan være en varig løsning for framtidig energiforsyning på Svalbard.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:17:55]: Med overføringen av Svalbard Energi legger vi til rette for at Store Norske kan sette i gang med omfattende oppgradering av energiforsyningen i Longyearbyen. Dette vil som sagt bidra både til forsyningsikkerheten og til å sikre større nasjonal kontroll med kritisk infrastruktur. Det er viktig at en kommer raskt i gang, naturlig nok. Energiforsyningen til et lokalsamfunn som Longyearbyen er helt avgjørende. Jeg er trygg på at vi ved å legge til rette for overføring også vil legge til rette for at dette ivaretas på en god måte.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:18:49]: Komiteen har et sterkt engasjement for Svalbard, og vi gjorde en grundig jobb i forbindelse med svalbardmeldingen. Det er ingen tvil om norsk suverenitet over Svalbard. Den er heller ikke avgjort av om vi har norsk bosetting, men evnen til å ivareta norske interesser er helt avgjort av at vi har norsk bosetting.

Et av områdene det ble pekt på da komiteen var på Svalbard i forbindelse med behandlingen av svalbardmeldingen, var flyfraktkapasiteten. Der sto Høyre sammen med andre partier bak et anmodningsvedtak om at det skulle legges til rette for både midlertidighet og også en permanent løsning. Nå registrerer vi at det ikke lenger er en fast flyfraktrute mellom fastlandet og Svalbard, men at regjeringen ikke har redegjort for hva som blir den permanente løsningen. Kan statsråden gjøre det her?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:19:45]: Det samarbeidet som har vært tverrpolitisk når det gjelder svalbardpolitikken, mener jeg er helt avgjørende for at vi fortsatt er der at norsk suverenitet er ubestridt, som komitélederen var inne på innledningsvis.

Når det gjelder det man enkelt kaller postflyet, har Longyearbyen lokalstyre ikke foreslått å videreføre støtten i 2026 i sitt innspill til den ordinære budsjettprosessen. Det var regjeringens klare oppfatning av Stortingets anmodningsvedtak at man ikke har til hensikt å innføre dette permanent – en statlig subsidiering av privat næringslivs varetransport til og fra Svalbard. Lokale aktører i Longyearbyen skal – i tråd med Stortingets vedtak – selv etablere en langsiktig løsning.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:20:38]: Komiteen og Stortinget fremmet jo et anmodningsvedtak til. Det gjelder en problemstilling som er blitt tatt opp oftere og oftere av Svalbards befolkning, og det er spørsmålet om det psykiske helsetilbudet. Nå har Helse- og omsorgsdepartementet gitt et supplerende oppdragsdokument

til Helse nord. Samtidig mener vi fra Høyres side at dette anmodningsvedtaket ikke er fulgt opp, for det helseforetaket har fått beskjed om, dreier seg altså om å vurdere eller redegjøre for helsetilbudet til mennesker som bor på Svalbard. Det vi fra Stortingets side ba regjeringen om å gjøre, var å styrke det psykiske helsetilbudet, ikke vurdere om det er tilstrekkelig.

Spørsmålet er hvordan regjeringen konkret følger opp det vedtaket Stortinget har fattet, sånn at det psykiske helsetilbudet på Svalbard kan styrkes.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:21:35]: Som sagt er det blitt gitt et supplerende oppdragsbrev som Helse nord skal levere på i mars 2026. Samtidig har jeg både tatt opp med sysselmasteren og vært i dialog med ungdomsrådet i lokalstyret i Longyearbyen om hvordan vi på både kort og lengre sikt kan bidra til å styrke helsetilbudet.

Ungdomsteamet i Helse nord besøker Longyearbyen tre til fire ganger i året. Ungdomsteamet tilrettelegger nå for på en bedre måte å møte ungdommenes behov og ønsker i Longyearbyen når de er på besøk, og sysselmasteren har lagt til rette for et møte mellom Longyearbyen sykehus og ungdomsrådet, med sikte på utveksling av informasjon om bl.a. tilbud til barn og unge og hvordan de enklere kan benytte seg av disse. Dette er en særlig konsentrasjon knyttet til barn og unge, men det vil jo også bidra til en styrking for den voksne befolkningen.

Kirsti Bergstø (SV) [11:22:50]: Statsråden snakket varmt om familieliv og nye grep for svalbardsamfunnet. Vi vet jo at velferdstjenester og gode boforhold er viktig for alle, også for folk på Svalbard. Viktig er det også å ha et godt lokalsamfunn, et miljø der man hører til. Vi får stadig tilbakemeldinger om den mistenkeliggjøringen mennesker som har bodd lenge i Longyearbyen, men som har utenlandsk opprinnelse, opplever – og om at det fører til splittelser i et samfunn som ellers ønsker å være preget av samhold.

Jeg lurer på om det med overføring av boliger også innebærer en garanti for bedre boliger. Vi vet at de er for få, vi vet at de er for dårlige, og jeg vil tro at vi deler det synet at et godt liv på Svalbard også er god sikkerhetspolitikk.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:23:54]: Ja, vi deler så absolutt det synet at et godt liv på Svalbard også er å opprettholde norsk suverenitet, og det er god sikkerhetspolitikk. Det gjør at vi nå, i den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i, står i noen dilemmaer knyttet til det at Svalbard alltid har hatt familier og personer fra andre deler av verden enn Norge også. Det å klare å balansere hensynet til det sikkerhetspolitiske og samtidig sørge for et godt familieliv der oppe, hvor vi ikke i stor

grad skiller mellom hvilken tilhørighet folk har, mener jeg er viktig.

Det er knapphet på boliger i Longyearbyen, og med et begrenset botilbud er det et vesentlig hensyn å imøtekomme boligbehovet for de viktigste samfunnsaktørene i Longyearbyen. Det er det vi vil legge opp til også framover.

Kirsti Bergstø (SV) [11:25:00]: Jeg takker for svaret og vil gjerne gi statsråden muligheten til å utdype nettopp dette med bosituasjonen og velferdstilbudet. En overføring av ansvar for boliger kan føre noe bra med seg, men det er ikke gitt, og det er heller ikke gitt at det blir bedre eller flere boliger av det. Jeg tror at de som i dag bor på Svalbard, ønsker å høre at det foreligger en bedre løsning for dem i tiden som kommer, når det gjelder boliger – både antallet og standarden på dem – men også når det gjelder velferdstjenester og gode boforhold.

Det ville også være interessant å høre noen refleksjoner rundt den splittelsen Svalbard-samfunnet opplever, og om det er noen grep man kan ta for at alle skal føle at de er en del av det samme samfunnet i hverdagen, selv om man har ulik opprinnelse.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:26:02]: Igjen, når det gjelder boliger: Det er et begrenset boligtilbud i Longyearbyen, og det er en realitet en må forholde seg til, og som dermed vil ha betydning for hvordan en tildeler boliger av dem staten har til rådighet.

Jeg tror at det som vil være veldig viktig, og som vi tar opp i oss med dette budsjettet, er at Longyearbyen lokalstyre blir styrket sånn som de gjør. Hva de tilbyr av velferdstjenester og av aktivitetstilbud for barn og unge, er avgjørende for å gi innbyggerne i Longyearbyen et godt og inkluderende liv, og ikke minst er det avgjørende at en har – som vi også legger til rette for nå – trygghet knyttet til energiforsyning, til vann og til ekom. Her er det summen av mye som vil være avgjørende – det er iallfall min vurdering av det.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:27:18]: Svalbardmeldingen legger godt til rette for utviklingen av et samfunn som egentlig er i dramatisk endring, med nedleggelsen av gruvesamfunnet, og viktigheten av at vi klarer å opprettholde en bosetting på Svalbard. Statsråden har svart på mye av det som går på velferdstjenester, boliger og aktiviteter, og det som kreves for å leve et godt liv. Mitt spørsmål går mer på det konkrete: Hva slags type arbeidsplasser skal vi ha på Svalbard i framtiden?

Det er også lagt ganske mange begrensninger med hensyn til de naturgitte forholdene og en type aktivitet man da ikke ønsker å ha. Arbeidsplasser er helt avgjørende. Hva er planen for å kunne stimulere til ny type

aktivitet – og en annen aktivitet enn det som var i gruvene?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:28:15]: Forvaltningen av Svalbard er basert på forutsigbarhet, den er preget av kontinuitet. Staten skal legge til rette for at det er godt å bo på Svalbard, at nordmenn fortsatt kan flytte til Longyearbyen og bo der med sine familier, og da er det selvfølgelig avgjørende at man også har en jobb å gå til.

Avviklingen av kullkraften har skapt utfordringer, men også nye muligheter: forskningsaktiviteten på Svalbard, UNIS, at Store Norske nå overtar ansvaret knyttet til energiforsyning, opprydning i Adventdalen og opprydning etter kullkraftverket. Her er det arbeid vi legger til rette for at vi kan få ivaretatt på en god måte framover. Man må også ha tilbud der som gjør at kreativitet og folks engasjement kan munne ut i arbeidsplasser.

Jonas Andersen Sayed (KrF) [11:29:37]: I regjeringens forslag til statsbudsjett foreslås det å kutte støtten til Svalbard kirke med 1,5 mill. kr. Svalbard kirke er den eneste kirken som har en egen post på statsbudsjettet, og skiller seg derfor fra de andre kirkene i Den norske kirke med tanke på finansiering. Kirken på Svalbard har en helt unik rolle i lokalsamfunnet med sine samfunnsfunksjoner, som fellesskapsbygger, og som en viktig del av beredskapen i et sårbart og strategisk område.

Hovedgrunnen til den anstrengte økonomien er at Statsbygg har økt leien av kirken betydelig. Det finnes ingen annen kirke på Svalbard og derfor ingen mulighet for Svalbard kirke til å redusere leiekostnadene. Det eneste kostnadskuttet er å si opp ansatte, men da står man igjen med en tom kirke uten tilbud. Mener statsråden at en sånn jojo-politikk er bra for en så viktig aktør for svalbardsamfunnet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:30:35]: Jeg deler representantens syn på betydningen av Svalbard kirke. Det har vi sett. Vi så det etter 22. juli, vi så det i 2015 og 2018, etter rasene – vi ser hvordan det samler både i fest og i sorg. Det er viktig i et beredskapsperspektiv, det er viktig for motstandskraften, og det er viktig for å bygge et godt liv i Longyearbyen.

Alle virksomheter må innrette seg etter det budsjettet de får, også Svalbard kirke. Jeg er glad for at kirken har fått en styrking gjennom budsjettforliket, som gjør at de kan opprettholde sin aktivitet i 2026 på linje med hva de hadde som bevilgning i inneværende år.

Presidenten [11:31:13]: Replikordskiftet er over.

Rune Bakervik (A) [11:31:42]: Trygghet og beredskap er hovedprioriteringene i regjeringens budsjettforslag for neste år. Det gjenspeiler den alvorlige tiden

vi står i, der grunnleggende verdier som fred, frihet og demokrati igjen blir satt på prøve. For å møte denne tiden tar regjeringen to helt sentrale grep. Vi fortsetter å styrke Forsvaret i tråd med langtidspanen, og vi fortsetter å gi betydelig militær og sivil støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet. Men dette handler om mer enn kroner og øre. Det handler om hvem vi er som nasjon: et fritt, demokratisk samfunn bygget på fellesskap, tillit og solidaritet. Det handler om å beskytte den livsformen vi står for, og om å støtte dem som kjemper for disse verdiene på europeisk jord.

Russlands brutale krig mot Ukraina er den største sikkerhetspolitiske utfordringen Norge har stått i på 80 år. Hver eneste dag kjemper ukrainere for sin frihet, men også dermed for vår frihet. Derfor er det bra at et samlet storting står støtt i sin støtte til Ukraina, både i krig og fred, når den kommer. Regjeringen foreslår å videreføre støtten gjennom Nansen-programmet med en ramme som nå altså økes til 275 mrd. kr fram til 2030. Det er et uttrykk for langsiktighet, forutsigbarhet og solidaritet. Den sivile støtten økes til 15 mrd. kr i 2026, fordi det er helt avgjørende at hjulene holdes i gang, at kritiske samfunnsfunksjoner opprettholdes, og at folk får tilgang til nødhjelp også nær frontlinjen.

Den militære støtten utgjør 70 mrd. kr neste år, med en betydelig andel øremerket samarbeid med ukrainsk forsvarsindustri og internasjonale initiativer. Alt i alt betyr dette at Norge i 2026 vil bruke om lag 3,4 pst. av BNP på forsvar. Med det tar vi vår del av byrden i NATO, og vi viser at vi bidrar aktivt til alliansens samlede sikkerhet.

Som et lite land er vi avhengig av en verden der regler gjelder, og der samarbeid trumfer maktbruk. Derfor er NATO- og EØS-medlemskap helt grunnleggende for vår trygghet og vår velferd. EØS-avtalen er og blir vår viktigste internasjonale avtale. Den sikrer norsk næringsliv adgang til et marked på 450 millioner mennesker, og over 400 000 norske arbeidsplasser er direkte knyttet til denne markedsadgangen. Det er jobber i industrien, i reiselivet og i distriktet, og det er framtiden for unge mennesker som vil skape verdier i Norge.

Avtalen har tjent oss godt i mer enn 30 år. Derfor er det også viktig at vi nå tar grep for å redusere etterslepet på innlemmelsen av nye EØS-rettsakter. Regjeringen styrker derfor EØS-arbeidet og bygger opp kompetansen i forvaltningen, sånn at Norge kan være en mer aktiv og kompetent partner i det europeiske samarbeidet. Og når Storbritannia under Labour-regjeringen nå igjen ønsker å bli medlem i EUs Erasmus-program, minner det oss på verdien av europeisk samarbeid. At unge mennesker får mulighet til å reise ut, lære språk, bygge vennskap og forstå verden, er i seg selv en investering i fred og forståelse.

Dette budsjettet viser tydelig at Norge tar ansvar – her hjemme, i Europa og i verden. Vi står skulder ved skulder med våre allierte, vi viser solidaritet i handling, og vi bygger trygghet: for landet vårt, for demokratiet og for den framtiden vi ønsker å overlate til neste generasjon.

Morten Kolbjørnsen (FrP) [11:36:58]: Fra denne talerstolen har jeg tidligere uttalt at innbyggernes sikkerhet er den viktigste oppgaven enhver stat har, men at frihet ikke kommer gratis. Vi står nå, som flere andre har sagt, overfor den mest krevende sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig, og vi er inne i en ny tid for Norge og Europa, hvor Norge igjen må være forberedt på krig. Krigen raser i Europa. Noen forsøker å begrense alvoret ved å kalle det for konflikten i Ukraina, men det er altså en fullskala krig som foregår på europeisk jord.

Representanten Gulati har tatt noe av det overordnede, og jeg vil derfor foreta et par dypdykk innen forsvar og påpeke noen saker som jeg tror vil kunne bedre norsk forsvarsevne.

Jeg vil innledningsvis sette fokus på en av de ubenyttede militære ressursene vi har i Norge, men som vi ikke benytter noe av i dag. Erfaringer fra Ukraina viser at personellbehovet er stort og tapstallene skremmende høye. Med andre ord: Erstatningsmannskaper og uthvilte avdelinger er mangelvare.

I Norge har vi i dag over 11 000 under 55 år med befalsutdanning som ikke er disponert, og i tillegg over 100 000 som har avtjent verneplikt, som heller ikke er disponert. Når en hærbrigade består av mellom 5 000 og 6 000 personer, undres jeg på hvorfor det tar så lang tid å etablere Brigade Sør som en mobiliseringsbrigade. Den bør ha sitt kompetansemessige og ledelsesmessige utspring fra Hærens våpenskole på Rena, og Camp Rødsmoen egner seg ypperlig til oppsetting, trening og øving av mobiliseringsavdelinger. Med over 11 000 med befalsutdanning burde Forsvaret ha personellmessig dekning til å få på plass denne brigaden med det første. Alt dette befalet burde få tildelt krigstjenestekort, slik man hadde under den kalde krigen. De burde få vite hvor og når de skal møte i forbindelse med krise og krig.

Det bringer meg over til mitt neste poeng, som er behovet for å få utdannet flere vernepliktige. Det er med undring jeg ser at Forsvaret ikke har tatt i bruk Haslemoen leir i Våler kommune i Innlandet. Denne leiren egner seg ypperlig som rekruttskole og kan huse over 500 soldater med nødvendig instruktørstøtte. Leiren brukes i dag som mottak for ukrainske flyktninger og har vært gjenstand for vedvarende oppgraderinger og vedlikehold. Standarden på kasernen er bedre enn de fleste andre leirer. Det er kun de nybygde kasernene som er

bedre, noe jeg har sett med egne øyne gjennom mine fire år i Ombudsnemnda for Forsvaret. Forsvaret burde snarest leie Haslemoen fra nåværende eiere, for det interessante er at pris for både forlegning og forpleining er betydelig lavere enn det Forsvarsbygg krever i de leirene de drifter. Regjeringen skriver i sin plan for Norge at man bl.a. raskt skal styrke forsvarsevnen, og her er muligheten til å handle og ikke bare prate. Ta Haslemoen i bruk før det er for sent – vis handlekraft!

Vedtaket om Forsvarsløftet var bare starten. Det må følges opp, slik at vi får mest mulig forsvarsevne ut av hver eneste krone. Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2026 har i sin visdom satt av 1 mrd. kr nett-opp for å styrke daglig drift, utdanning og øvingsvirksomhet – med andre ord mer aktivitet. Det er avgjørende at det forsvar vi har, virker best mulig, hver eneste dag, slik at det har den krigsforebyggende effekten det er tiltenkt å ha. Det er trist å erfare at f.eks. Telemark bataljon og Forsvarets spesialkommando ikke hadde penger til å kunne delta på årets vinterøvelse på en fullgod måte. I Forsvarets forum kan en i disse dager også lese at Luftforsvaret må gjøre strenge prioriteringer i sin daglige drift.

I denne sammenheng er det verd å merke seg at deltakerne i underholdningsprogrammet Kompani Lauritzen får flere døgn i felt enn mange av dem som er inne til førstegangstjeneste, får i løpet av hele rekruttperioden. Rekruttene tas i altfor stor grad hånd om av fjorårets soldater og yngre befal med varierende kompetanse og erfaring. Disse gjør imidlertid så godt de kan, og ære være dem for det, men her er det betydelig forbedringspotensial. De unge lederne må gis best mulige forutsetninger. Befalsutdanning må prioriteres.

De vernepliktige fortjener selvfølgelig også det beste, og da er det verdt å merke seg at et underholdningsprogram setter inn betydelig mer ressurser for å lage god tv enn det kan virke som at vi som nasjon er villige til å gi våre kommende soldater, som tross alt utdannes for å kunne fylle en rolle i krig. Det må med andre ord mer penger inn til daglig drift og utdanning. Den militære kompetansen må bedres, slik at både den enkelte soldat og avdeling framstår med troverdighet, både overfor venner og fiender.

Så over til noe helt annet: Internfakturering i Forsvaret har sine interessante sider. Den nye uniformen, Nordic Combat Uniform, NCU, innføres i disse dager, også i Heimevernet. Dette vil koste Heimevernet 1,6 mrd. kr, og hva betyr det i praksis? Det betyr at når et heimevernsdistrikt skal bytte til ny uniform, så blir det – med nåværende finansieringsmodell – ikke penger igjen til årlig trening.

Dette er en uholdbar måte å drifte på. Det er de samme forsvarspengene som benyttes – det blir verken mer

eller mindre av dem – men noen kan flytte dem rundt på regneark, slik at det ser pent ut. Dette er unødvendig byråkrati. Heimevernet og resten av Forsvaret fortjener nye uniformer uten at det går ut over sårt tiltrengt utdanning og øving. En ny finansieringsmodell må på plass.

Når jeg først er inne på Heimevernet, kan jeg ikke unnlate å nevne HV-staben på Terningmoen. Det finnes, så vidt jeg erfarer, ingen relevante militære grunner til å flytte HV-staben, noe som er anslått til å koste mellom 70 og 100 mill. kr. Pengene må brukes på kuler og krutt, utdanning og øving – og ikke til å flytte avdelinger og staber.

Avslutningsvis: Det er opp til oss her på Stortinget å sørge for at satsingen på forsvar av Norge får den kraft, retning og tempo som landet fortjener, og som befolkningen forventer.

Peter Frølich (H) [11:44:05]: Det er absolutt ingen grunn til å svartmale dette forsvarsbudsjettet. Det er mange positive grep som tas i Forsvaret om dagen, og viktige nye våpen anskaffes i tråd med vedtak i Stortinget.

Forsvarsbudsjettet har vokst betydelig de siste årene, og det har vært en stor prosentvis økning. Hvis det bare var absolutte tall og prosenter som var avgjørende, skulle alle vært veldig fornøyd, men så vet vi alle sammen i denne sal at det ikke bare er det som gjelder. Det er resultatet og effekten av kronene som brukes, som først og fremst er det avgjørende. Der er det litt mindre grunn til optimisme. Jeg vil si at budsjettdokumentene fra regjeringen selv er ganske befriende ærlig på dette punktet.

I budsjettdokumentet står det svart på hvitt. Vi kjenner til at Forsvaret måles på tre måter. Det første er om man kan forebygge og avskrekke i konflikt. Det andre er å ha nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar. Det tredje er styrkestrukturens utholdenhet. I budsjettdokumentet står det rett ut at hovedmålet om nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar anses som mindre tilfredsstillende. Det står videre at styrkestrukturens utholdenhet anses som ikke tilfredsstillende. Alle vi i salen vet at krigen i Ukraina og ekstraordinære leveranser dit er en viktig kontekst og noe som forklarer litt om hvorfor disse målene ikke nås, men vi vet også at nivået på driftsmidler til Forsvaret er en kritisk faktor, og det er for lavt. Det er også grunnen til at Høyre lenge har vært kritisk til underfinansieringen.

Høyere driftsbudsjetter – hva betyr det dypest sett? Det handler jo om den enkelte soldat. Forsvarspolitikken i Norge er ofte preget av store planer, rapporter, kvalitetssikringer og analyser av kapabiliteter, kapasiteter, interoperabilitet, redundans, robusthet og resiliens og

alt dette. Det er vel og bra og viktig, men oppi alt dette er det noe som kommer litt i skyggen, og det er nettopp den enkelte soldat.

Vi politikere har en hellig forpliktelse overfor den enkelte soldaten som melder seg til tjeneste og ønsker å forsvare landet vårt, til at vi kan utruste hen med det aller mest grunnleggende og viktige. Da vil jeg nevne moderne utstyr og oppdatert trening. Uten disse to overlever man rett og slett ikke lenge på en moderne slagmark i 2025. Dette er grunnen til at Høyre lenge etterlyste en mer offensiv innstilling til den nye dronetrusselen som vi ser i moderne krig. Det er også grunnen til at vi etterlyser mer trening og godt utstyr. Hvis vi ikke sikrer dette for soldatene våre sånn at de har en sjanse til å lykkes i det oppdraget de er satt til, har vi rett og slett ikke gjort jobben vår som politikere.

Over hele landet, fra alle forsvarsgrener, kommer altså tilbakemeldinger om redusert trening, mangel på ammunisjon, mangel på reservedeler, utdatert eller til og med ødelagt utstyr og i noen tilfeller mangel på utstyr i det hele tatt. Det har til og med vært rapporter om at enkelte steder møter soldater opp til heimevernstreninger, men blir dimittert på stedet på grunn av utstyrssituasjonen. Sånn kan det ikke være, og sånn skal det ikke være. Derfor må driftsbudsjettene opp. Det handler dypest sett om å ivareta moralen, evnen og viljen til å gjøre en innsats for Norge. Derfor har Høyre satt av 1,1 mrd. kr ekstra til trening og grunnleggende utstyr i vårt alternative budsjett.

Presidenten [11:48:38]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:49:02]: For å lykkes med tryggingen av hele landet må Forsvaret i vesentlig grad, og mer enn i dag, ses i sammenheng med den nasjonale totalberedskapen og samfunnsikkerheten. Jeg vil benytte anledningen til å understreke at evnen til og verdien av at vi som storting står samlet om viktige sikkerhetspolitiske beslutninger, ikke må undervurderes. Dette betyr en klar tanke om et styrket nasjonalt forsvar og en helhetlig tilnærming til nasjonal sikkerhet, inkludert en styrking av evnen til å tenke strategisk, langsiktig og – kanskje det som er mest komplisert – på tvers av sektorer. Skal Norge stå sterkt i møtet med kriser, må vi gjøre det sammen, med hele landet som forsvarsarena og hele samfunnet som beredskapsressurs.

I årene framover skal vi investere i ny teknologi og nytt materiell. Jeg vil likevel understreke betydningen av å styrke grunnmuren. Vi må styrke det Forsvaret vi har her og nå. Det betyr økte satsinger på folk, kompetanse, øving, boliger og kvarter. Vi må bygge volum i alle forsvarsgrener, spesielt i Hæren og Heimevernet.

Veksten i Forsvaret inkluderer ikke minst reservister. Her må Stortinget bli enda tydeligere på sitt mandat til Forsvaret. Vi må etablere en struktur for planlagt oppsetting av reservister. Vi må starte med å ta vare på kompetansen til dem som dimitteres. De må organiseres og gjøres klare. Vi må ta vare på militær infrastruktur som vi ikke disponerer i dag: kaserner, skytebaner og verksteder. Vi må handle før verdiene går tapt.

For første gang på over 20 år skal den norske landmakten styrkes med reservister. Brigade sør blir den første mobiliseringsbaserte brigaden i Norge på over 20 år, og et viktig skritt mot en mer slagkraftig landmakt. Oppbyggingen av Brigade sør er i gang, og nytt utstyr begynner å komme på plass. Brigaden skal utvikles i retning av å bli på rundt 5 000, som er vanlig i en brigade, og vi har heldigvis – som det også er blitt sagt – en god del personell som er utdannet tidligere, og som ikke er disponert i Forsvaret.

Mesteparten av befolkningen bor i sør. Det er hensiktsmessig å ha avdelinger her i sør, både for å kunne operere der hvis det er nødvendig, og som utgangspunkt for å kunne operere i nord, øst eller vest. Hæren skal nær tredobles i størrelse og mer enn det i ildkraft. Det er krevende, og det kreves trening og fasiliteter.

Ove Trellevik hadde her teke over presidentplassen.

Nils-Ole Foshaug (A) [11:52:16]: Det er vanskelig å måle effekten av Norges bistand alene på aggregert nivå, men det finnes nå en rekke solide studier som viser at bistand bidrar til fattigdomsreduksjon, og at bistand virker aller best når den støtter lokale prioriteringer og styrker institusjonell kapasitet.

Her vil jeg særlig trekke fram resultatene til vaksinealliansen Gavi, som Norge har vært en av de viktigste bidragsyterne til over mange år. Siden oppstarten i 2000 har Gavi bidratt til å vaksinere en hel generasjon, over 1,2 milliarder unger, og forhindre mer enn 20,6 millioner framtidige dødsfall. Over 20 millioner liv er reddet, og barnedødeligheten i 78 lavinntektsland er halvert.

Samtidig er utviklingspolitikk mer enn bistand. Det er også sikkerhets- og utenrikspolitikk. I en urolig verden er internasjonalt samarbeid krevende. Vi prioriterer derfor også tiltak hvor resultatene er mer langsiktige og vanskeligere å måle.

Fremskrittspartiet foreslår igjen store kutt i bistanden. Det framstilles som ansvarlig økonomisk politikk. I realiteten er det det motsatte. Det er kortsiktig, det er naivt, og det er potensielt farlig, både for verden og for Norge. Bistand handler ikke bare om solidaritet, det handler om stabilitet, sikkerhet og innflytelse.

Når vestlige land kutter i bistand, forsvinner ikke behovene. Tomrommet fylles raskt av autoritære stater

som Kina og Russland, og de stiller ikke krav om menneskerettigheter, om demokrati eller om åpenhet. De kjøper seg lojalitet, de kjøper seg kontroll og politisk innflytelse. Dette er ikke teori. Vi ser det allerede i deler av Afrika, i Asia og i Midtøsten. Der Vesten trekker seg ut, rykker autoritære aktører inn med lån, med infrastrukturprosjekter og med militært samarbeid. Resultatet er ofte mer gjeld, mindre demokrati og større avhengighet. Det er dårlig nytt for lokalbefolkningen og for en verden som allerede er mer urolig enn på lenge.

For Arbeiderpartiet er bistand også et spørsmål om «soft diplomacy». Norsk bistand gir oss en stemme ved bordet. Det bygger tillit, det bygger partnerskap og langsiktige relasjoner. Det gjør at Norge blir lyttet til i fredsprosesser, i klimaforhandlinger og i kampen mot ekstremisme og konflikt.

Det kan virke som FrP tror at verden stopper ved Norges grenser. Det gjør den ikke. Ustabile stater, økende konflikt og autoritær ekspansjon er ikke andres problem, det er vår felles utfordring.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:55:25]: En av sakene som har vært mye diskutert i Norge, er EUs nye vann- og avløpsdirektiv. Grunnen til at det kommer til å bli en enda større debatt, er kostnadene for folk. Miljødirektoratet lagde en rapport i fjor – eller fikk utarbeidet en rapport tidligere i år – og hva er det den sier? Jo, at hver enkelt husholdning i Agder, Nordland og Finnmark i snitt vil få 3 000 kr mer i kostnader hvis man innfører avløpsdirektivet sånn det nå foreligger – 3 000 kr ekstra i året per husstand. Miljødirektoratet kom med tall på opptil 32,9 mrd. kr – det står det i den rapporten at kostnadene kan være ved å innføre EUs vann- og avløpsdirektiv.

Grunnen til at jeg tar opp dette, er at det er en veldig rar utvikling i forståelsen av EØS at nesten alt som kommer fra EU, blir definert som EØS-relevant. Det har ingenting med handelspolitikk å gjøre hvordan vi skal rense vårt vann og avløp, men det har en enorm kostnad for enkeltpersoner.

For inneværende år valgte daværende regjering, Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen, å sette ned momsen på vann og avløp fordi vi mente det var et godt tiltak for å redusere kostnadene til folk, men det har nesten ingen betydning sammenlignet med kostnadene som det nye vann- og avløpsdirektivet vil medføre. Hva er det som skjer? Jo, man skal ha samme regler for å rense vann og avløp som i Brussel. Det er det som er så meningsløst. I dag har man sekundærrensing hvis man har over 10 000 innbyggere, og det er klokt. Det er et tiltak som gjør at man får en miljøeffekt, men det er ingen grunn til å ha samme regelverk for bitte små lokalsamfunn rundt omkring i hele landet.

Hvis regjeringen nå kjører dette gjennom, og vann- og avløpsdirektivet blir innført i Norge, vil det bli en kostnadsbombe for norske husholdninger fordi man ønsker å være EU-vennlig – ikke fordi man ønsker å skape bedre lokalmiljø. Én ting er å innføre et direktiv som man tror reelt sett skal føre til et bedre lokalmiljø, men det tror man ikke. Man hadde aldri innført dette regelverket hvis Stortinget selv hadde hatt en diskusjon, men fordi det kommer fra Brussel, er jeg redd for at Arbeiderpartiet, sammen med Høyre, kommer til å gjøre det de kan for å gjennomføre dette, med den kostnadsbomben det blir.

Ifølge rapporten Miljødirektoratet fikk, er det en kommune i Agder som ville fått over 22 000 kr ekstra i kostnader per husstand i kommunen – 22 000 kr ekstra. Ifølge rapporten vil man i enkelte kommuner i Nordland få over 20 000 kr ekstra i kostnader per husstand. Jeg er redd for at den forsiktigheten og serviliteten man framviser, der man bare legger seg helt flat for alt som kommer fra EU, gjør at Arbeiderpartiet kommer til å gjennomføre dette med full kraft og med et støtteapparat fra Høyre. Nå håper jeg stortingsrepresentantene i denne salen begynner å tenke på sine egne folk og ikke bare på hva byråkratene i Brussel tenker.

Bent-Joachim Bentzen (Sp) [11:58:42]: I vår deltok jeg på øvelse Joint Viking. Jeg var ute i felt i sovepose sammen med flere avdelinger og tidligere kollegaer i Brigade Nord. Besøket ble dessverre kortet ned fordi øvelsen ble nedskalert. Intensjonen med besøket var å finne ut hva som kan gjøres raskere, og hva stoda er blant avdelingene i Hæren.

Jeg er bekymret for at lyd og bilde ikke henger sammen. Jeg får mange tilbakemeldinger fra tidligere kollegaer om at flere øvelser utover Joint Viking nedskaleres, og at man ikke får trent i brigaderammene i tilstrekkelig grad.

Jeg er enig i at vi skal fylle opp lagrene, og det er viktig, men jeg er like opptatt av at vi også prioriterer dem som skal bruke lagrene. Ansatte i Forsvaret sier til meg at lyd og bilde ikke henger sammen. De hører oss politikere si at det skal gjennomføres tidenes satsing på forsvar, samtidig som de opplever å ikke få øvd i tilstrekkelig grad på det de skal gjøre. Derfor la Senterpartiet inn økte midler til øving og trening i vårt alternative budsjett.

Når Forsvaret nå skal styrkes, er jeg opptatt av at vi gjør de enkle grepene raskt for å øke kampkraften. Et åpenbart grep er prioriteringen av EBA, som Senterpartiet har pekt på. Det som kan gjøres raskt, bør gjøres raskt i oppfølgingen av langtidsplanen.

Samtidig er jeg opptatt av at vi i større grad legger til rette for økt samhandling mellom Forsvaret og sivil beredskap. Forsvaret skal ikke forsvare landet vårt alene.

Det var derfor utrolig viktig at Senterpartiet berget sykehuset i Narvik. De militære stillingene på sykehuset må komme på plass, og man må fortsette å øve i rammene av totalforsvaret, helst i større grad enn før.

Arenaer som Øvelse Nord må etter min mening utvikles til å omhandle militære elementer i større grad. På samme måte mener jeg at man bør inkludere sivile beredkapsorganisasjoner i større grad når Brigade Nord øver og deployerer. Det er som kjent de samlede tiltakene blant alle aktører i Norge som danner vår motstandskraft. Dette må øves på.

Sjef Hæren var nettopp i en podkast hvor han pekte på at å bevare kompetanse og bygge beredskap handler om å øke aktivitetsnivået. Vi må lytte til dem med skoen på og sørge for at lyd og bilde henger sammen.

Utenriksminister Espen Barth Eide [12:01:13]: For det første vil jeg takke for en god debatt og si at for oss som driver den utøvende utenriks-, utviklings- og forsvarspolitikken i Norge, er det veldig fint å konstatere at det er så bred enighet om de grunnleggende prinsippene. Vi har en fornuftig og god diskusjon om det det kanskje er noe uenighet om, men basert på den plattformen at Norge i en krevende tid møter verden på en gjennomgående veldig samlet og helhetlig måte. Det er viktig utenrikspolitisk kapital, og det mener jeg er bra for vårt samfunn, så det har jeg lyst til å ta med meg herfra.

Jeg følte behov for å kommentere representanten Vedums innlegg om vann- og avløpsdirektivet. Først må jeg presisere at vi innførte det direktivet for veldig mange år siden. Det blir nå oppdatert i henhold til nyere miljøkrav. Vi har hatt unntak fra å gjennomføre mye av det direktivet, og det er grunnen til at våre avløp er betydelig dårligere rensert enn i omtrent alle andre land i Europa. Det er grunnen til at Oslofjorden dør. Det er ikke vann som kommer utenfra, for det som kommer fra f.eks. Polen, Tyskland og Danmark, er gjennomgående renere. Det er det vi slipper ut selv, som først og fremst har bidratt til Oslofjordens død. Lignende tendenser ser vi i Trondheimsfjorden og rundt Agder, som også ble nevnt i innlegget.

Det at det blir en del kostnader ved gjennomføringen av dette oppdaterte direktivet, har å gjøre med at vi i veldig mange år har ligget veldig langt bak når det gjelder å ta vare på miljøet. Jeg mener det er ganske rimelig at vi også gjør opp for oss når vi gjør vårt fornødne – som er det som er årsaken til avløp – og bidrar til å ta vare på naturen, i tråd med det vi nå vet skjer når det f.eks. blir overskudd av nitrogen, som går ut over sunn helse. Her tror jeg EU er inne på noe fornuftig, og jeg er glad for at vi kan komme til å gjennomføre også vann- og avløpsdirektivet. Hvis det er dette som er nivået på uenigheten i

utenrikspolitikken, skal vi nok klare oss godt her i landet, også i det krevende året som kommer. Jeg har lyst til å ønske alle som har jobbet med dette feltet, en god jul og et godt nytt år.

Presidenten [12:03:21]: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:03:31]: Problemet er at det ikke er fornuftig. Det er fornuftig at vi har den typen renskrav i Oslo – kjempefornuftig. Det er fornuftig at vi har det i Bergen. Det er ikke fornuftig at vi har det i en liten bygd i Finnmark. Det er bare for å innføre et regelverk som er tilpasset Brussel, men ikke de lokale miljøutfordringene i de lokale fjordene langs kysten. Likevel gjør man det, fordi det er mest behagelig, og så overfører man en kjempekostnad til enkeltpersoner. I de nordligste fylkene er det 3 000–4 000 kr per husstand, hvert eneste år, fordi man er redd for å provosere et eller annet EU-byråkrati. Det er det som er så grunnleggende feil. I en kommune i Agder vil man få over 20 000 kr ekstra per husstand. Det er ufornuftig, og det har ingenting med å være en god nabo å gjøre, men at vi må tørre å stå opp for ikke å lage den typen krav som er tilpasset europeiske byer, ikke norske fjorder.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:04:48]: Når mitt valgdistrikt blir utfordret av representanten Vedum, mener jeg det er riktig å svare på tiltalen. Representanten har tidligere vært finansminister og sittet i regjeringen, men demonstrerer her at han ikke har gjort jobben sin. Det er fullt mulig å påvirke EU dersom man gjør jobben sin, er i Brussel og påvirker utformingen av direktiver og hvordan de skal implementeres. Det er punkt én.

Punkt to: Dette er en del av Senterpartiets politikk som går ut på å konfrontere EU til det punktet der EØS-avtalen brister og sprekker fullstendig. Representanten er bekymret for folks ve og vel i Nordland. Det er det mest eksportrettede fylket i landet – med jobber, verdiskaping og vekst. Jeg skal ikke si alt, men storparten av eksportinntektene representanten Vedum og alle i landet nyter godt av, kommer fra Nordland. Det er grunnlaget for at de skal kunne nå sine markeder uten høye tariff- og hindringer, og for at vi skal drive verdiskaping i Nordland, representanten Vedum går til krig mot her.

Vi er godt kjent med at direktiver kan implementeres på en fornuftig måte og med lokale tilpasninger. Det er det fullt mulig å gjøre. Jeg må si at jeg er ganske overrasket over den distriktspolitikken representanten Vedum her legger for dagen.

Bent-Joacim Bentzen (Sp) [12:06:41]: Representanten Thorheim er ikke den eneste representanten fra Nordland i salen. Jeg vil si at jeg er helt enig i det representanten Vedum trekker fram, for det vil medføre store, økte kostnader om vann- og avløpsdirektivet skal innføres i hele Norge, i hver en bygd og by. Det kan godt hende at man skal se på rensing i de store byene, men det er forskjell på Oslo og Leirfjord, det er forskjell på Oslo og Hadsel Innland, og det må man ta inn over seg. Det trekker representanten Thorheim fram og bare kaster det under en buss og sier at det er distriktsfiendtlig. Nei, det handler om å ta vare på hele Norge, ivareta hele Norge, og ikke øke kostnadene i hele Norge.

Presidenten [12:07:28]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

Sakene nr. 5 og 6 vil verta behandla under eitt.

Sak nr. 5 [12:07:42]

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Sak nr. 6 [12:08:03]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden (tilsynsmyndighet) (Innst. 65 L (2025–2026), jf. Prop. 4 L (2025–2026))

Presidenten [12:08:19]: Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil tre replikkar med svar etter innlegg frå hovudtalarane til partia og inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa. Dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Rune Støstad (A) [12:09:05] (komiteens leder og ordfører for sakene): Først og fremst: Takk til komiteen for godt samarbeid, og spesielt takk til våre samarbeidspartier, Senterpartiet, SV, Rødt og MDG.

Dette budsjettet handler om folk – om arbeid og om tryggheten det gir i folks liv. Arbeid er mer enn inntekt. Det er tilhørighet, verdighet og muligheten til å forme sitt eget liv. Det er selve grunnmuren i fellesskapet vårt.

Vi lever i en urolig tid. Krig og konflikt preger verden. Samtidig står Norge foran store endringer. Det er

færre i yrkesaktiv alder og flere eldre, og for mange står utenfor. Over 100 000 unge under 30 år er i dag utenfor arbeid, utdanning og tiltak. Det er liv som ikke får brukt sitt potensial – et tap for samfunnet. Derfor må flere i arbeid.

Utgangspunktet vårt er godt. Arbeidsledigheten er forholdsvis lav. De siste fire årene har 162 000 flere kommet i arbeid, åtte av ti jobber i private bedrifter. Mange bedrifter setter investeringsrekorder, også etter fjorten rentehevinger. Det er ikke tilfeldig. Det er et resultat av trygg økonomisk styring: unngå å sette renten i spill, jobbe for stabile rammevilkår og trygghet for folk og bedrifter i hele landet.

Når vi snakker om disse tallene, snakker vi om folks arbeidsplasser – rørleggeren, fagarbeideren, teknikeren, sjåføren og gründeren, i små og store bedrifter over hele landet. Norsk eierskap har alltid vært viktig for Arbeiderpartiet. Familiebedrifter og lokalt eierskap har bygd Norge stein for stein, sammen med verdens beste arbeidsfolk. Samtidig har utenlandsk kapital i mange tiår bidratt med investeringer, teknologi og arbeidsplasser. Derfor blir kontrasten tydelig når Høyre og FrP på samme tid hevder at Norge ikke er attraktivt å investere i, og samtidig advarer mot utenlandske investeringer. Begge deler kan ikke være sant.

Gode tall i dag fritar oss ikke fra ansvar i morgen. Deleger av næringslivet opplever usikkerhet. Klimautfordringene er reelle. Behovet for omstilling er stort. Samtidig er den internasjonale handelssituasjonen krevende. Europa er vårt viktigste marked, og EØS-avtalen er avgjørende for norske arbeidsplasser, men vi kan ikke lene oss tilbake. Norske bedrifter trenger en regjering som følger EUs prosesser tett, og det har Norge.

Arbeiderpartiets næringspolitikk handler om arbeid til folk, om verdiskaping i hele landet og om å ta ansvar når markedene ikke gjør det alene. Det er slik vi har bygd Norge før, og det er slik vi bygger framtiden nå. Derfor trenger vi en aktiv stat som kjemper for norske bedrifter internasjonalt og sikrer trygge rammevilkår her hjemme. Private bedrifter og privat kapital skal lede an, men fellesskapet må stille opp der risikoen er høy og gevinstene kommer senere. Statlig risikokapital skal utløse privat kapital, ikke erstatte den.

Denne uka besøkte jeg Øyer i Gudbrandsdalen. Der planlegger selskapet Glocal Green fra Ålesund en fabrikk som kan gi over 100 nye arbeidsplasser. Ved å bruke restbiomasse fra skogbruk og sagbruk som er foredlet lokalt, produseres grønn metanol til shipping, tungtransport og luftfart. Dette er omstilling og god klimapolitikk i praksis, bygd på lokale ressurser og med folk i arbeid.

Slike prosjekter trenger imidlertid ofte drahjelp i oppstartsfasen. Derfor satser vi på Innovasjon Norge,

Siva og Investinor, som eksempler. Her går det et tydelig skille i politikken: Mens høyresiden vil svekke virkemiddelapparatet, vil vi videreutvikle det.

Dagens regjering tar også ansvar for jordbruket. Vi har levert historisk sterke jordbruksoppgjør. Årets avtale ligger an til å nå inntektsmålet, og det legges opp til at inntektsgapet mellom bønder og andre grupper skal forbli tettet også i 2026.

Også fiskeri- og havbrukspolitikken har stor betydning for arbeidsplasser og verdiskaping her i landet. Før sommeren landet Stortinget en bred enighet om tiltak og veien videre for havbruket. Regjeringen følger opp denne enigheten.

Dette budsjettet holder fast ved det viktigste: arbeid til folk, trygghet i hverdagen og et samfunn der vi stiller opp for hverandre. Det er slik vi har bygd Norge før, og det er slik vi bygger videre, også i krevende tider.

Presidenten [12:14:08]: Det vert replikkordskifte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:14:22]: Regjeringen foreslår en kompensasjonsordning for CO₂-avgiften i fiskeflåten på 640,4 mill. kr. Det finnes i dag ikke en tilfredsstillende teknologi for å omstille fiskeflåten, og regjeringens CO₂-avgift fører kun til økt gangtid og økte utslipp for fiskeflåten. Samtidig viser Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett at vi heller kan fjerne CO₂-avgiften for fiskeflåten og avvike hele kompensasjonsordningen.

Hvorfor velger Arbeiderpartiet mer byråkrati og mer avgift istedenfor å la flåten beholde pengene og investere i fornying og aktivitet langs kysten? Det virker som om det gode kommer i veien for det beste.

Rune Støstad (A) [12:15:11]: Takk for spørsmålet. Jeg mener at det er et godt prinsipp her i Norge – og det har vært slik gjennom årtier – at forurenser skal betale for sine utslipp. 85 pst. av norske utslipp er priset enten gjennom klimaavgift eller gjennom kvoteplikt. Derfor foreslår vi å styrke kompensasjonsordningen for CO₂-avgiften for fiskeflåten med 140 mill. kr i 2026. Det er, som representanten er inne på, for å motvirke uønskede sideeffekter av CO₂-avgiften, som f.eks. økt bunkring i utlandet, og for å opprettholde aktiviteten i næringen. Det er også et mål at en på sikt kan utvikle teknologi for denne næringen. Det har vi et stort håp om å få til på sikt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:16:16]: Representanten Støstad nevner uønskede sideeffekter. En uønsket sideeffekt er at veldig mange i fiskeflåten går til utlandet for å bunkre. De unngår da den norske CO₂-avgiften, samtidig som de slipper ut mer CO₂ enn de normalt ville gjort.

Fiskeflåten påpeker også at kompensasjonen er veldig ugunstig ved at den kommer etterskuddsvis, og at

det bevilges ca. én tredjedel av det som reelt sett tas inn i avgift. Samtidig ser man at bunkringsstasjoner langs kysten er truet av nedleggelse som følge av at regjeringen fører en politikk som fører fiskeflåten til utlandet for å bunkre i utenlandske havner, framfor å bunkre ved norske bunkringsstasjoner.

Ser representanten at det får betydning for beredskapen at en del av disse bunkringsstasjonene langs norskekysten forsvinner?

Rune Støstad (A) [12:17:20]: Hvis det representanten Strifeldt hevder, hadde vært tilfellet, hadde det vært en større grunn til å frykte det. Men jeg mener at den ordningen som nå foreligger – den vi styrker – vil motvirke det som representanten hevder vil skje. Alle sammen vet at fiskerinæringen har begrenset tilgang til grønne alternativ fordi teknologien fortsatt er under utvikling. Et høyt avgiftsnivå kan dempe aktiviteten i næringen og føre til karbonlekkasje, f.eks., ved at fartøy velger å bunkre i utlandet, der det ikke er avgift. Vi styrker ordningen, og jeg mener at det er en god politikk.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:18:28]: Vi har sett at Arbeiderpartiet har tatt til vettet i dette budsjettet og har en veldig moderat reduksjon i subsidier til næringslivet. Det er jo en erkjennelse av at den aktive subsidiepolitikken ikke har gitt ønskede resultater. Det alternative som Høyre har lagt fram, går ut på å ta 6 mrd. kr av slike subsidier til næringslivet og heller gi dem i skattelette til norske bedrifter. Det vil gi likere konkurranseforhold mellom norske og utenlandske bedrifter og et lavere skattenivå for norske bedrifter.

Hvilket faglig grunnlag baserer Arbeiderpartiet seg på når man mener at det å opprettholde så høye subsidier er mer næringsfremmende enn det å gi skattelette er?

Rune Støstad (A) [12:19:25]: Det går et tydelig skille i næringspolitikken, mellom Høyre og Fremskrittspartiet og venstresiden i norsk politikk. Høyre har utrolig stor tro på markedet, men i både representanten Thorheims region og i min region er det behov for tilgang på risikokapital. Derfor mener jeg at en aktiv stat som bidrar med risikokapital i en oppstartsfase, er ekstremt viktig. Den private kapitalen skal lede an, men det er ikke alltid nok kapital, spesielt i oppstartsfasen, til å realisere gode prosjekter. Dette er ikke snakk om subsidier; det er snakk om å bidra med statlig kapital som skal mobilisere den private kapitalen. Det er noe helt annet enn subsidier, som representanten hevder at dette er.

Presidenten [12:20:24]: Replikordskiftet er avsluttet.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:20:43]: Den viktigste faktoren for en vellykket næringspolitikk er et fritt mar-

ked, med lave skatter og avgifter, mindre regulering og mer handlefrihet til hver enkelt næringsdrivende. Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett presenterer hvordan partiet vil legge til rette for økt verdiskaping og vekst i privat sektor, med en næringspolitikk med mindre innblanding samt lavere skatter og avgifter.

Det er avgjørende for videre vekst og verdiskaping at næringslivet har trygge og forutsigbare rammevilkår. Det er svært alvorlig at trygge og forutsigbare rammevilkår ikke lenger kan tas for gitt, etter at Støre-regjeringen har innført omveltende endringer i skattene og skapt politisk usikkerhet. Det ble gjort uten forvarsel og uten tilstrekkelig utredning eller dialog med næringslivet. Slike omveltende endringer kan være med på å gjøre lønnsomme langtidsinvesteringer ulønnsomme og kan gjøre at viktige distriktsarbeidsplasser i lokalsamfunn går tapt.

Mange er oppriktig bekymret for at det i denne stortingsperioden vil bli mer usikkerhet for næringslivet når regjeringen skal sikre flertall bestående av fem partier – den såkalte tuttifrutti-koalisjonen.

Den stadige veksten i statlige låne-, tilskudds- og garantiordninger er både forstyrrende for markedsmekanismene og medfører risiko for skattebetalernes penger. Grunnfundamentet i et velferdssamfunn og en sunn økonomi er privat næringsliv og initiativ som skaper verdier og arbeidsplasser i hele landet. Fremskrittspartiet mener en reduksjon av skatter og avgifter er nødvendig for å sikre næringslivet økonomisk handlefrihet. Kapitalmangelen er stor blant mange bedrifter. Lavere skatter og avgifter er nødvendig for å sikre bedriftenes kapital.

Eierbeskatningen har økt med 108 pst. siden 2021, og Norge har nå høyest eierskatt av alle OECD-land, ifølge en rapport fra Menon Economics fra november 2024. Formuesskattens diskriminering av norsk eierskap samt skattens innretning gir svært uheldige utfall for norske bedrifter og norsk eierskap.

Nettolønnsordningen er også blitt svekket under Støre-regjeringen, til tross for lovnader om styrking av ordningen både før stortingsvalget i 2021 og i Hurdalsplattformen. Slike løftebrudd er med på å skape mistillit og uforutsigbarhet i samarbeidet mellom myndigheter og næringsliv. Fremskrittspartiets foreslår i sitt alternative statsbudsjett en økning på 702 mill. kr, i forhold til regjeringens forslag, for å fjerne makstaket på alle fartøysegmenter i ordningen.

Mineralnæringen er en framtidsnæring som har potensial til å bli enda viktigere for Norge, Europa og verden. Verdikjedene til en rekke av de viktigste mineralene er konsentrert til enkeltland og enkeltområder, og man ser ut til å gå inn i en periode preget av mer usikker-

het, ustabilitet, geopolitiske maktkamper og menneskerettighetsbrudd. Fremskrittspartiet prioriterer økt kartlegging og utvinning av Norges store mineralressurser samt forenklet byråkrati og stimulering til trygg og effektiv mineralutvinning.

Det er beklagelig at regjeringen har gitt etter for Senterpartiet, Rødt, MDG og SV, og at videre kartlegging og utvikling av havbunnsmineraler er stoppet i hele denne stortingsperioden

Det haster med å få i gang ny mineralutvinning i Norge, spesielt i lys av den endrede geopolitiske situasjonen. Fensfeltet har mange av de sjeldne jordartene vi trenger, og feltet er modent for utvinning. Flere av de sjeldne jordartene som Kina har begrenset eksporten av, finnes i Fensfeltet.

Ved siden av raskere saksbehandlingsprosesser mangler det i tillegg politisk vilje fra regjeringen. Fremskrittspartiet mener det er store muligheter for å utvikle en mineralnæring i Norge som kan skape store verdier og mange arbeidsplasser. Samtidig er det viktig å gjøre seg uavhengig av totalitære stater, stater med helt andre lønns- og arbeidsvilkår for involverte gruvearbeidere og steder som tillater barnearbeid.

Utvikling av næringslivet på Svalbard er svært viktig for å sikre stabil norsk bosetting. Longyearbyen lokalstyre har hatt ønske om å etablere et næringsfond for å styrke nærings- og reiseliv i Longyearbyen. Økt aktivitet og sysselsetting på Svalbard er viktig, både for befolkningen og av geopolitiske årsaker. Det er viktig med sterk norsk tilstedeværelse på Svalbard, og Fremskrittspartiet ser med dyp bekymring på at regjeringens politikk svekker dette.

Regjeringens såkalt aktive næringspolitikk er med på å skape usikkerhet og uforutsigbarhet i markedet og er med på å forringe markedsmekanismene i det private næringslivet. Teknologisk utvikling og lønnsomhet tjenes gjennom tillit i markedet heller enn gjennom tillit i politiske maktorganer. Regjeringens politikk, der milliarder av kroner avsettes til tapsavsetninger som følge av investeringer i ulønnsomme prosjekter, er en svært risikabel håndtering av skattebetalernes penger og skaper ubalanse i markedsmekanismene.

Jeg vil ta opp forslagene Fremskrittspartiet har alene og sammen med andre i sak nr. 5.

Presidenten [12:25:49]: Representanten Bengt Rune Strifeldt har teke opp dei forslaga han refererte til. Det vert replikkordskifte.

Trond Giske (A) [12:26:05]: En fordel med at Norge er så rikt, er at vi slipper å være leilending i eget land. I stedet for å se på at utenlandske selskaper tar over land, vann, fisk, malm, olje og kraft, kan vi eie selv. Vi har bygd opp solide selskaper som forvalter dette eierska-

pet, og det gir store inntekter på statsbudsjettet, som også FrP bruker til gode formål. Men gang på gang foreslår FrP å redusere det statlige eierskapet og å selge norske selskaper. Vi vet også at når norske selskaper blir lagt ut for salg, finnes det ikke norske miljøer som er store nok til å ta de eierandelene. Det er utenlandske selskaper som kjøper dem.

Hvorfor setter ikke FrP Norge først og sørger for at vi eier vårt eget land, men ønsker i stedet å selge landet, bit for bit, til utenlandske kapitalkrefter? Vi burde ta vare på Norge og eie det selv.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:27:04]: Det er viktig å gjøre vurderinger av hva det er hensiktsmessig å ha i ofentlig eie. Blant annet eier den norske stat danseensemblet Carte Blanche 100 pst. Om det er av sikkerhetspolitiske årsaker, skal jeg ikke uttale meg om. Det er viktig at man har en gjennomgang av det norske eierskapet for å sikre at man har kontroll på de viktige selskapene, som staten, av sikkerhetsmessige grunner, bør eie.

Når det gjelder «leilending i eget land», er det vel strengt tatt regjeringen som bidrar til det, med den særnorske eierbeskatningen og formuesskatten, ved at norske bedrifter i stor stil blir kjøpt opp av utenlandske investorer, og ved at norske eiere havner i en konkurranseulempe i forhold til de utenlandske eierne i Norge.

Trond Giske (A) [12:28:05]: Dette er helt konkrete problemstillinger. Oppgjennom årene har FrP foreslått å selge oss ned i Equinor, Hydro og Statkraft. Siv Jensen hadde ikke før overtatt som finansminister før hun solgte et flott fiskerioppdrettsselskap som heter Cermaq. Hvem overtok det? Det var Japan, ved Mitsubishi. Hun solgte det for 5 mrd. kr, og i dag hadde det antakelig vært verdt 20 mrd. kr. Så det er ikke bare unasjonalt, det er også utrolig dårlig forretningsvirksomhet.

Så må man spørre seg: Hva skal vi gjøre med all kapitalen hvis vi selger de norske selskapene? Vi har jo nok kapital. Vi har investert 22 000 mrd. kr i oljefondet. Vi eier nesten 2 pst. av verdens aksjer, men så skal vi altså selge oss ned i Hydro og kjøpe oss opp i et utenlandsk aluminiumsselskap, og selge oss ned i Equinor og kjøpe oss opp i BP? Dette er både en ulogisk forretningspolitikk og veldig dårlig politikk for Norge, som bør eie seg selv. FrP bør forklare denne salgspolitikken.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:29:09]: Det er vel dette som tydelig viser skillelinjene i norsk politikk. Vi har oss som ønsker markedsliberalisme, og så har vi den andre siden, som ønsker statlig styring av mest mulig. Norge har solgt seg ned til et visst nivå i Equinor og flere andre selskaper, men vi har fortsatt kontroll der. I de

selskapene som er viktige for norsk sikkerhet, har vi full kontroll.

Når det gjelder konkrete forslag og det å ikke være leilending i eget land, handler det om å fjerne den særnorske formuesskatten, noe som vil bidra til økt norsk investeringsvilje og norsk eierskap i norske bedrifter. Arbeiderpartiets politikk fører til at man selger ut Norge bit for bit. Selskaper blir solgt til utlandet på grunn av den norske eierbeskatningen. Når man ser at eierbeskatningen bare siden 2021 er økt med 108 pst., er det signifikant.

Geir Pollestad (Sp) [12:30:30]: Representanten Strifeldt snakkar om føreseielege vilkår for næringsdrivande. I Noreg finst det tusenvis av bønder som gjennom sine faglag har inngått ein avtale med norske myndigheter, ein avtale som sikrar dei føreseielege vilkår. I Noreg er det eit viktig prinsipp at avtalar skal haldast. Framstegspartiet kuttar nærmare 4 mrd. kr til formålet i sitt budsjett. Eg har registrert at både FrP og representanten Strifeldt opptrer som ein papegøye som gjentek retorikken til Norsk Bonde- og Småbrukarlag, men politikken minner meir om noko som kunne vore henta frå den liberale tankesmia Civita.

Er det ikkje viktig for FrP å sikra føreseielege vilkår for næringsdrivande?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:31:28]: Fremskrittspartiet synes det er veldig viktig med forutsigbarhet også for bøndene i Norge. Vi signaliserer det gjennom vårt alternative budsjett ved at vi reduserer økningen fra i fjor, som var på ca. 3,7 mrd. kr. Vi har en politikk hvor vi ønsker å gjennomgå jordbruksavtalen, jordvernet og importvernet, i motsetning til Senterpartiet, som holder fast på gårsdagens politikk. Da representanten Pollestad var landbruksminister, ble det lagt ned en jordbruksbedrift hver eneste dag han låste opp kontordøren. Samtidig er del vel kun 11 pst. av bøndene i Norge som har over 90 pst. av inntektene sine fra gården. Så det kreves en omlegging av norsk jordbrukspolitikk for å bidra til at bøndene i større grad kan leve av det de produserer på gården.

Presidenten [12:32:35]: Presidenten vil minna representanten Pollestad om at det ikkje er særleg greitt å samanlikna representantar med fauna og flora.

Replikkordskiftet er avslutta.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:32:57]: Fra denne talerstolen konkurreres det i å fortelle hvor urolig verden er, men det er nærmest ingenting å høre om hva vi skal møte uroen med. Et viktig hint finnes i den siste boken av Bjørn Mannsverk, som er mentaltreneren bak Bodø/Glimts suksess. En viktig suksess i deres reise og i

toppidretten generelt har vært å fokusere på det man selv kan gjøre noe med.

Når det stormer ute, må vi legge all innsats i det vi faktisk kan gjøre noe med. Det er å styrke verdiskapingen, økonomien og framtidssiktene, sånn at vi kan ta vare på vår levemåte, samtidig som det er sterkt økende forsvarsutgifter.

Før valget virket det som om Norge hadde tre utenriksministere som skulle redde Norge. De sa de skulle redde oss fra trippelskvisen: toll fra USA, beskyttelsestiltak fra EU og den nedadgående verdensøkonomien som følge av handelskonflikter. Når vi nå ser tilbake, har vi høyere toll til USA enn omtrent alle andre europeiske land. Vi har blitt truffet av EUs beskyttelsestiltak, og selv om verdensøkonomien er ganske stabil, er den handelspolitiske uroen ikke gunstig for en liten, åpen økonomi som den norske.

Det er ingen tvil om at Norge både skulle og burde kommet langt bedre ut. Samtidig setter ikke Norge alle premissene selv i slike forhandlings situasjoner. Men enda viktigere enn toll er hva vi kan gjøre noe med her hjemme. Regjeringen kunne valgt å sette ned skattenivået til våre nabolands nivå. De kunne, som Høyre, kuttet 6 mrd. kr i subsidier til ulønnsomme prosjekter og gitt norske bedrifter tilsvarende skattelette, sånn at lønnsomme jobber blir enda mer konkurransedyktige. De kunne gjort opp for seg for fire år med herjing med næringslivet. De kunne snudd strømmen av gründere, verdiskapere og risikokapital som går ut av Norge og til land som Sverige, USA og Sveits.

Regjeringen kunne erkjent at retorikken deres er like lite solid som deres eget parlamentariske grunnlag. Investeringsrekord, overskuddsrekord og eksportrekord: Det er en hul skrytliste. De to første påstandene stemmer ikke, og eksportveksten er svakere enn i Sverige og i Danmark, selv om vi har en rekordsvak krone. Ingen land står bedre rustet til å skape verdier, private jobber og en trygg framtid enn Norge, men det er også veldig få land som tar så dårlig vare på mulighetene sine som Norge akkurat nå.

Høyres prioritering er framtidsrettet. Vi vil gi Norge et sterkere ståsted i møte med en mer urolig verden. Her vil jeg trekke fram fem områder som er våre prioriteringer. For det første: Norge er Europas energistormakt. Vi kan sørge for lave, konkurransedyktige energipriser både her hjemme og i Europa, men selv når tusenvis i leverandørindustrien vår her hjemme står i fare for å miste jobben allerede neste år, vil Støre-regjeringen forhandle om norsk petroleumspolitik med MDG i de kommende seks statsbudsjettene og reviderte nasjonalbudsjettene. Høyre vil gå i en annen retning, med offensiv letropolitikk både i nye områder i Barentshavet og i Nordland VI, og vi vil reformere konsesjonssystemet for

mer fornybar kraft. Fire år med tørke i kraftutbygging, med Støre, er nok.

For det andre står mineraler og sjeldne jordarter i sentrum av geopolitikk og det digitale grønne skiftet. Vi har ressursene, men vi har også politikere som står i veien. Høyre har satt av midler i sitt alternative budsjett for å få fortgang i Fensfeltet i Telemark, som kan forsyne hele Europa og skape store industrimuligheter.

Det tredje punktet gjelder kunstig intelligens. Vi er storforbrukere av det digitale og KI-tjenester i Norge, men vi utvikler omtrent ingenting selv. De private investeringene i generativ KI i Sverige og i andre europeiske land er ti ganger så høye som i Norge. Vi kan ikke skape våre egne grunnmodeller som utkonkurrerer de amerikanske og kinesiske, men vi kan utvikle ledende KI-tjenester som er tilpasset de næringene hvor vi allerede er i front, sånn som maritim industri, havbruksindustri, petroleumsindustri og metallurgisk industri.

For det fjerde har vi en offentlig sektor som ikke er konkurransedyktig i å tilrettelegge for verdiskaping. Det femte og siste punktet er at vår industri må overleve når klimakvotene fases ut fra januar av og CBAM-forordningen fases inn. Vi kan ikke bli et grønt museum; vi må lykkes med industrien.

Det å lykkes i toppidrett som politikk betyr at man må prestere på et veldig høyt nivå. Vi er langt unna det nivået, men vi har det i oss, og vi har alle forutsetningene – hvis vi bare gjør det vi faktisk kan gjøre noe med.

Presidenten [12:38:20]: Det vert replikkordskifte.

Solveig Vitanza (A) [12:38:31]: Fylkeskommunen eier i dag nesten halvparten av Innovasjon Norge. Fylkene spiller også en viktig rolle i næringsutviklingen og er regionale samarbeidspartnere og bidragsytere til innovasjonsmiljøer over hele landet. Dersom vi legger ned fylkeskommunen, slik som Høyre ganske useriøst har budsjettert med for 2026, vil det i praksis bety en drastisk svekkelse av innovasjonsevnen i distriktene. Høyre kutter også 1,4 mrd. kr til Innovasjon Norge. Er ikke representanten Thorheim bekymret for at Høyres forslag svikter distriktbedriftene og gründerne som befinner seg langt fra de kapitalsterke miljøene i hovedstaden?

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:39:15]: Jeg er veldig glad for dette spørsmålet. Først vil jeg si at vi har nettopp fremmet et forslag som jeg håper Arbeiderpartiet støtter. Det handler om at vi må gå igjennom den omleggingen av midler som i dag kanaliseres gjennom fylkeskommunen, og som Arbeiderpartiet har sagt skal kanaliseres på andre måter, gjennom Innovasjon Norge sentralt – og hvem vet om distriktene da kommer til å se noe til de midlene.

Representanten illustrerer også en stor forskjell i politikken, og det er at vi forstår det også Arbeiderpartiet vanligvis sier: Risikokapital må være privat, og derfor satser vi mer på fond-i-fond. Der hvor det også er private som ønsker å satse pengene sine, er det veldig stor sannsynlighet for at dette er lønnsomme og gode prosjekter – i stedet for subsidier til prosjekter som ikke er lønnsomme, og som ingen private tør å risikere pengene sine i, som er oppskriften til Arbeiderpartiet. Jeg tror ikke representanten kan vise til et eneste eksempel på at det har lyktes.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:40:29]: Høyre kritiserer regjeringen for pengebruken, og de kutter riktignok litt i sitt alternative budsjett, men de fortsetter å smøre tynt utover på grønne satsinger og opprettholder store subsidier, bl.a. til havvind. Ikke minst var Høyre – sammen med Venstre – de som støttet Arbeiderpartiets klimamål på 70–75 pst. innen 2035, selv om vi kun er på 13 pst. oppnåelse i dag, noe som viste seg å være høyere enn selv EUs klimamål. Dette vil koste dyrt for folk flest, næringslivet og staten, og det vil kreve ekstreme subsidier for å oppnås. FrP vil derimot kutte disse subsidiene for å finansiere ekte skatteuttak og utløse utvikling og skapertrang.

Er det ikke på tide at Høyre innrømmer at det er liten forskjell på Arbeiderpartiet og Høyre i næringspolitikken, når begge partier vil at staten skal plukke vinnere gjennom subsidier?

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:41:23]: Tusen takk for spørsmålet. Først vil jeg understreke at det er en ganske stor forskjell i budsjettet, hvor Arbeiderpartiet, hvis jeg husker riktig, kuttet rundt 250 mill. kr i subsidier og Høyre 6 mrd. kr. Det er en veldig stor forskjell der. Vi gir også tilsvarende i skattelette. Men det er helt riktig at vi ikke ønsker å legge ned hele Innovasjon Norge og legge ned alt av støtteapparat, som Fremskrittspartiet gjør. Vi mener det er feil, for i en tidlig fase – altså fra en person får en idé, som har en fast jobb og ikke har muligheten til å forfølge den ideen – må man kunne gi småstøtte i denne tidlige fasen. Så har vi for dårlig innrettet støtte til å skalere opp. Det er noe vi må jobbe med å innrette bedre, og vi må også reformere Innovasjon Norge, såå det er mye vi kan gjøre. Og vi er for et klimanivå som er på linje med EUs.

Une Bastholm (MDG) [12:42:36]: Jeg har lagt merke til det varme engasjementet som representanten Thorheim har for mineralnæringen og for å øke Norges og Europas beredskap for særlig kritiske jordarter, men det er et mysterium for meg hvordan Høyre og representanten Thorheim har valgt å fokusere. Man ønsker altså å sette av 20 mill. kr til et såkalt hurtigspor for

Fensfeltet, noe det er veldig uklart om kan bidra til en hurtigere prosess. Det også et fokus for Høyre å lete etter sjeldne jordarter der hvor de ligger ekstremt spredt – i det mest ukjente, utilgjengelige området på planeten, nemlig i dyphavet – mens man ikke setter av en eneste krone til å realisere potensialet som ligger i en sirkulær tilgang på mineraler, f.eks. fra sidestrømmer fra industri, noe som er godt etablert i Norge, som kunne ha fått en merverdi fra sine produkter ved å selge sjeldne jordarter, som f.eks. ferrolegeringsindustrien og aluminiumsindustrien. Hvorfor vil ikke Høyre bruke én krone på et senter for sirkulær mineralnæring?

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:43:42]: Her vil jeg faktisk si at MDGs representant har mange gode poenger. Først vil jeg bare forklare at de 20 mill. kr bl.a. skal gå til å dekke de utgiftene som Arbeiderpartiets ordfører i Nome har sagt man trenger administrativt for å kunne behandle alle de administrative spørsmålene som gjenstår når det gjelder Fensfeltet.

I vårt budsjett har vi også redusert bevilgningene til kartlegging av mineraler på havbunnen, for vi tror den prosessen uansett hadde stoppet opp med dagens koalisjon. Når det gjelder sirkulærøkonomi, er det noe vi i Høyre er veldig opptatt av. Denne gangen har vi ikke prioritert det i midler, det har vi gjort tidligere, men det er noe vi ser likt på med MDG. Dette er sjeldne jordarter som nettopp kan utvinnes av sidestrømmer, og der man kan gjøre det, bør man gjøre det i stedet for å bryte ny jord.

Presidenten [12:44:41]: Replikordskiftet er over.

Ingrid Fiskaa (SV) [12:45:04]: Det er dessverre ikkje whisky-stemma eg snakkar med i dag.

Noreg må styrkja den industrielle ryggrada si og gjera industrien, som i mange tilfelle allereie er verdas grønaste, utsleppsfri. Noreg må unngå å kopiera EUs feil, der særleg dei høge energikostnadene har ført til avindustrialisering. Det ville gjera oss svært sårbare i ei tid med auka geopolitiske spenningar. Industripolitikken må sørgja for å ta vare på den industrien me har, og samtidig investera i grønne løysingar som vil sikra konkurransekrafta for framtida.

Då er det mykje å ta fatt i. For det fyrste må industrien sikrast låge kraftprisar. For det andre må me få fart på den grønne omstillinga av norsk næringsliv og industri. Då må me bruka heile verkemiddelapparatet. Her må staten gjennom direkte og indirekte eigarskap, og som ein tilretteleggjar for aktivitet i det norske samfunnet, vera med på å gjennomføra dei tiltaka som trengst.

SVs alternative statsbudsjett føreslår å styrkja heile verdikjeda for utsleppsfri industri i Noreg. Det finst i dag nokre få, relativt få, punktutslepp rundt om i landet som

har store utslepp. Samtidig går det tapt store mengder energi i form av spillvarme. Dersom staten bidrar til koordinering og investering i infrastruktur, kan omstillinga av norsk industri skje på ein måte som er til beste for både samfunnet og naturen. Arbeidet med å utvikla ei verdikjede for CO₂-handtering må ikkje stoppa opp før heile prosess- og avfallsindustrien i Noreg har moglegheit til å bli utsleppsfri. SV føreslår å setja fart på arbeidet med å utvikla industrikyngjer i ulike delar av landet, der CO₂ frå dei største utsleppspunkta i Noreg kan fangast, transporterast og lagrast på norsk sokkel.

Fiskeri, og særleg kystfiske, er ei norsk hjørnesteinsnæring. Her trengst det langt meir innsats for å sikra sysselsetjing og verdiskaping. Utgangspunktet for forvaltning av ressursane i havet er enkelt: Havet er eigeleiken til fellesskapet, og nærleik til ressursane i havet gjev rett til å hausta av det. Allemannseiget av havet er likevel stadig under press. Retten til å fiska blir samla på stadig færre hender. Ein felles ressurs og rett har blitt til ei handelsvare.

Samtidig er havbruk framleis langt unna å vera berekraftig. Langs kysten er det mange som opplever at gode fiskeområde er svekte etter inntoget til havbruket. SV er kritisk til den førande politikken for oppdrettsnæringa. Forureining frå oppdrettsanlegg truar fjordane, og rømt laks og lakselus truar villaksstammene. Heller enn dagens system for oppdrettsløyve, der den som kan betala mest, får nye løyve, må me få eit system der løyve blir gjeve til anlegg som kan dokumentera at dei er forureiningsfrie, der dyrevelferda er god, og der avfall blir behandla som ein ressurs.

SV vil ta havet tilbake, og me vil ta jorda i bruk. Jordbruk og skogbruk skal skaffa oss mat og råvarer til industri og er grunnlag for sysselsetjing og verdiskaping i lokalsamfunn over heile landet, men det trengst langt meir innsats for at det skal skje. Då må all matjord i heile landet haldast i hevd og dyrkast. I ein usikker klima- og verdssituasjon treng me langt høgare sjølvforsyning i både mat- og fôrproduksjon. Me må vekk frå den rådande tanken om at verdsmarknaden kan levera alle varer i tide. Difor trengst det eit landbruk over heile landet, der maten blir produsert på norske arealressursar. Det er bra for miljø, solidaritet og beredskap.

Skal me kunna auka matproduksjonen, må bonden ha ei løn å leva av. Samtidig må òg bønder ha velferdsordningar. SV vil at bønder skal ha like moglegheiter som andre til å ta ut fødsels- og foreldrepermisjon. I dag har ikkje 88 pst. av bøndene det – dei som har anna arbeid ved sida av gardsdrifta. På grunn av krav til samordning får dei redusert tilskotet til avløyssar mot foreldrepenge og andre ytingar frå Nav. Det gjer at mange bønder må stella dyr og ta tunge tak i fjøset lenge før kroppen er klar for det. SV vil difor fjerna samordningskravet

for fødselspenge og for dei fyrste 16 dagane. Det vil bidra til både likestilling og rekruttering i jordbruket.

Presidenten [12:50:00]: Det vert replikkordskifte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:50:17]: I vedtak nr. 556, 8. april 2025, sto vi samlet om å be «regjeringen snarest mulig sette ned et offentlig utvalg som skal vurdere inntektene i jordbruket i forhold til inntektene til sammenlignbare næringsdrivende». Vedtaket ble fattet i behandlingen av Meld. St. 10 for 2024–2025, Prinsipper for tallgrunnlag m.m. i jordbrukspolitikken.

Regjeringen mener på sin side at et nytt utvalg ikke vil kunne gi ny informasjon som vil forbedre grunnlaget for en inntektssammenligning mellom jordbruket og andre grupper, og foreslår derfor at Stortinget opphever vedtaket. SV vil i dag stemme i lag med regjeringspartiet for å oppheve flere slike anmodningsvedtak, bl.a. vedtak nr. 556 om å sette ned utvalget, som de stemte for i vår. Samtidig sier SV i brev til kontroll- og konstitusjonskomiteen at de motsetter seg at anmodningsvedtaket oppheves og at rapporteringen avsluttes. Det er jo en kreativ form for dobbeltkommunikasjon. Hva mener SV? Skal vedtaket oppheves, eller skal regjeringen fortsette arbeidet som stortingsflertallet ba om?

Ingrid Fiskaa (SV) [12:51:26]: Eg takkar for spørsmålet, for det gjev ei moglegheit til å slå fast at SV sjølv sagt meiner det me har meint heile vegen, nemleg at me treng eit slikt utval for å finna eit godt grunnlag for å berekna inntektene til bonden. Det har me meint heile tida, og det er ein del av kampen vår for eit riktig talgrunnlag for framtidige jordbruksforhandlingar.

Så har Strifeldt sjølv sagt heilt rett i at me i dag kjem til å røysta motsett av det me meiner. Det står i innstillinga og er ein del av budsjettforliket. Så får me nye moglegheiter på nyåret, som eg ser fram til å utnytta, i lag med bl.a. representanten Strifeldt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:52:11]: Ja, da håper jeg jo at SV mener det samme som de mente i vår, og ikke det de mener i dag.

Over til noe annet: I SVs alternative budsjett foreslår de å øke grunnrenteskatten på havbruk til 35 pst. og fjerne bunnfradraget. Hvordan mener SV at en slik skatteøkning skal gi mer investering i kystsamfunnene, når en i praksis tapper bedriftene for kapital som kunne gått til teknologi, arbeidsplasser og videreforedling?

Ingrid Fiskaa (SV) [12:52:41]: Takk igjen for eit godt spørsmål. Det gjev moglegheit til å slå fast at FrP og SV står langt frå kvarandre i synet på kva det er som bidrar til verdiskaping og gode lokalsamfunn. Dei store oppdrettselskapa går svært godt – dei fleste oppdrettselskapa går svært godt. Det er ikkje mangel på pengar

som er problemet. Problemet er at oppdrettsnæringa i dag forureinar dei felles ressursane våre og gjev svært lite tilbake til fellesskapet. Det å skattleggja desse selskapa meir er ein av del av måten me kan sørgja for at oppdrettsnæringa kjem fellesskapet til gode på.

Presidenten [12:53:27]: Replikkordskiftet er omme.

Geir Pollestad (Sp) [12:53:45]: Senterpartiets næringspolitikk byggjer på norsk eigarskap, privat eigarskap og spreidd eigarskap. Me vil byggja ein føreseieleg og aktiv næringspolitikk. Difor var det viktig i budsjettavtalen at me sikra føreseielege vilkår for petroleumsnæringa og leverandørindustrien i Noreg. Det er viktig at me har føreseielege rammevilkår for oppdrettsnæringa vår og for dei mange store og små bedriftene i Noreg. Senterpartiet meiner at me i denne perioden må jobba for å få ei betre eigar- og bedriftsskattlegging i Noreg.

Senterpartiet står inne for budsjettavtalen og meiner det er ein god og viktig budsjettavtale, men det hindrar ikkje at det er vesentlege veikskapar med den næringspolitikken regjeringa fører. Senterpartiet er sterk motstandar av næringsforbod. Med dagens Ap-regjering ser me næringsforbod på løpande band. Det er bestemt at rekefiskarane i Oslofjorden skal få næringsforbod. Ein skal ikkje forvalta ut frå bestand, ein skal innføra næringsforbod. I går hadde me ei sak der det vart næringsforbod for den norske torvindustrien. Ja, torv kan forureina, men det verkar som det for Arbeidarpartiet er sånn at viss ein berre flyttar utsleppa ut av landet, er det ein annan atmosfære enn den norske som vert forureina. Næringsforbod er ein dårleg idé for ein god næringspolitikk, og det er dårleg klimapolitikk.

Me veit òg at fiskeriministeren jobbar med endringar i regelverket for at det skal verta enklare å eksportera laks og annan fisk direkte til utlandet for tilarbeiding. Det er Senterpartiet sterkt kritisk til. På næringsfeltet veit me at Billerud Viken har venta lenge på utsleppstillating for å gjera store og viktige investeringar i norsk skogsindustri. Me har hatt saker om at Norske Skog vert straffa i kvotesystemet fordi dei har vore gode til å kutta utslepp. Ein sånn næringspolitikk kan me ikkje ha.

Det ein må byggja på vidare, er at ein må koma vidare frå festtalane og dei store orda og over til konkret politikk som sikrar verdiskaping i Noreg. Ein må verta mindre oppteken av at EU og Klima- og miljødepartementets byråkratar skal vera fornøgde, og i større grad koma næringsdrivande i møte.

Sånn er det òg med landbruksministeren, som innførte ein skyhøg auke i CO₂-avgifter for norske veksthus, veksthusbøndene som ikkje har nokon alternativ. Ja, det er sånn at viss me importerer meir tomatar og agurkar til Noreg, går klimagassutsleppa i Noreg ned, men det er

framleis dårleg næringspolitikk å gjera det. Me såg òg at regjeringa føreslo avgift på kunstgjødsel. Det ville ha vore eit målretta kutt i norsk matproduksjon, og det ville ha flytta produksjon og utslepp ut av landet.

Me såg òg at landbruksministeren ikkje ønskte å ha eit beredskapstilskot for næringsmiddelindustrien i nord. Eg er glad for at me klarte både å stoppa kuttet og å få til ei satsing på det feltet i budsjettavtalen. Det er uforståeleg kvifor landbruksministeren tenkte at det fekk halda at me har beredskapslagring av matmjøl i Sør-Noreg – og ikkje i Nord-Noreg. Senterpartiet synest det er ein dårleg idé, og me er veldig glade for at me klarte å reversera det.

Min beskjed til regjeringa er at me står inne for budsjettavtalen, men skal me få næringsutvikling og verdiskaping i Noreg, må det ei heilt anna tilnærming til på dei enkelte felta. Klimaavgifter og næringsforbod er ikkje noko me kan leva av i framtida. Det er ikkje klimaavgifter og næringsforbod som er den nye olja.

Presidenten [12:58:17]: Det vert replikkordskifte.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:58:33]: I statsbudsjettet for 2026 foreslår regjeringa å videreføre nettolønnsordninga for sjøfolk og tilskuddsordninga uten prisjustering, noe som av maritime fagforeningar kritiseres som en svekkelse som reduserer norske rederiers mulighet til å ansette nordmenn, til tross for økte behov for maritim beredskap. Nettolønnsordninga har altså de facto blitt svekket under regjeringa Støre, og uten hevingen av makstaket og inflasjonsjustering blir det mindre og mindre lønnsomt å ansette norske sjøfolk i flåten. Vi i FrP foreslår i vårt alternative budsjett å fjerne makstaket, mens Senterpartiet i sitt alternative budsjett ville øke det.

Er Senterpartiet fornøyd med dagens nettolønnsordning i budsjettforliket, spesielt med tanke på det som blir nevnt her om viktigheten av beredskap, både for korn og for forsyningsikkerhet og forsyningslinjer?

Geir Pollestad (Sp) [12:59:25]: Senterpartiet hadde ei styrking av nettolønnsordninga i sitt alternative budsjett. Det fekk me ikkje gjennomslag for i forhandlingane. Sånn er det.

Eg har lyst til å knyta ein kommentar til FrP. Me har hatt ei anna sak som har vore viktig for norske sjøfolk, nemleg saka om norske løns- og arbeidsvilkår, prinsippet om at norske løningar skal gjelda – anten arbeidet skjer på land eller på sjø – i det som er Noreg. Der såg me at FrP svikta, og det har me sett gong på gong: Det er store ord frå FrP, men når det verkeleg gjeld å stå opp for norske sjøfolk og det kjem litt motstand, då bøyer FrP av.

Presidenten [13:00:09]: Replikkordskiftet er over.

Geir Jørgensen (R) [13:00:33]: Aller først må jeg få lov til å gratulere oss alle. Det er mindre enn et døgn siden den norsk-russiske fiskerikommisjonen klarte å bli enige om en fiskeritavtale med Russland for 2026. Dette altså den femtiende gangen vi klarer å gjøre det, og begge parter har igjen vist seg som ansvarlige kyststater og levert på det oppdraget som FN's havrettskonvensjon har gitt Norge og Russland, om å ha en ansvarlig forvaltning av de enorme og evigvarende milliardverdiene i de nordlige havområdene. Jeg tror jeg har med meg både fiskerne på havet, industriarbeiderne i filethallene og alle de fiskerihengige kommunene langsmed kysten, og ikke minst alle de ungdommene som har satset på en framtid i denne fine næringen, når jeg vil berømme både dem som har forhandlet direkte, og Nærings- og fiskeridepartementet, ved statsråden, for å ha dratt dette i land i et svært vanskelig forhandlingsklima. Dette er grunnlaget for framtidens næringspolitikk. Vi klarer det i år også – selv om det var vanskelig – og vi håper at dette kan peke framover mot forhandlinger vi skal ha senere.

Næringspolitikk er så mangt. I mitt hjemfylke, Nordland, er arbeidsledigheten på ca. 1,4 pst. – nest lavest i landet. Næringspolitikk er mer enn stortingspolitikere ikledd hjelm i lag med en eller annen direktør eller investor med en kjempeplan for tusener på tusener av arbeidsplasser. Nei, det er ikke det vi trenger nå. Det vi trenger utenfor de store pressområdene, er gode samfunn som folk kan leve, bo og ha et godt liv i. Det er det som er næringspolitikk. Vi ser så altfor mye av «fly in, fly out» – folk bor et annet sted og jobber i de ressursrike områdene i Nord-Norge og på Vestlandet. God næringspolitikk er å ha gode velferdsordninger og en god kommuneøkonomi og å sørge for at skolen ikke blir nedlagt, at barnehagen finnes – alt vi trenger for å ha folk på jobb og boende rundt på disse plassene.

Rødt har lagt fram sitt eget alternative statsbudsjett for 2026. Det er rødt i fargen og rødt inni. Det ble riktignok ikke akkurat like rødt etter at det var vasket igjennom et forlik, men vi har satt et betydelig avtrykk også på forliket vi står inne i. I forrige stortingsperiode kom det ikke flere frie midler til kommunene i noen av forhandlingsrundene mellom regjeringen og støttepartiene, men det gjorde det i år. Dette er første gang på mange, mange år. Det er en stor seier for velferdsstaten at vi nå kan legge til tre ekstra milliarder med frie midler til kommunene og én milliard ekstra til fylkeskommunene. Dette er næringspolitikk, og vi er nødt til å si det som det faktisk er.

Når det gjelder landbruket, er vi glade for at vi fikk være med og stoppe avgiften på kunstgjødsel, som var foreslått. Den ville dratt oss i helt motsatt retning av de

målene et felles storting har om å øke selvforsyningen. Det fikk vi stoppet.

Vi fikk også i denne runden, i samarbeid med gode forhandlingsvenner, gjort om på bortfallet av beredskapstilskuddet for matproduksjon i Nord-Norge. Det kunne også tatt oss i helt feil retning. Når vi skal ha en totalberedskap, inngår matproduksjon og industriarbeidsplasser i matvareindustrien som en del av det.

Til slutt må jeg si noen ord til regjeringen og statsråden, som i praksis utøver det norske eierskapet i de statlige selskapene, om forventninger vi har til det. Vi ser nå skandalen med Telenor i Myanmar. Vi er vel kanskje ikke ferdig med hele den saken, men vi ser at den statlige eierskapsutøvelsen i disse selskapene er for svak. Telenor i Myanmar er ett eksempel, men vi har også Statkraft i Chile. Vi har årlige besøk av delegasjoner av urfolk derfra som mener at den norske staten bryter internasjonal rett. Vi forventer et sterkere statlig eierskap og tydelige grep på dette framover.

Presidenten [13:05:39]: Det vert replikkordskifte.

Stig Even Lillestøl (FrP) [13:05:53]: Raudt foreslår toll på import av soyamel til kraftfôr og fiskefôrproduksjon. Kan representanten forklare korleis dei skal unngå at dette slår rett inn i auka førkostnader, svekt konkurransekraft for havbruk og i siste omgang høgare matprisar for folk?

Geir Jørgensen (R) [13:06:12]: Ja, det skal jeg forklare. Vi vil gjerne at dette skal slå direkte inn i økte kostnader for dem som bruker soya fra urskogsområdene i Sør-Amerika, for å tvinge fram en annen og mye mer bærekraftig fôrproduksjon enn den vi har i dag. Vi vil ha helt slutt på soyaimporten slik den foregår i dag. Vi er klar over at noen kan smykke seg med at det finnes miljøsertifisering og sånt på dette, men vi vet både at denne industrien driver urfolk ut av sine tradisjonelle områder, og at det er svært lite bærekraftig å frakte, med diesel som drivstoff, alle disse fôringrediensene over alle verdenshavene. Så svaret på spørsmålet er at vi ikke ser med veldig stor bekymring på at kostnadene for å bruke soya i fôr øker.

Stig Even Lillestøl (FrP) [13:07:08]: Laks og havbruk er ei veldig viktig næring for norsk beredskap og matproduksjon. Framstegspartiet vil definitivt leggje til rette for meir forskning og utvikling av bærekraftig fôr og norsk fôr og protein her til lands. Men er ikkje representanten frå Raudt einig i at det, av beredskapsomsyn, vil vere langt smartare å fase inn før ein fasar ut?

Geir Jørgensen (R) [13:07:32]: Jeg er ikke enig med representanten Lillestøl i premisset om at norsk havbruksnæring er viktig for beredskapen. Det er bare

8 pst. av det man putter inn i oppdrettslaksen, som kommer fra norskproduserte ressurser. Tvert imot vil jo stor avhengighet av oppdrettsfisk svekke vår egen totalberedskap, gitt at det meste av det vi putter i laksen, kommer fra andre land, og at vi er avhengige av svært sårbare handelssystemer.

Presidenten [13:08:04]: Replikordskiftet er avsluttet.

Une Bastholm (MDG) [13:08:28]: Vi er mange som merker det nå. Helt siden jeg ble født på 1980-tallet, har verden sett stadig lysere og åpnere ut. Nå er den i ferd med å lukke seg. Mye av den politiske debatten handler nå om å beskytte det vi har, og begrense skade – skade på menneskerettigheter, handel og samarbeid, skade fra klimaendringer, energiknapphet, økte levekostnader og dårlig kommuneøkonomi, skade fra naturtap og tapt framtidshåp blant unge.

Vi har ikke lenger luksusen i å løse ett problem av gangen – om vi noen gang hadde den luksusen. Den gode nyheten er at det i næringspolitikken er mye vi kan gjøre for å skape framtidshåp og for å styrke næringsliv og verdiskaping, samtidig som vi bidrar til klimamål, natur, beredskap, inkludering, tilhørighet og folkehelse. Særlig primærnæringene forvalter i praksis mye av den naturen og det dyrelivet vi er avhengige av i Norge. Vi er helt avhengige av at det skjer bærekraftig og livskraftig. Det er også kjernen i Miljøpartiet De Grønnes næringspolitikk.

Det viktigste næringspolitiske grepet i budsjettenigheten for 2026 er beslutningen om å sette ned en omstillingskommisjon for sluttfasen av norsk oljeindustri. Fagbevegelse, fagfolk og miljøbevegelse skal nå utvikle en felles strategi for omstilling av norsk økonomi, slik mange – inkludert regjeringens klimautvalg 2050 – har etterlyst.

Investeringene i petroleum har de siste årene vært fem til sju ganger større enn i fastlandsindustrien. Når så mye folk og penger fortsatt sluses inn i én sektor, som i tillegg drar opp lønnsnivå og priser, skaper det mye aktivitet, men det hemmer også utvikling av annet, framtidrettet og mer bærekraftig norsk næringsliv.

Dette skal kommisjonen diskutere og ta høyde for. De skal ta høyde for klimamålene til Norge og EU, for fallende produksjon på norsk sokkel og fallende gassetterspørsel i EU. For første gang stikker Stortinget fingeren i jorda og tar på alvor at investeringer i nye oljefelt nå kan ha betydelig økonomisk risiko, både direkte og indirekte, for annet næringsliv. Det er helt nytt. Det er et historisk vendepunkt.

Budsjettenigheten har også avklart at det ikke blir åpnet for gruvedrift på havbunnen i denne stortingsperioden. Det er viktig for våre internasjonale relasjoner,

siden planene har møtt kritikk og sterk bekymring, særlig i resten av Europa. I stedet forventer Miljøpartiet De Grønne at vi nå får se økt fokus på mineralnæringen på land og på utnyttelse av sidestrømmer fra norsk industri og andre sirkulære løsninger, som er viktig for vår beredskap og kan gi nye næringsmuligheter.

Aller mest er stans i havbunnsmineraler en enorm seier for livet i havet og for alle som lever av det. I alle år har havet gitt oss mat, jobber og livskraftige lokalsamfunn. Nå er helt vanlige fiskebestander under hardt press fra klimaendringer, overhøsting, forsøpling og forurensning. Gytebestanden av nordøstarktisk torsk i Barentshavet er kritisk lav. Det samme gjelder makrellen, og dette skremmer meg fordi man ikke helt vet årsaken. Det kan få dramatiske konsekvenser for folk, arbeidsplasser og lokalsamfunn langs hele kysten. Her er vi nødt til å være føre var framover. Det siste vi trenger da, hadde vært en ny næring som utsetter havene våre for enda mer risiko og forrykker økosystemene.

Dyrene er også budsjettvinnere når Miljøpartiet De Grønne får hånden på rattet. Det er jeg stolt av. Vi har fått til 20 mill. kr ekstra til Mattilsynet, som skal brukes på flere fysiske tilsyn med dyrevelferden, både for dyr i fjøs og haller og for dem som er hjemme hos eiere som ikke tar godt nok vare på dem. Vi har også fått til et skikkelig veterinærloft. Nå kommer det 30 mill. kr ekstra til å skaffe motiverte veterinærer i hele landet som skal se til helse og velferd for dyr i landbruket. Vi har fått på plass 6 mill. kr ekstra til arbeid med alternativer til dyreforsøk, som vi håper endelig kan realisere et permanent 3R-senter i Norge, slik andre europeiske land har, altså et kompetansesenter som gir veiledning til forskere som vil bruke levende dyr og fisk i forsøk, for å unngå og minimere lidelse.

I år fikk Miljøpartiet De Grønne et historisk sterkt mandat på Stortinget av innbyggerne. Det skal bety reell endring, og det har det gjort denne høsten, med både milliarder til skogvern, kraftig satsing på klima og karbonfangst, kollektivtransport og naturrestaurering m.m. Jeg vil takke de partiene vi har forhandlet med, for samarbeidet og diskusjonene.

Presidenten [13:13:34]: Det vert replikkordskifte.

Stig Even Lillestøl (FrP) [13:13:52]: Norsk eksportindustri konkurrerer kvar dag i ein tøff internasjonal marknad. I budsjettforliket har MDG bidrege til auka kostnader, og i deira eige alternative budsjett føreslår partiet ytterlegare skjerpingar i særnorske miljøavgifter og transportkostnader. Korleis meiner MDG at norske bedrifter skal kunne tryggje arbeidsplassar i Distrikts-Noreg når politikken deira konsekvent påfører dei konkurranseulempar som gjer det dyrare å produsere i Norge enn i andre land og i nabolanda våre?

Une Bastholm (MDG) [13:14:31]: Jeg tror at en veldig stor forskjell mellom Miljøpartiet De Grønnes næringspolitikk og Fremskrittspartiets næringspolitikk er at FrP antar at hvis man bare ikke har avgifter og skatter for næringslivet, vil markedet selv ordne opp i veldig mange av allmenningenstragedie-problemene vi nå har, på grunn av markedssvikt.

Det som kan lønne seg for fellesskapet, f.eks. å investere i at vi unngår livsfarlige og veldig dyre klimaendringer, vil sjelden lønne seg for det enkelte selskap hvis man ikke får insentiver til faktisk å investere på den måten. Derfor er vi opptatt av å ha en aktiv næringspolitikk som både bidrar til å løse klimakrisen og til å ta vare på natur, men som også gir konkurransefordeler for norsk næringsliv i et Europa og i en verden som trenger å omstille seg for å bremse de samme klimaendringene som vi jobber med her.

Det er klart at i et Europa som nå gjør det lønnsomt å kutte utslipp, vil norske bedrifter som har kuttet de utslippene, stå mye sterkere.

Stig Even Lillestøl (FrP) [13:15:31]: For det første er ikke dette heilt riktig. FrP vil også ha skatter og avgifter, men det har vi meir enn nok av i Noreg. Vi betaler alle-reie i dag enormt mykje, og samanlikna med nabolanda våre bruker vi veldig mykje pengar per innbyggjar på dei offentlege budsjetta. Skattane og avgiftene er veldig høge, og vi ser at det har enorme konsekvensar for investeringar, utvikling og innovasjon i privat sektor.

Det er også eit tankekors med heile verkelegheitsbeskrivinga til MDG at ein er så oppteken av omstilling når vi ser at Noreg og Europa har svært svak vekst samanlikna med andre land og kontinent. USA og Kina rasar frå oss på mange område, mens vi i Europa berre er opptekne av omstilling og grøn teknologi og ikkje legg til rette for at næringslivet kan vekse i det som er ein global marknad.

Une Bastholm (MDG) [13:16:23]: Jeg har en helt annen analyse. Hele Europa er i en veldig rask omstilling nå. I forfjor var vel det første året noensinne at det var mer investeringer i fornybart enn i fossilt, og de investeringene bare fortsetter. Veldig mye av den oppgaven vi har som politikere framover, tror jeg handler om å passe på at de pengene som investeres, bidrar til fellesskapets beste. Som jeg var inne på i min innledning, har vi ikke lenger den luksusen at vi bare skal løse ett problem om gangen. Jeg synes ikke at en næringspolitikk som bare skal bidra til verdiskaping – punktum – uansett hva det er, er en spesielt god og bærekraftig næringspolitikk i vår tid. Jeg mener det er naivt.

Det er jo hyggelig å høre at FrP også ser verdien av noen skatter og avgifter. Jeg tenker ikke at skatter og avgifter på noen som helst måte er et mål i seg selv; det er

et virkemiddel for å få til omfordeling og for å få til en næringspolitikk – når det handler om selskapsskattene eller næringsrettede skatter – som faktisk bidrar til fellesskapets beste, og også næringslivets beste. Også næringslivet er avhengig av en planet som er sånn høvelig i balanse, og hvor vi har tatt vare på naturressursene, som egentlig all verdiskaping opprinnelig kommer fra.

Stig Even Lillestøl (FrP) [13:17:27]: Skattar og avgifter kan ha eit mål i seg sjølv ved å skape insentiv til å ha ei omstilling eller gå vekk frå ein teknologi og over til ein annan. Problemet med politikken til MDG er at det ikkje er det vi ser i praksis. Det vi ser, er at bedrifter og industriar flyttar seg ut av Noreg eller ut av Europa. Kva er det som har skjedd dei siste åra? Jo, vi ser at Volkswagen slit enormt i Tyskland. Mange bedrifter og industriar slit fordi energiprisane er høge og klimapolitikken for ekstrem. Samtidig flauamar kinesiske elbilar inn på norske vegar, for der borte legg dei til rette for auka vekst ved å halde energiprisane nede, og ja: Det medfører CO₂-utslepp.

Vil representanten seie seg enig i at politikken til MDG ikkje berre bidreg til insentiv for grøn teknologi, men også til at verdiskaping og industri blir piska ut av Noreg og Europa?

Une Bastholm (MDG) [13:18:24]: Det er jeg ikke enig i, og jeg har en helt annen virkelighetsforståelse. Det er ikke klimaavgifter eller klimapolitikk som gjør at eventuelle norske eiere velger å investere i utlandet, eller at en del velger å flytte bedriften sin, eller at det er lettere å få til investeringskapital fra utlandet enn fra Norge. Jeg tror det er mye man kan gjøre med skatte- og avgiftspolitikken for å få til f.eks. en mer gründervennlig næringspolitikk. Det gleder jeg meg til å samarbeide med FrP om hvis de også er villige til å høre på våre løsninger. Jeg tror det er mye vi kan gjøre for å styrke små og mellomstore bedrifter i Norge. Vi er også villige til å se på formuesskatten. Vi foreslår jo økt bunnfradrag, og vi foreslår en annen innretning, men en hvor man også har en kraftig fordeling og fortsetter å ta vare på noen av fordelene man har ved en sånn skatt, f.eks. omfordeling.

Det ble veldig mye skatt og avgift her akkurat nå, men i alle disse skatte- og avgiftsdebattene må vi også huske at vi må forstå dem i en norsk kontekst. Det norske velferdssamfunnet er basert på en helt annen rolle for næringslivet ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten [13:19:28]: Replikordskiftet er omme. Neste talar er Harry Valderhaug.

Harry Valderhaug (KrF) [13:19:47]: Eg trur eg først vil takke for eit godt samarbeid i næringskomiteen,

godt leia av representanten Rune Støstad. Som fersk stortingsrepresentant er det godt å kome inn i eit slikt klima.

Så til temaet i dag: Verdiskapinga er grunnlaget for velferda vår. Oppgåva til politikarane er å leggje til rette for gode og føreseielege rammer både for å oppretthalde og for å styrkje verdiskapinga i landet vårt. Det er eit stort behov for ei styrking av næringspolitikken.

Skattlegginga av norske eigarar og bedrifter har auka betydeleg dei siste åra. Under regjeringa Støre har Noreg fått nye skattar, midlertidige skattar og skattar med tilbakeverkande kraft. Gründerar vel vekk Noreg, og bedriftseigarar med langt over 50 mrd. kr i formue har forlate landet vårt. Det ser ikkje lyst ut om dette fortset i same spor. Vi i KrF vil ta med oss dette inn i skattekommissjonen, som skal starte eit arbeid og forhåpentlegvis kanskje sjå på dette.

Eit lyspunkt kan sjølvsagt vere å høyre Jakob Sandes song «Det lyser i stille grender». Med fem ord frå Jakob Sande har eg i grunnen sagt det som har særprega det norske samfunnet gjennom generasjonar – eit samfunn som vert bygd nedanfrå, av bedrifter, bønder, fiskarar og frivillige over heile landet, og som held lys i husa, fabrikkene og bygda. I generasjonar har små og store bedrifter vore berebjelkar i samfunnet. Dei bidreg til fellesskap gjennom inntekter, verdiskaping, sysselsetjing og investeringar i lokalsamfunn.

Norsk og lokalt eigarskap har vore ein viktig faktor for den utviklinga vi har hatt så langt. Kristeleg Folkeparti ønskjer å ta vare på dette vidare. Vi ønskjer å jobbe med dette. Vi ønskjer å byggje samfunnet på verdiar – å skape verdiar. Vi ønskjer meir satsing på entreprenørskap, innovasjon og vekst i næringslivet, og vi ønskjer betre vilkår for gründerar, som skapar framtidige arbeidsplassar.

Det er avgrensa kor lenge norske eigarar kan tappe bedriftene sine for kapital for å finansiere formuesskatt. Det er midlar som trengst til å utvikle bedrifta, sikre arbeidsplassane til folk og halde lys i fabrikkar, grender, byar og lokalsamfunn. For oppstartsbedrifter vert denne skattlegginga ekstra ille. Det medfører at mange små sel aksjar, og då gjerne til utanlandske eigarar, for å betale formuesskatt på verdiar som normalt ikkje er likvide midlar. At formuesskatten for norske eigarar favoriserer utanlandske eigarar, burde eigentleg vere eit sjølvstenedig argument for å fjerne den særnorske skattlegginga.

Norsk fiskeri- og havbruksnæring har, saman med landbruket, vore viktig for landet vårt gjennom generasjonar. Dette må vi halde høgt og ta godt vare på. Landbruksnæringa er viktig for bl.a. sjølvforsyning og beredskap i heile landet vårt. Sjømatnæringa har stor betydning for lokalsamfunna langs kysten og for velferd og er ein viktig verdiskapar og ei eksportnæring. Sjømatnæ-

ringa eksporterer til 150 nasjonar og er den nest største eksportnæringa i landet vårt. Fiskerinæringa fangstar og forvaltar fiskeriressursar i verdsklasse, mat med eit særst lågt CO₂-avtrykk. KrF vil fjerne den særnorske CO₂-avgifta frå fiskeflåten. Følgjene av den særnorske avgifta kan verte store tap for verdikjeda rundt fiskeflåten og nedlegging av viktige arbeidsplassar i Noreg. I dei urolige og usikre tidene vi lever i, kan følgjene av denne avgifta bidra til å svekkje beredskap, med nedbygging av bunkerslokasjonar og andre viktige funksjonar langs kysten vår.

Til slutt: Eg viser til innspela vi har til statsbudsjett og til alternative budsjett. Så ønskjer eg god jul – og kanskje ein kan tenkje litt ekstra på desse fem orda frå Jakob Sande: «Det lyser i stille grender.»

Presidenten [13:24:30]: Det vert replikkordskifte.

Tobias Hangaard Linge (A) [13:24:41]: Det har vært veldig hyggelig å bli kjent med representanten Valderhaug denne høsten, og jeg ser fram til vidare godt samarbeid i komiteen.

Europa og EU er med klar margin et av de viktigste eksportmarkedene for veldig mange av bedriftene i Norge. Vi eksporterer sjømat og aluminium, skipsstyringssystemer og en rekke andre teknologi- og industriprodukter for betydelige summer hvert eneste år. Det representerer grunnlaget for hundretusenvis av arbeidsplasser, mange av dem også i representantens eget hjemdistrikt.

Jeg tror de fleste i Norge var både overrasket og skuffet da EU for en måneds tid siden besluttet å la Norge stå utenfor EUs beskyttelsestiltak for ferrolegeringer, men overraskelsen var minst like stor da KrF et par uker senere annonserte at de ville straffe EU ved å holde tilbake 1,5 mrd. kr i EØS-midler. Da er det betimelig å spørre representanten om det er straff mot EU industribedriftene som rammes av beskyttelsestiltak, faktisk ber om.

Harry Valderhaug (KrF) [13:25:44]: Takk for spørsmålet. Poenget med det innspillet frå KrF var å setje dette høgst på dagsordenen, slik at EU skulle forstå kor viktig det var for Noreg, òg for Europa, som er ein stor motakar av ferrolegeringar frå Noreg. KrF sitt poeng med det var å stille det opp og vise kor alvorleg det er, og ei frykt for at det kunne smitte over på andre viktige eksportnæringar i Noreg som leverer mykje til Europa.

Tobias Hangaard Linge (A) [13:26:20]: Takk for svar. Selv om vi selvfølgelig deler bekymringen både for bedriftene det gjelder, og for at flere tiltak skal komme i framtiden, selv om vi har fått det avkreftet av EU, mener vi i Arbeiderpartiet at det å straffe EU er dårlig medisiner. Det er verken det bedriftene ber om, eller det

norsk industri eller NHO ber om – tvert imot. De ber heller om at vi knytter oss tettere sammen med EU, jobber med dem og har en mer dialogbasert tilnærming. Det er mange andre områder der vi skal knytte oss tettere sammen med EU og Europa i årene framover, når det gjelder både mineraler, forsvar, sikkerhet og romfart. Det krever god dialog og tett samarbeid, og da lurer jeg på om representanten kanskje burde velge en mer konstruktiv tone overfor Europa istedenfor å gå for straff.

Harry Valderhaug (KrF) [13:27:12]: Takk for spørsmålet – eller innspillet, var det vel meint som. Det som skjedde med ferrolegeringar, handlar litt om å vise fram at vi er ein handelspart som ønskjer å kunne stole på eit regelverk. Det var vel det som vart adressert ganske tydeleg. Vi meiner lovverket vart sett i spel med det vedtaket EU gjorde i ferrolegeringssaka.

Stig Even Lillestøl (FrP) [13:27:59]: Samtidig som tittelen på pressemeldinga er «sett norske familier foran offentlig sløsing», prioriterer KrF i sitt alternative budsjett auka bistand med over 4 mrd. kr. I tillegg foreslår dei 5 mrd. kr til klimainvesteringsfondet, under streken. Kvifor skal dette gå foran tiltak som styrkjer norsk verdiskaping og familieøkonomi, når næringslivet og primærnæringane treng konkurransekraft her heime og vi har rekordlåge fødselstal, samtidig som folk får færre barn enn dei sjølv seier dei vil ha?

Harry Valderhaug (KrF) [13:28:37]: Takk for spørsmålet. KrF har alltid meint at det å dele med dei fattigaste blant dei fattige kanskje er det viktigaste vi kan gjøre, også i politikken. Det er saligare å gje enn å ta imot – det har vi tru på. Dette handlar litt om det, at blant alt vi held på med i kongeriket Noreg, er det å ikkje gløyme omverda veldig viktig. Det får vere svaret på det spørsmålet. Eg tør ikkje gå i djupet på det, og så er det vel ikkje tid til det.

Presidenten [13:29:20]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Statsråd Cecilie Myrseth [13:29:38]: Mens vi har sittet her, har vi fått beskjeden om at Arthur Arntzen – altså Oluf – har gått bort. Da tenker jeg det er fint å si et par ord om ham. Han var en mann som aldri sparket nedover, men brukte humor og skråblikk for å se på de store utfordringene i samfunnet. Han sa bl.a. at vi måtte bruke både det store og det lille vettet. I en tid som er preget av mer uro, krig, konflikt og rivalisering mellom stormaktene og mer usikkerhet om handel og samarbeid, kan det være greit å ha med seg.

Vi har bak oss en periode som har vært krevende for folk og for næringslivet. Samtidig må vi huske på at mye

går bra. Vi har fremdeles høy lønnsomhet. Det er store investeringer i næringslivet, veldig mange flere har kommet i jobb, og vi har lav ledighet og økt aktivitet i økonomien.

Det gjør ikke at vi ikke har utfordringer framover. Vi må ivareta klimaforpliktelsene våre, vi må sikre at vi har nok folk med riktig kompetanse, og vi må sørge for at næringslivet og industrien vår styrker konkurransekraften sin framover.

For regjeringen er det viktig å sikre grunnlaget for varig verdiskaping, trygge arbeidsplasser og forutsigbare rammebetingelser i en urolig tid. Det igjen gir grunnlaget for velferd, aktivitet og arbeidsplasser i hele landet vårt.

I regjeringens plan for Norge har vi løftet fram viktigheten av nettopp å styrke konkurransekraften i næringslivet. Vi skal være et land som er et av verdens beste å skape jobber i, etablere bedrifter i og utvikle nye næringer i. Det gjør vi aller best sammen med næringslivet.

Vi setter nå ned både skattekommissjonen og omstillingskommissjonen, og i god norsk tradisjon har vi også arbeidslivets parter og dyktige fagfolk med på laget til det. Vi skal fortsette å redusere regelverksbyrden for næringslivet. Vi trenger et sterkt virkemiddelapparat som kan bidra mer til forskning og innovasjon og styrke vår evne til omstilling. Ja, for å omstille, det må vi. Vi er på vei gjennom en omstilling, og vi har alltid vært best på omstilling fordi vi har de beste fagfolkene med oss på laget.

Når handlingsrommet i de offentlige budsjettene blir mindre, må vi i enda større grad forsikre oss om at virkemiddelapparatet får mest mulig ut av hver krone, og at det treffer der det skal treffe. Vi skal fortsatt ha en aktiv næringspolitikk hvor staten faktisk stiller opp, men også stiller krav og bidrar til at det er den private kapitalen som skal lede an.

Regjeringen har tatt flere grep for å styrke konkurransepolitikken. Konkurransetilsynet har fått flere verktøy. Reglene om markedsetterforskning trådte i kraft 1. juli 2025, og tilsynet får også økt bevilgning i 2026 med 5 mill. kr.

Vi legger nå ned Dagligvaretilsynet, og håndhevingen av lov om god handelsskikk flyttes til Konkurransetilsynet. Det vil kreve en mindre lovendring, som også er til behandling her i dag.

Dette budsjettet er innrettet for trygt arbeid, mer verdiskaping og omstilling innenfor bærekraftige rammer.

Det er funnet rom for viktige satsinger på nettopp rom, med 184,9 mill. kr til den norske deltakelsen i satellitkommunikasjonsprogrammet Secure Connectivity, og også penger til å øke de nasjonale støtteordningene og for å videreføre vår norske deltakelse i ESAs industri-

rettede programmer. Rompolitikken kommer til å bli viktigere, og det skal vi bidra til, ikke minst i året vi har framfor oss.

Vi har satt av penger til et nytt program for kartlegging av økosystem og sjøbunn i kystsonen og til samiske investeringsmidler. Vi har også satt av de pengene som trengs for at Store Norske kan starte arbeidet med å oppgradere energiforsyningen i Longyearbyen, og for at vi tar ansvaret med oppryddingen etter stengingen av Gruve 7.

Så fortsetter vi arbeidet med å styrke forsyningsikkerheten. Det kommer også til å være viktig. Skal vi få til sikkerhet og beredskap, må næringslivet også være med på det.

Helt til slutt har jeg lyst til å takke partene som har bidratt til å få til et ansvarlig og godt budsjett for Norge. Det er også veldig viktig for næringslivet. Jeg ser veldig fram til å fortsette samarbeidet med næringskomiteen i året som kommer. Vi har store oppgaver framfor oss. Vi er ikke et så stort land, men vi er et ganske bra land, og mest får vi til når vi gjør det sammen.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [13:34:37]: Det blir replikkordskifte.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:34:51]: Jeg bet meg merke i statsrådens vektlegging av aktiv næringspolitikk. Regjeringen har lansert strategier på løpende bånd og sagt at Norge skal være blant verdens beste land å starte og drive bedrift i, og gjennom eksportreformen «Hele Norge eksporterer» skulle flere bedrifter få hjelp til å eksportere. Det kan derimot virke som om regjeringen har feiltolket og misforstått sin egen plan, for resultatet av politikken som Støre-regjeringen fører, er at Norges næringsdrivende og formuende eksporteres, sammen med norske selskaper som selges over en lav sko til utenlandske eiere. Fra de siste årene kan nevnes Oso Hotwater, Kahoot, Moreld, Torghatten, Fjord1 og dessverre altfor mange flere. En av selgerne oppsummer situasjonen med at den norske regjeringen har lagt opp til et skattesystem som premierer utenlandsk eierskap.

Kan statsråden forklare hvorfor regjeringen prioriterer nye fond, planer og tilskuddsordninger, men ikke konkrete budsjettgrep og skattesystemer som styrker norsk eierskap?

Statsråd Cecilie Myrseth [13:35:52]: Dette er veldig interessant, for FrP vil kutte alle de virkemidlene som bidrar til at næringslivet kan omstille seg i en tid da man skal styrke konkurransekraften. Regjeringen kommer til å fortsette å føre en aktiv næringspolitikk hvor vi

spiller på lag med næringslivet, og ikke minst i en tid med så stor usikkerhet i verden er det samarbeidet viktigere enn før. Jeg tror ikke det er svaret for gründere, nyetablerere, bedrifter og næringer rundt om i hele Norge at man tenker bare skatt, og FrP har ikke engang lyst til å være med og se på løsninger når det gjelder skatt. De er det eneste partiet som ikke vil være med og arbeide med skattekommisjonen for nettopp å se på rammebetingelser for næringslivet.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:36:39]: Jeg takker for svaret. Det er ikke riktig at FrP har sagt at vi ikke er interessert i en skattediskusjon, men vi vil ikke ha dagens nivå. Vi har et særnorsk høyt nivå som fører til at norsk konkurransekraft svekkes, og man har en særnorsk formuesskatt på toppen som premierer utenlandsk eierskap. Det er der FrP og Arbeiderpartiet skiller lag. Vi ønsker å legge til rette for utvikling, vi ønsker at midlene skal bli igjen i næringslivet og i de norske selskapene, slik at de kan bruke pengene til å utvikle seg – mens Arbeiderpartiet, Rødt, SV, MDG og Senterpartiet nå i budsjettforliket velger å bruke milliarder på statlige fond og grønne subsidier framfor skattelettelser.

Vi i FrP viser i vårt alternative budsjett at vi kan redusere skatter og avgifter og fremme verdiskaping ved å kutte i nettopp denne typen sløsing. Spørsmålet er: Hvorfor mener statsråden at byråkratene i Oslo er flinkere til å investere, forvalte og utvikle pengene enn bedriftseierne langs kysten og i hele landet, som har skapt verdiene?

Statsråd Cecilie Myrseth [13:37:43]: Det er representantens påstand, som jeg er dundrende uenig i. Det er ikke den virkeligheten jeg opplever når jeg reiser langs hele kysten og i hele Norge og møter bedrifter, ansatte og tillitsvalgte som er veldig opptatt av at staten også må være en medspiller – en som spiller på lag i den tiden vi lever i, for å sikre arbeidsplasser, inntekter og at vi får nok kompetanse. Jeg tror at også i FrP burde man lytte litt mer til f.eks. hva industrien sier. Da man kom med forslag om å kutte i statlige støtteordninger eller virkemiddelapparat, som Innovasjon Norge og Enova, var det nettopp industrien selv som reagerte ganske kraftig og advarte mot det, og jeg er helt enig med dem som advarte mot det.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:38:36]: Først innfører man regler, klimamålsettinger og diverse andre krav og kriterier som er nesten umulig å nå hvis man ikke får statsstøtte og sugerør direkte inn i statskassen. Selvfølgelig vil næringslivet måtte be om subsidier og støtte når man stadig får mer og mer urealistiske og kostbare krav og kriterier. Det er der FrP er uenig: Vi mener at vi ikke skal hive oss på alt det som kommer av krav og kri-

terier som er lite fornuftig, og som svekker norsk konkurransekraft.

Da ønsker jeg gjerne at statsråden kan vise til hvilke av disse statsstyrte fondene – som Nysnø og andre som er gode eksempler på verdiskaping – som har slått markedet, og som leverer bedre avkastning enn det man kunne ha fått ved at private kunne ha investert pengene og utviklet selskapene.

Statsråd Cecilie Myrseth [13:39:38]: Jeg tenker at man ikke har lyttet godt nok om man tenker at skatt og kutt i formuesskatten er det som kommer til å sikre konkurransekraften for Norge framover. Det er ikke riktig. Det representanten her viser, er jo det vi har advart mot, f.eks. at man ikke står opp for de forpliktelsene vi har når det gjelder EØS-avtalen. Det man sier, er at man ikke skal forholde seg til de pliktene man har med hensyn til å utvikle industripolitikken framover. Industrien og næringslivet i Norge er en del av helhetlige europeiske verdikjeder. Da må man spille med de samme reglene, man må omstille seg og få ned utslippene, og man må ta i bruk og bli bedre på den digitale omstillingen. KI kommer til å bli ledende framover, og om Norge skal sette seg på sidelinjen i det arbeidet, tror jeg ikke det er i næringslivets interesse.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:40:49]: Statsråden er også settestatsråd for fiskeriministeren. Når man ser på regjeringens utdeling av snøkrabbekvote, må man minnes Arthur Arntzens ord: «Jeg er ikke redd for Vårherre, men for hans utvalgte her på jorden.» Dette er en forvaltning som jeg tror hele det norske folket har reagert på. Regjeringens forsvar har hele tiden vært at de har drevet en tradisjonell lukking, hvor man har prioritert dem som har vært med på snøkrabbefisket tidligere, men det stemmer jo ikke med virkeligheten. I sak etter sak er det andre kriterier som har blitt vektlagt. Den forklaringen fra regjeringen stemmer rett og slett ikke med virkeligheten. Har regjeringen gitt Stortinget feil informasjon?

Statsråd Cecilie Myrseth [13:41:39]: Det er riktig at jeg for fiskeri- og havministeren ivaretar det som handler om statsbudsjettet. Det er ikke alle spørsmål som omhandler statsbudsjettet. Det er likevel greit å minne om grunnen til at man lukker fiskerier. Det handler om å ivareta bestanden, og da er det sånn at ikke alle får fiske innenfor det fisket lenger. Så tenker jeg at fiskeri- og havministeren kommer til å være fullt i stand til å svare på alle andre spørsmål rundt dette temaet.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:42:09]: Jeg noterer at statsråden ikke kan svare på det spørsmålet, som absolutt har med forvaltning av felles ressurser å gjøre.

Så vil jeg gjerne høre om Fensfeltet i Telemark, hvor statsråden og jeg var i en debatt. Arbeiderparti-ordføreren sa at her trenger man ressurser til å klare de store administrative oppgavene med å forberede en hurtig utvikling av areal for å realisere Fensfeltet. Høyre har kommet dette i møte med å sette av ekstra midler i statsbudsjettet. Vi er også for at Fensfeltet skal prioriteres som et europeisk prosjekt under CRMA. Det fordrer at vi faktisk inkorporerer CRMA, noe regjeringen ennå ikke har gjort, selv om vi har foreslått det i Stortinget. Er det egentlig politisk vilje til å realisere Fensfeltet?

Statsråd Cecilie Myrseth [13:43:06]: Jeg synes man må være litt korrekt. Det handler ikke om å ikke ville svare på et spørsmål om forvaltningen av snøkrabbe, det handler om hvor det hører hjemme, hos hvilken statsråd det spørsmålet hører hjemme.

Når det gjelder mineralnæringen, har det virkelig vært et taktskifte i mineralpolitikken etter at det ble skiftet av regjering. Det er en ny strategi, og vi har fått på plass nytt lovverk, som Høyre litt motvillig var med på å få på plass – det kom jo til og med sterke reaksjoner mot Høyre fra Fensfeltet. Utover det støtter vi Fensfeltet der vi kan. Det er et utrolig viktig prosjekt for Norge. Derfor har vi Fensfeltet med oss på de internasjonale arenaene. Det som er viktig også framover, handler om å få tilgang på kapital framover. Nå må man få avklart arealspørsmålene, som avklares lokalt i Nome. Det har også kommet to søknader fra Nome kommune om støtte fra Nærings- og fiskeridepartementet, og hver krone og øre i de to søknadene blir innvilget. Vi kommer også til å fortsette den dialogen framover, så jeg er ikke enig i framstillingen til representanten.

Geir Pollestad (Sp) [13:44:20]: I budsjetteinigeita ligg det ei satsing på skog frå partia. No veit eg at skog er feltet til landbruksministeren, men det heng òg saman med skogindustri. Senterpartiet og Arbeidarpartiet har tidlegare stått saman om eit grønt industriløft. Det har me sett veldig lite til. Det verkar no som at kvar aktivitet som kan påverka det ytre miljøet, ønskjer ikkje Arbeidarpartiet å gå inn for, og at ein nærmast har tru på eit industriløft med arbeidsfolk i dress og ikkje eit industriløft for arbeidsfolk i kjeledress. Me veit at Billerud Viken, eit svært investeringsprosjekt, ikkje får svar frå regjeringa. Norske Skog får ikkje svar, dei ventar. Då er spørsmålet mitt: Kan me venta oss ei satsing på norsk skogindustri og eit grønt industriløft frå regjeringa?

Statsråd Cecilie Myrseth [13:45:27]: Selv synes man det er helt fantastisk å gå i kjeledress framfor dress, for da får man møte fagfolkene ute i industrien, se hva de gjør og få en bedre forståelse for hva som faktisk er utfordringene. Jeg har selv besøkt næringen. Jeg vet om

de utfordringene som er. Representanten vet veldig godt at de utfordringene, enten det er utslippstillatelse eller CO₂-kvotesystem, ikke ligger på mitt bord. Heldigvis er også landbruksministeren i salen og kan sikkert svare på landbrukspolitiske spørsmål. Det er godt å høre at vi har blitt enige om noe bra for næringen i budsjettavtalen nå. Selvfølgelig er også skogindustrien viktig for Norge, og det skal den fortsette å være. Jeg ser også fram til å møte den flere ganger.

Presidenten [13:46:18]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:46:39]: Budsjettenigheten mellom de rød-grønne partiene og dagens innstilling, som vi behandler, sikrer penger til gjennomføring av årets jordbruksavtale. Det er en høytidelig dag i dag, for sist Norge hadde et opptrappingsvedtak for jordbruket, ble det regnet sluttført i 1982, og leder av Norges Bondelag, som er jordbrukets forhandlingsleder, kunne ved pressekonferansen på årets jordbruksavtale si at denne avtalen legger til rette for at jordbruket som næring blir jamstilt med gjennomsnittet av arbeidstakere i Norge.

Denne gangen er det ikke industriarbeidere som er sammenligningsgrunnlaget. Det er gjennomsnittet av alle arbeidstakere korrigert for de 10 pst. som tjener aller mest, og de 10 pst. som tjener minst. Det vil si at sammenligningsgruppen ligger et lite hakk høyere ved denne opptrappingsplanen.

Dette er resultatet av en langsiktig prioritering som regjeringen har gjort for næringen – en av de viktigste næringene våre i Norge. Det skjedde mens Arbeiderpartiet og Senterpartiet var sammen i regjering, og det skjer videre nå.

De tre siste årene har det blitt 1 200 flere unge bønder under 40 år i Norge. Det er helt avgjørende for at vi fortsatt skal ha produksjon av trygg norsk mat av høy kvalitet, at vi har folk som kan gjøre jobben de neste ti-årene. Her snakket jo næringsministeren godt om folk i kjeledress, og sånn er det i jordbruket også. Vi må ha folk i fjøsene som faktisk kan ta vare på dyrene, og folk som kan høste planter til både folk og dyr.

Dette er særlig viktig nå i den tiden vi er inne i – den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. NATO har også tydelige krav til oss som medlemsland og alliert om at vi skal sikre robust vann- og matforsyning til både egen befolkning og soldater som vi måtte kunne ta imot.

For å få til dette har den norske modellen, med hovedavtalen og nettopp jordbruksforhandlingsystemet, vært helt avgjørende. Det som kanskje gjør dagen i dag ekstra høytidelig, er at hovedavtalen i år har 75-årsjubileum. Den ble innført for første gang under regjeringen Gerhardsen i 1950.

Når vi nå ser i dagens innstilling at både Høyre og FrP ønsker å gjøre endringer i den inngåtte avtalen, er det jo nettopp å skape uforutsigbarhet for næringsdrivende, når de ellers prater om betydningen av forutsigbarhet. Det er en selvmotsigelse. Det som gjør det ekstra spesielt, er at dette går ut over de unge folkene som ønsker å bli med på laget, f.eks. unge bønder under 40 år som i dag har tilgang på innovasjonsmidler gjennom Innovasjon Norge, der både Høyre og FrP foreslår å kutte i de midlene i dette budsjettet.

Representanten Thorheim sa i en forsnakkelse at det er få som er så dårlige til å ta vare på mulighetene som Høyre. Det er et snev av sannhet i den uttalelsen i denne saken, for i Nord-Norge har vi unge bønder, som Sunniva Skogan i Balsfjord, som sier hun nå tror det kan bli flere matprodusenter i Nord-Norge og representantens landsdel, men da må man ikke kutte i nettopp de investeringsmidlene som Sunniva og hennes kollegaer trenger for fremtiden.

Dette er ikke bare et godt budsjett for matproduksjon; det er også et budsjett for framtidsskogen i Norge. Det er et veldig langsiktig arbeid som vi på rød-grønn side kan være stolte over at vi vedtar i dag. Vi vedtar betydelige satsinger på klimatiltak i skogen, dvs. bl.a. ungsogpleie. Der har jeg lyst til å knytte en kommentar til det representanten Bastholm veldig godt sa, at vi må ha politikk som når flere mål. I budsjettproposisjonen står det at ungsogpleie gjennom JOB:U-prosjektet både kan bidra til høyere karbonopptak og til å inkludere folk i arbeid. Det er den type politikk vi trenger i praksis.

På samme måte er de ekstra pengene til veterinærer og mentorordning ved å knytte erfarne dyrleger sammen med dem som akkurat har gjennomført utdanningen, en meget god måte å tenke både nærings- og utdanningspolitikk på – kombinert.

Så et godt budsjett har blitt enda bedre.

Presidenten [13:51:40]: Det blir replikkordskifte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:51:54]: Det kunne vært hyggelig å ha tatt en prat om løk eller Bovaer, men det skal vi la ligge i dag. Jeg vil bare kommentere at knapt 11 pst. av bøndene har mer enn 90 pst. av inntektene sine fra jordbruket, så det er jo tydelig at man fortsetter den samme linjen med å styre næringen politisk.

I budsjettforliket har statsråden gått med på å bevilge en hel milliard ekstra til frivillig skogvern. Det er penger som brukes for å ta produktiv skog ut av drift, i en tid hvor sagbrukene mangler tømmer og byggekostnadene skyter i været. Hvorfor er det viktigere for en landbruksminister fra Arbeiderpartiet å tekkes MDGs vernepolitikk enn å sikre råstofftilgang til norsk skogindustri og arbeidsplasser i distriktene?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:52:51]: Her var det mye å ta tak i. Vi tar deltidsgårdbrukere og matprodusenter først. Landet vårt er veldig variert fra naturen og geografiens side, og vi trenger i høyeste grad gårdsbruk av ulik størrelse, både når det gjelder korn- og grønnsaksproduksjon, og når det gjelder dyrehold av ulikt omfang. Hvis vi ikke hadde folk som drev næring med matproduksjon, f.eks. med noen småfe, ville store deler av landarealet ikke blitt brukt. Jeg er veldig imponert over de folkene som gjør flere viktige jobber og driver flere næringsvirksomheter. De bør ikke snakkes ned.

Når det gjelder skogen, er det vedtatt at vi skal ha 10 pst. vern i Norge. Det følger selvfølgelig statsråden opp, men det er som representanten er inne på: Vi må også tenke på råstofftilgang. Derfor har vi penger til planting og fornying av skogen i dette budsjettet.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:53:54]: Jeg registrerer at statsråden mener frivillig vern er viktigere enn råstofftilgang til norsk skogindustri og arbeidsplasser i distriktene, men jeg skal over til et annet punkt, og det er den reguleringen landbruksnæringen ligger under, og som i stor grad er politisk styrt. Vi har et importvern som svekker konkurransen. Konkurransetilsynet har også uttalt at importvernet svekker konkurransen i leverandørleddet og er et etableringshinder for utenlandske kjeder som kunne tilbudt rimeligere mat til den vanlige forbrukeren, som har merket vesentlig høyere priser de siste årene. Tar Konkurransetilsynet feil?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:54:45]: Et av de tydelige innspillene fra skognæringen til budsjettørningen her på Stortinget var nettopp ønsket om midler til frivillig vern, så når representanten Strifeldt framstiller det som noe næringen ikke ønsker, er det direkte feil. Det kan man se på opptak som ligger tilgjengelig på stortinget.no.

Når det gjelder importvernet i Norge, er det viktig for å kunne ha selvforsyning og beredskap av mat produsert på norske ressurser. Hvis representanten går inn og ser på prisutviklingen for ulike matvarer fra jordbruket, vil han se at mange av de importerte produktene fra ulike jordbruksvarer har hatt en langt høyere prisstigning enn dem vi produserer innenlands i Norge, som har hatt en mer jevn prisutvikling. For eksempel har jordbruksprodukter som kakao, kaffe og avokado økt mye mer i pris enn det norskprodusert kjøtt har gjort.

Erlend Larsen (H) [13:55:59]: I regjeringens opprinnelige budsjettforslag var det kutt i tilskudd til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark. Forslaget bryter, etter hva jeg kan forstå, med det statsråden nettopp sa om selvforsyning og matberedskap, og med tanke på forutsigbarhet. Mitt spørsmål til statsråden er da: Hva

var statsrådens begrunnelse for å foreslå at disse midlene til næringsmiddelbedriftene i Troms og Finnmark skulle kuttes?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:56:35]: Dette er et bra spørsmål. Det har seg sånn at bedriftene som ønsker å investere i og videreutvikle næringsmiddelindustrien i nord, spesielt slakterier og meierier, ønsker å gjøre et langsiktig arbeid. En del av de pengene vi har i den ordningen som var for året som snart er over, ble ikke brukt fordi man ikke klarte å finne en ordning der det var samsvar mellom langsiktigheten og utbetalinger i det året som er gått. Med budsjettforliket vil vi selvfølgelig bidra til å følge opp dette, sånn at ordningen kan treffe og pengene blir brukt i tråd med formålet det er ment til.

Erlend Larsen (H) [13:57:20]: Da er det noe jeg ikke helt forstår her, for statsråden nevnte at midlene fra i fjor, eller kanskje i 2025, altså i år, ikke var brukt. Hvorfor blir det da tilført nye midler for 2026, hvis det rett og slett ikke var behov for dem?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:57:39]: Næringsmiddelindustrien i nord har formidlet at det er behov for dem, men det er alltid sånn med ulike statlige ordninger, bl.a. de som Innovasjon Norge forvalter på vegne av staten, at de har et sett med kriterier i seg. De kriteriene som var satt for den ordningen som nå har eksistert, har ikke truffet helt på å kunne matche det næringsmiddelindustrien har sendt inn som sine ønsker for de litt mer langsiktige prosjektene. Det må vi følge opp med våre budsjettpartnere, som nå har fått inn igjen penger til dette formålet.

Geir Pollestad (Sp) [13:58:33]: Eg håpar landbruksministeren er fornøgd med budsjetteinigheita, for han ville ha kunstgjødselavgift, og det vart vraka i budsjetteinigheita. Landbruksministeren ville ha eit avgifts-sjokk for gartnarar med drivhus. Det vart halvert i budsjetteinigheita. Landbruksministeren ville kutta støtta til beredskap for næringsmiddelindustrien i nord. Det vart stoppa i budsjetteinigheita, og ein tilførte det i staden meir pengar. Landbruksministeren ønskte å kvitta seg med beredskapslagring av matmjøl i Nord-Noreg. Det vart stoppa i budsjetteinigheita. I tillegg har budsjetteinigheita fått på plass meir pengar til Mattilsynet, pengar til Dyrsku'n, pengar til veterinærdekning og pengar til skog. Det vil i nysalderinga òg koma pengar til investeringar i fjøs. Så mitt spørsmål er:

Vil landbruksministeren fortsetja å basera seg på at Senterpartiet og dei andre partia ryddar opp i budsjettavtalar, eller vil det begynna å koma offensiv landbrukspolitikk òg frå landbruksministeren?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:59:35]: Jeg synes budsjettforliket er blitt veldig godt. Men, som jeg var inne på i min tale i stad, hoveddelen av disse pengene går til oppfølging av jordbruksavtalen. Den ble inngått med en ren Arbeiderparti-regjering. Så hvis man ser etter en offensiv landbrukspolitikk, som representanten Pollestad etterlyser, er det bare å gå inn i tabellen og se hvor de store pengene går. Men det er helt riktig at det har kommet flere gode påplussinger, i tillegg til det veldig solide budsjettet som lå der fra før, som altså ligger an til å være det første som sikrer en jamstilling mellom jordbruket og gjennomsnittlige lønnstakere siden 1982. Det som vanligvis omtales av faglagene som noe av det beste som har skjedd i moderne jordbrukshistorie, er vi nå, i 2026, i ferd med å tangere, eller i praksis egentlig gå forbi. Det er vel kort sagt en offensiv landbrukspolitikk.

Geir Jørgensen (R) [14:00:44]: På denne dagen, ved Arthur Arntzens bortgang, kan det være verdt å minne om et berømt sitat: Det skal ganske mange unger til for å opprettholde en så stor fraflytting fra distriktene.

Landbruket er selve bufferen mot fraflytting i mange distrikter. Vi er fornøyde med budsjettforliket, men likevel ser vi reaksjonene fra landbruket når det gjelder velferdsordningene. Det er veldig fint at statsråden er fornøyd med at vi får veldig mange unge voksne inn i landbruket. Vi håper at presset fra både bondeopprøret, Rødt og mange andre har vært med og bidratt til det, men man blir fortsatt straffet økonomisk hvis man har et annet arbeid, og det handler om samordningsregelen. Man må kanskje gå i fjøset mens man er høygravid eller syk, og dette rammer spesielt de unge familiene i landbruket.

Kan statsråden anerkjenne at dette er et uløst problem?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:01:48]: Jeg anerkjenner at det er mer å gjøre når det gjelder velferdsordningene. Det står også i Arbeiderpartiets parti-program for denne stortingsperioden. Men da jeg i stad kritiserte Høyre og Fremskrittspartiet for å gjøre endringer i den inngåtte avtalen, blir det jo veldig rart om man skal åpne for det i andre sammenhenger. Dette var et tema som var oppe i årets jordbruksforhandlinger, og som er vurdert, og det ble lagt inn ekstra midler til nettopp gårdbrukere som får barn.

Dette er først og fremst et spørsmål om to ting: Har du penger til å få leid inn avløser? Det er spørsmål a. Spørsmål b er: Finnes det avløser som kan gjøre jobben? Og når det gjelder begge de spørsmålene, har vi fortsatt ting å jobbe for, men vi må også sørge for at det utdannes og rekrutteres folk inn i næringen, sånn at vi har folk som kan dyrehold i praksis.

Presidenten [14:02:38]: Replikordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Solveig Vitanza (A) [14:03:07]: Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026 legger til rette for trygg økonomisk styring, fortsatt høy sysselsetting og et næringsliv i vekst. For landbruket viser regjeringen fortsatt satsing på matproduksjon og økt selvforsyning. Rekrutteringen og satsingen på de unge i næringen – fra jord til bord – er en viktig prioritering i årets budsjett. Vi skal bygge videre på en landbrukspolitikk som gir bøndene forutsigbarhet, inntekt og trygghet til å investere. Arbeiderpartiet har i regjering levert solide jordbruksoppgjør, og vi sørger for at det fortsatt skal lønne seg å produsere mat i Norge.

Vi satser også på velferdsordninger for bønder, noe som er viktig for alle som jobber i næringen, og også viktig for å sikre rekruttering. Vi ser at politikken virker. Inntektsgapet mellom landbruket og andre yrkesgrupper tettes, og flere unge kommer inn i næringen.

Med Arbeiderpartiet i regjering vil satsingen på landbruket fortsette. Dette er alle samarbeidspartiene enige om. Vi er også enige om hvor viktig det er å sikre norsk matproduksjon i hele landet.

Dette står i sterk kontrast til høyresiden i politikken, der vi ser milliardkutt i bevilgningene til landbruket. Fremskrittspartiet kutter med hele 3,7 mrd. kr. Både Høyre og Fremskrittspartiet gjør store kutt i den inngåtte jordbruksavtalen, en avtale Høyre til og med stemte for. Dette gir alt annet enn forutsigbarhet for bonden, som er selvstendig næringsdrivende. Det er ganske useiriøst og oppsiktsvekkende, spør du meg.

Landbruks- og matdepartementet har laget anslag for hvordan Fremskrittspartiets kutt vil slå ut for et enkeltbruk. Et eksempel viser at det vil tilsvare 137 000 kr for et familieårsverk med 33 kyr. En slik drastisk nedgang i inntekt vil bety nedleggelser, og når bøndene forsvinner, mister vi også slakteriene, meieriene og hele næringsmiddelindustriens råvarer.

For norske bønder, som er mer utsatt for klimændringer enn de fleste andre næringer, er det også oppsiktsvekkende at Høyre og Fremskrittspartiet vil avvikle Bionova. Bionova er et viktig verktøy for å få ned klimagassutslippene og bidra til bærekraftig næringsutvikling i norsk jordbruk, skogbruk og havbruk. Arbeiderpartiet vil at norsk mat skal produseres på norske ressurser. Vi vil satse på naturen og sørge for at også landbruket bidrar til å kutte klimagassutslippene. Derfor er det viktig å investere mye i klima- og miljøtiltak.

Det statsbudsjettet som nå er framforhandlet, er et budsjett som tar landbruket på alvor. Det gir forutsig-

barhet, styrker beredskapen og sikrer at norsk matproduksjon fortsatt er en del av framtiden.

Stig Even Lillestøl (FrP) [14:06:26]: Ambisjonane regjeringa har for næring, innovasjon og gründerskap i Noreg, er eit av dei større og meir nedslåande vonbrota i budsjettet for neste år. Den mest næringsfiendtlige skatten i landet, formuesskatten, blir vidareført utan at ein er redd for ytterlegare kapitalflukt ut av landet, som har vore ein trend i fleire år. På same tid ser vi at berre to av dei 30 største bedriftene i Norden er norske, ein reduksjon frå 7 frå før finanskrisa. Svenske Spotify har gått forbi Equinor, og danske Novo Nordisk er meir verdt enn eit heilt dansk statsbudsjett. Det er heilt openbert eit stort tap for den norske økonomien at vi ikkje har slike store og framtidretta verksemder som driv med andre ting enn berre naturressursar, og at dei som har gode idear her til lands, må ut av Noreg for å finne rammevilkåra som må til for å byggje opp ei bedrift i ei moderne tid og i ein global økonomi.

På same tid bruker vi langt meir offentlege pengar per innbyggjar enn samanliknbare land, som Sverige og Finland, så pengar har vi i utgangspunktet nok av. Likevel greier vi ikkje å oppretthalde noko i nærleiken av det same nivået i privat verdiskaping, og overlevingsraten blant nye bedrifter er vesentleg lågare i Noreg. I tillegg held dei massive overføringane til utlandet fram i form av ein tvilsam bistandspolitikk som ikkje fungerer godt nok.

Budsjettet viser også at drivstoff ikkje skal bli billigare i oljenasjonen Noreg, trass i at halve Europa har tatt grep dei siste åra for å hjelpe folk og næringsliv med utgifter til å dekkje grunnleggjande behov som transport. Sverige er blant landa som kutta i avgiftene på drivstoff, og der kunne ein fylle for litt over 14 norske kroner for berre nokre dagar sidan. Her i Noreg skryter Senterpartiet av at dei rett og slett har stansa ytterlegare auke i drivstoffavgiftene. Bensin og diesel skal altså ikkje bli billigare med Senterpartiet i budsjettforhandlingar denne gongen heller, sjølv om avgiftene til staten i dag utgjør rundt halve literprisen.

Planane om CO₂-avgift på fiske i fjerne farvatn går regjeringa også vidare med, etter å ha skrytt i valkampen av å ha utsett sin eigen politikk. Dette er ingenting anna enn ei heilt uforståeleg politisk prioritering. Regjeringa skapar eit system som gjer at fiskebåtar aukar dei totale CO₂-utslippa sine når dei må reise til utlandet for å bunkre, noko som reduserer handelen i Noreg og bruken av norske bunkringsanlegg, som har ein vesentleg beredskapsverdi. Ein sikrar heller ikkje staten nemneverdige inntekter. På toppen av det heile greier ikkje regjeringa eingong i sine villaste dagdraumar å førestille seg kva

slags utsleppsfrie drivlinjer fiskeflåten skal gå over til gjennom CO₂-avgifta.

Budsjettet for neste år viser at regjeringa ikkje bryr seg om å bake ei større kake, slik at alle nordmenn kan sitje igjen med eit større stykke til slutt. Regjeringa trur at næringsutvikling og innovasjon skjer av seg sjølv, og at dette er noko som alltid vil vere der, uavhengig av kva for politiske avgjerder som blir tatt her på Stortinget.

Erlend Larsen (H) [14:09:48]: Vi må skape før vi kan dele. Vi politikere er veldig opptatt av å utvikle velferdsordningene. Stadig nye ting skal bli gratis, eller mer pre-sist: Staten skal dekke stadig flere av våre private utgifter.

Budsjettforliket er en samling med gode intensjoner og nye utgifter til en verdi av 15 mrd. kr. Alle pengene skal hentes fra et sted. Det er vanskelig å finne en politikk i budsjettforliket som utvikler inntektssiden – annet enn å øke skattene, da.

Norsk økonomi er marinert i olje. Oljen gjør det mulig å la statens utgifter fortsette å ese ut. Tiden for å satse mer på landbasert næringsliv er overmoden. I Norge får oljeselskapene 78 pst. skattefradrag for å lete etter olje fram til de tjener penger. Det er vel og bra. Det som er farlig, er at oppstartsbedrifter må betale formuesskatt før de i det hele tatt har tjent en krone. Vi bruker altså motsatt logikk for dem som utvikler framtidens næringsliv, i forhold til dem som forlenger oljeutvinningen i Nordsjøen. Overbeskatter man torsken, blir den borte. Overbeskatter man folk, blir de også borte. Det skjer rett foran øynene våre, men de røde partiene tar det ikke inn over seg.

Vi må skape før vi kan dele. Budsjettforliket handler i realiteten kun om å dele. Skal vi klare å ta vare på velferdssamfunnet vårt samtidig som inntektene fra oljesektoren faller, må vi utvikle en bedre politikk for alle dem som vil skape.

Skal næringslivet vokse og skape arbeidsplasser, må bedriftene utvikle nye produkter. En rekke bedrifter får ikke utviklet nye produkter fordi pengene som skulle blitt reinvestert i bedriften, går til å betale formuesskatt. Det er like logisk som om bonden skulle spist settepotetene. Da blir det ikke nye poteter neste år. Bedrifter som ikke utvikler seg, risikerer konkurs eller reduksjon i antall ansatte.

Gründernes organisasjon, NAST, Norwegian Alliance for Startups and Tech, spurte sine medlemmer om hvordan det er å utvikle nye bedrifter i Norge. Svaret var at tre av fire gründere enten har flyttet eller vurderer fortløpende om de skal flytte ut av Norge. Flytter gründerne, mister vi arbeidsplasser og skatteinntekter som kan bidra til å gjøre oss mindre avhengige av oljen.

Vi må skape før vi kan dele. Vi i Høyre vil at det skal bli enklere å starte og drive bedrifter i Norge. Vi må utvikle en politikk for landet som gjør at folk finner det lønnsomt å skape nye bedrifter og nye verdier, i tillegg til å etablere nye arbeidsplasser. I Sverige og Danmark investerer de i kvanteteknologi, mens vi investerer i gratis ferjer.

Det er mange gode, kloke og kreative krefter der ute. Staten må ikke holde dem tilbake, og vi må gjøre det så enkelt som mulig. Høyres mål er at Norge skal være blant verdens enkleste land å starte og drive en bedrift i. Da skaper vi verdier vi kan dele.

Christoffer Emberland Håland (A) [14:12:58]: I dag er vi samlet for å fremme en næringspolitikk som både skaper flere arbeidsplasser, styrker norsk verdiskaping og bidrar til grønnere omstilling over hele landet. Selv i urolige tider skal industrien og næringslivet være motoren i den felles økonomien vi har.

En aktiv og målrettet næringspolitikk legger til rette for at små og store bedrifter kan vokse, konkurrere og lykkes på internasjonale markeder. Dette gir ikke bare flere arbeidsplasser, men også et sterkere grunnlag for finansiering av velferd og fellesskap i alle deler av Norge.

Da vi behandlet regjeringens budsjettforslag, la vi særlig vekt på at verdiskaping må gå hånd i hånd med klimakutt. Arbeiderpartiets ambisjon er klar: Norge skal fortsatt være et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i, samtidig som vi kutter utslipp og bygger et bærekraftig samfunn. Dette kommer da fra en som til daglig jobber i kjeledress og skal tilbake på verftet i Hauge-sund som rigger og tillitsvalgt, der jeg nå kan stemple inn vel vitende om at vi er avhengige av en aktiv næringspolitikk, noe høyresiden mener er pengesløseri.

For å få dette til må staten bruke hele verktøysettet sitt. Vi må utvikle ny og gammel infrastruktur, bygge partnerskap i andre land, tilgjengeliggjøre kapital og bruke den offentlige innkjøpskraften. Gjennom modellen vår for offentlige innkjøp, norgesmodellen, stiller vi krav om anstendige arbeidsforhold, solid kvalitet og klimavennlige løsninger. Dette er avgjørende for dagens og framtidens arbeidsplasser.

Hver femte norske arbeidsplass bygges på eksport. Vi må derfor sikre god markedstilgang og gode rammevilkår for norske bedrifter, både i Norge og utenlands. Innen 2030 skal vi ha økt fastlandseksporten med 50 pst. fra 2022.

Norsk næringsliv trenger statlige virkemidler som støtter opp med risikoavlastning i nye markeder. Samtidig erkjenner vi at privat eierskap er ryggraden i norsk næringsliv. Staten skal ikke styre alt, men være en partner som bidrar der det er nødvendig, og sikre at strategiske sektorer er rustet for framtiden. Kort sagt: Politik-

ken vår vil styrke verdiskapingen og arbeidsplassene, legge til rette for gründere, sikre bærekraftige løsninger og gjøre Norge mer attraktivt for næringsliv og investeringer i alle hjørner av landet, ikke bare i Oslo.

Jeg mener at dette budsjettforslaget med de rødgrønnes prioriteringer legger et godt grunnlag for vekst, omstilling og trygg framtid for norske bedrifter og – ikke minst – for arbeidsfolk.

Marius Arion Nilsen (FrP) [14:16:10]: På global skala sakter både Europa og Norge akterut hva gjelder å utvikle store, nye og toneangivende selskaper. På denne arenaen er det USA og Kina som dominerer med sine teknologiselskaper, mens det virker som om EUs særkrav og reguleringer over en lav sko, som kombineres med en uklok energi- og klimapolitikk, ytterligere svekker konkurransekraften og spiller godt inn i denne svake utviklingen. Dette gir grobunn for et statsstøtte- og subsidiemonster som gir helt feil insentiver.

I Norge toppes dette igjen med en formuesskatt som ytterligere forverrer konkurransekraften og gir fordeler til utenlandsk eierskap. Regjeringen har lansert utallige strategier siden den tiltrådte for fire år siden, og regjeringen taler på inn- og utpust om at Norge skal være et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i. Likevel: Selv selskaper som får flere titalls millioner i statlige lån og investeringer fra regjeringens aktive næringspolitikk, som miljøteknologibedriften Heaten og flere andre, selges ut av landet.

Da to utenlandske fond gikk sammen og kjøpte Norges største ferjeselskap, sa eieren Per Sævik rett ut at økt formuesskatt var hovedgrunnen til at selskapet ble solgt. Han la til at norske eiere i kapitalintensive industrier har et stort handikap sammenlignet med utenlandske.

Vekstselskaper i Norge verdsettes høyere når de lykkes. Da slår formuesskatten inn, selv om de kanskje ennå ikke går med overskudd. Innretningen av formuesskatten gjør det derfor paradoksalt nok vanskeligere for norske eiere å investere i ny teknologi for å vokse videre. Man kan spørre seg om regjeringen ikke ønsker utvikling i norsk næringsliv.

Maritim næring er svært viktig for Norge. Det er en av få næringer hvor omtrent hele verdikjeden finnes i Norge. Næringen sysselsetter mange og bidrar til stor verdiskaping, både til vanns og til lands, og norske sjøfolk er ryggraden i næringen. Både i de siste årene med regjeringen Solberg og i årene under dagens regjering har man skapt usikkerhet og utrygghet knyttet til rammebetingelsene for norske sjøfolk. Innføringen av tak i tilskuddsordningen for sjøfolk, også kalt nettolønnsordningen, og manglende inflasjonsjustering av dette taket har i praksis gjort det mindre lønnsomt å ansette norske

sjøfolk i flåten. I dagens urolige verden, hvor forsynings-sikkerhet er viktigere enn noensinne før, er dette urovekkende.

Den maritime næringen er en betydelig bidragsyter til at norsk sokkel er langt framme ved utviklingen av ny teknologi. Fremskrittspartiet mener at man fra politisk hold må sørge for å styrke Norges komparative fortrinn innenfor den maritime næringen, ikke svekke dem. Viktige forutsetninger for videre vekst i næringen er stabile og langsiktige rammebetingelser, og at staten må tilby rammebetingelser for næringen som er like gode som eller bedre enn dem i andre land Norge konkurrerer med. Da må vi sørge for en sikker og forutsigbar utvikling for næringen.

Tobias Hangaard Linge (A) [14:19:28]: Det siste året har vist oss at det urolige farvannet vi hadde håpet å legge bak oss i 2024, fremdeles er sterkt til stede i den internasjonale stormaktspolitikken. Den gamle øst-vest-rivaliseringen er tilbake, angrepskrigen mot Ukraina er på vei inn i sin fjerde vinter, og vi ser at toll brukes som en brekkstang for å oppnå utenrikspolitiske mål.

Norge, som er et lite land med en åpen økonomi, er spesielt sårbart når det blåser opp til storm rundt oss. Der vi tidligere har kunnet lene oss på at andre land i andre deler av verden har kunnet forsyne oss med ressurser, teknologier og kapasiteter vi har behov for, må vi nå ta større ansvar for egne verdikjeder. Produksjon og prosessering av kritiske råvarer domineres nå av Kina, land som har helt andre krav til lønn, arbeidsvilkår og klima og miljø, klatrer stadig lenger opp på verdikjedene i mange industrier, det finnes ikke oppskytningskapasiteter for satellitter i Kontinental-Europa, og kampen om kunstig intelligens kjempes først og fremst mellom USA og land i Asia.

Denne utviklingen utfordrer konkurransekraften til Norge og Europa. Derfor er et av Arbeiderpartiets viktigste mål nettopp å styrke norsk konkurransekraft. Virkemiddelapparatet skal målrettes bedre, vi skal satse på forskning og utvikling, vi legger til rette for produksjon og prosessering av kritiske råvarer, og vi satser betydelig på romvirksomhet, som vil gagne både sivilsamfunn og forsvar.

Et eksempel jeg vil trekke fram, er nyheten som kom i går om at tolv nye omstillingsprosjekter får 784 mill. kr fra Grønn plattform. Det inkluderer batterisystemer og mineralprosjekter som skal styrke vår beredskap generelt og råvareberedskapen spesielt. I sum bidrar disse prosjektene til å sette fart på den grønne omstillingen i næringslivet, utvikle nye grønne verdikjeder og bidra til at norsk næringsliv styrker sin konkurransekraft.

Jeg tror de fleste partiene på Stortinget er enige om at vi trenger et mer moderne virkemiddelapparat for å møte den tiden Norge og norsk næringsliv står overfor,

men det er en vesensforskjell på å ville reformere virkemiddelapparatet og over en lav sko ville kutte i virkemidler til bedrifter som setter norsk teknologi på kartet, øker vår energiforsyning og styrker Europas beredskap. Symbolpolitikk som slår næringsrettede virkemidler i hartkorn med offentlig sløsing, er ikke annet enn skadelig for norsk næringsliv, og det er skadelig for Norge.

Aktiv næringspolitikk er verken sløsing eller statlig overformynderi. Det handler om å styrke norsk konkurransekraft, optimalisere virkemiddelapparatet og legge til rette for at vi kan bygge opp strategiske verdikjeder som ivaretar våre interesser i en urolig tid. Det er nettopp det dette budsjettet legger opp til.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:22:40]: Det var trist å høre at Arthur Arntzen er gått bort. Jeg vil kondolere til familien og nasjonen med tapet.

Jeg tror nok ikke Arntzen pekte på regjeringen da han sa at han var redd for Vårherres utvalgte på jord, som Thorheim var inne på, men det kan ha vært regjeringens budsjettforslag han pekte på da han sa: Så dårlig som det har vært i år, har det ikke vært siden i fjor.

Norge er en verdensledende fiskerinasjon. Fiskeri har vært en sentral næring over flere generasjoner, og fiskeri og havbruk vil være svært viktige næringer også i fremtiden. Det er derfor avgjørende at sektoren har gode rammebetingelser, med mindre regulering og statlig styring, sånn at næringen kan vokse ytterligere. Fiskerinæringen er viktig for vekst og arbeidsplasser i distriktene, og mange lokalsamfunns næringsliv er knyttet til fiskeri. Fiskerinæringen er en subsidiefri næring som står for stor eksport og verdiskaping.

Arbeiderparti-regjeringens forslag om en kraftig økning i CO₂-avgiften for fiskeflåten ville ført til økte kostnader, som i kombinasjon med kvotenedgang ville satt næringen i en krevende situasjon. Heldigvis er økningen foreløpig stoppet i budsjettforliket, men avgiften burde vært fjernet i sin helhet også for kystflåten. Fremskrittspartiet foreslår i sitt alternative statsbudsjett å fjerne CO₂-avgiften for fiskeflåten.

Grunnrenteskatten som regjeringen Støre påførte oppdrettsnæringen, har store negative konsekvenser for både distriktsarbeidsplasser, lokalt eierskap og lokalsamfunn langs hele kysten. Den uforutsigbare politikken fra regjeringen har svekket næringens utviklingsmuligheter. Gulroten til næringen som følge av grunnrenteskatten skulle være en miljøfleksibilitetsordning, som Stortinget har vedtatt og etterspurt ved flere anledninger. Regjeringen setter næringen i en krevende situasjon ved å være svært rask med å finne måter å skattlegge næringen på, mens næringen har ventet i mer enn halvannet år på en miljøfleksibilitetsordning som kan sikre økt produksjon og redusert miljøpåvirkning.

Fremskrittspartiet mener landbrukspolitikken må utformes sånn at bonden selv får langt større frihet til å utvikle egen virksomhet. Unødvendig politisk regulering, produksjonsbegrensninger og omfattende byråkrati må erstattes av økt næringsfrihet. Landbrukspolitikken må legge til rette for en sterkt økt matproduksjon samt å dekke forbrukernes behov for norskproduserte matvarer, framfor at staten skal benytte subsidier for hvordan landbruket skal være. Dagens rigide støtte- og reguleringsregime må avvikles, og politikken må i større grad vris til å bidra til at det blir mulig å leve av gården. Landbruket er i dag helt avhengig av store statlige overføringer, og nivået på overføringer har økt markant de siste årene. Til tross for det legges det ned én jordbruksbedrift hver eneste dag, og knapt 11 pst. har mer enn 90 pst. av inntekten sin fra gården. Fremskrittspartiet vil ha mer mat og mindre stat.

Jeg vil ønske presidenten, kollegaene i komiteen og på Stortinget og ikke minst alle de dyktige ansatte på Stortinget og i partiapparatene en riktig god jul.

Presidenten [14:25:55]: Takk for det.

Neste taler er statsråd Cecilie Myrseth.

Statsråd Cecilie Myrseth [14:26:10]: Jeg vil si noen ord fra fiskeri- og havministeren, som ikke er her, men som har sendt meg.

Fiskeri- og havbruksnæringen, sjømatnæringen og den maritime næringen er alle sammen avgjørende for norsk økonomi, for verdiskapingen, for bosettingen og for arbeidsplassene langs hele kysten vår. Ressursene tilhører det norske fellesskapet, og vi må sikre at de forvaltes godt, både for dagens og for framtidens generasjoner. Næringen skal ha forutsigbare rammevilkår.

Det er viktig å ta inn over seg at disse næringene merker veldig godt den situasjonen vi nå har i verden, med globale handelshindre og utfordringer med toll, for dette er internasjonale, viktige næringer som er avhengige av den typen stabilitet. Det er regjeringen veldig opptatt av.

Oppfølgingen av kvotemeldingen skal gi næringen mer forutsigbarhet. Vi ønsker å ha en variert, bærekraftig, fiskereid og lønnsom flåte som skal sikre leveranser av råstoff til sjømatindustrien, som igjen skaper viktige verdier og sysselsetting langs kysten vår. Vi skal ha en rettferdig fordeling av ressursene. Gjennom internasjonale avtaler sikrer vi bærekraftige bestander. Vi sikrer en rettferdig kvotefordeling. Derfor var det viktig at man i går kom til enighet mellom Norge og Russland når det gjelder forvaltning av fisken. At vi styrker fiskerikontroll, innsatsen mot fiskeri- og miljøkriminalitet, er også viktig, både nasjonalt og internasjonalt.

Vi prioriterer lokale og kystnære bestander og gjennomfører noen målrettede omstillingstiltak, bl.a. i Oslo-

fjorden. Det er viktig å si at grunnen til at man gjør det, er at man også skal kunne fiske i framtiden.

Kompensasjonsordningen for CO₂-avgiften videreføres. Den styrkes og inkluderer nå også fiske i fjerne farvann og gir insentiver til energieffektiviseringen.

Det er krevende når kvotene går ned, men da er det viktig å huske på og ha med seg at prisene ikke har gått ned. Det er viktig for inntekten til dem som fisker maten for oss.

Regjeringen skal følge opp den viktige enigheten som kom i havbruksmeldingen. Det er bra at man kommer til den typen brede enigheter. Det har vi gjort i fiskeripolitikken, og vi har gjort det i havbrukspolitikken. Det er bra, ikke minst for dem som driver i disse næringene, og det kommer til å være viktig for regjeringen å fortsette den typen samarbeid framover.

Jeg vil benytte muligheten til å ønske alle en riktig god jul.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:29:28]: Det er to påstander fra FrP i løpet av denne debatten som bør kvitteres ut og kommenteres før vi avslutter.

Den første var det engasjementet som FrP tilsynelatende har for tallgrunnlaget. Det er nettopp vedtaket her i Stortinget om tallgrunnlaget som gjør at vi kan få den positive utviklingen som jeg beskrev. Årets jordbruksavtale baserer seg nettopp på det tallgrunnlaget som Stortinget vedtok.

Det FrP derimot prater lite om, og som egentlig burde engasjere representanten Strifeldt mer, er at det i den enigheten som ble nådd her på Stortinget, også var noen viktige punkter i tillegg til tallgrunnlaget. Det handlet om satsing på Nord-Norge – som vi nå er i gang med, for det trengs – og det handlet om en langsiktig plan for økologisk matproduksjon fram til 2032. Altså vil jeg på det sterkeste advare mot å skape ny usikkerhet om det som nå gir oss en felles retning, og som kan være så positivt både for å få løst totalberedskap med produksjon i nord, og for å videreføre den positive satsingen på økologien. Det er forutsigbarhet vi trenger nå.

FrPs andre påstand er at det ikke blir mindre mat med FrP-politikk. I en krise blir det nettopp mindre mat med FrP-politikk, for det handler om at sentraliseringen gjør at store arealer og beiter vil bli stående ubrukt, og det er nettopp disse som gir oss sikkerhet i møtet med en større krise.

Sammen med komitéleder Rune Støstad møtte jeg dyktige unge gårdbrukere i den vesle bygda Brekkom, som nå har fått støtte fra Innovasjon Norge til å investere i løsdrift på et bruk med 15 melkekyr. Det er den politikken som FrP mener er ineffektiv, men da vil de grasressursene bli stående ubrukt og råtne i stedet for at de gir oss trygghet for mat. Det er det FrP alltid overser: at

det ikke er sluttledet – med det som er innholdet i melkekartongen – som er utgangspunktet; det er nettopp graset til kua som gir oss trygghet.

Til slutt vil jeg gi honnør til KrF og Venstre, som har vært med på å sikre denne enigheten. Jeg skrøt jo av det rød-grønne budsjettforliket, men det hadde ikke vært mulig med mindre Senterpartiet, KrF, Venstre, Pasientfokus og Arbeiderpartiet ble enige om dette i vår. Det er det vi nå må stå fast på. Da er det som Valderhaug var innom: Det skal lyse i stille grender – og på grunn av denne enigheten med tallgrunnlaget og dette jordbruksoppjøret lyser det mer i stille grender nå enn det ville ha gjort med FrP-politikk.

Marius Arion Nilsen (FrP) [14:32:32]: Budsjettet for øygruppen vår langt i nord, Svalbard, behandles og vedtas sammen med statsbudsjettet nå i 2026. Atter en gang ser vi at regjeringens svalbardbudsjett og -politikk ikke gjenspeiler utviklingen på Svalbard, med galopperende kostnader, og ei heller den geopolitiske utviklingen, hvor fokuset på nordområdene er betydelig styrket. Dette er uklokt og uansvarlig, og det må revurderes.

FrP mener at norsk svalbardpolitikk må ta inn over seg den nye sikkerhetspolitiske virkeligheten. Innsatsen for å styrke suvereniteten og sysselsettingen må økes, ikke reduseres, og Norges hevd og kontroll på Svalbard må intensiveres. Med andre ord: Gruvedriften må videreføres og utvikles, ikke avvikes. Dette er ikke bare avgjørende for nasjonale interesser, men også for å møte de arktiske utfordringene i en stadig mer kompleks og usikker geopolitisk verden.

Regjeringen, derimot, bevilger 132 mill. kr til utviklingen av dagens gruvedrift, istedenfor å bruke pengene til utvikling av ny gruvedrift. All den tid Norge fortsatt behøver kull og er en stor importør av kull, samt at kullet som ble produsert på Svalbard, gikk til europeisk stålinndustri, er det fullstendig uforståelig at man fortsatt står på nedleggingen av norsk kullgruvedrift.

Regjeringen bruker Svalbard som et testområde for innfasing av fornybar, uregulerbar kraft i kombinasjon med importert diesel. Regjeringens energipolitikk på Svalbard har vært en kostnadsbombe som rammer vanlige folk og bedrifter. Man har gått fra kull til diesel – en løsning som har symbolsk klimaeffekt, ikke er økonomisk bærekraftig og reduserer forsyningssikkerheten. Kostnadene har mer enn doblet seg, fra 130 til nesten 300 mill. kr årlig, og selv med massiv strømstøtte – 119 mill. kr for 2026 – betaler husholdningene og næringslivet i Longyearbyen 2,4 ganger mer for energien enn befolkningen i resten av landet.

Energisituasjonen og prisene er en direkte trussel mot bosetningen. Hvordan skal man klare å beholde norske familier og norsk næringsliv når det er økono-

misk ugunstig å bo på Svalbard? Hvordan skal man beholde norske arbeidere når man legger ned viktige arbeidsplasser?

Uforståelig nok er det ikke flertall på Stortinget for å starte opp igjen norsk gruvevirksomhet på Svalbard, og med det går stabile, godt betalte norske industriarbeidsplasser tapt.

De neste 10 til 15 årene står Longyearbyen overfor store statlige investeringer i infrastruktur: flyplass, boliger, energi, vann og infrastruktur som ganske enkelt er utgått på teknisk levetid. Det er forventet et behov i størrelsesordenen 10 mrd. kr.

Hvordan disse prosjektene gjennomføres, har mye å si for Svalbards utvikling. Skal disse milliardene brukes til å fly inn billig arbeidskraft som reiser ut igjen når brakkene skal rives, eller skal man stille krav som sikrer at prosjektene bygger opp under lokal kompetanse, lærlingplasser og fast norsk bosetning?

Norsk bosetning på Svalbard må styrkes, så det må vi jobbe for.

Trond Giske (A) [14:35:47]: En budsjettdebatt blir jo litt nærsynt, for den handler om det budsjettet som skal gjelde for neste år. Heldigvis er ikke uenighetene så store. Man mister likevel litt det store blikket. I 70 år har den borgerlige opposisjonen til det som veldig ofte har vært Arbeiderparti-regjeringen, sagt at skattene er for høye, velferdsstaten er for sterk, staten eier for mye, eller arbeidstakerrettighetene er for omfattende, men ser man på den økonomiske utviklingen i Norge, har den vært helt fabelaktig. Vi har bortimot det høyeste BNP per innbygger i verden. Vi har et levende og sterkt næringsliv med teknologi i verdensklasse. Vi har lav arbeidsløshet. I dag kom tallene – 2,1 pst. Vi trenger bare å reise over til Sverige for å se en helt annen virkelighet. Vi har opprettholdt spredt bosetning, og vi har hatt en klok forvaltning av naturressursene.

Dette har ikke kommet av seg selv, det kunne gått helt annerledes. Det har kommet av kloke valg av politikere før oss: en god distriktpolitikk, tilgang på kapital og en balanse mellom velferd og marked som har gitt både et sterkt næringsliv, god fordeling og trygghet for befolkningen.

Det er akkurat denne balansen det er så vanskelig å finne den rette oppskriften på. Mange land har gått i grøfta med altfor sterkt marked og altfor svak velferd. Det har gitt et godt næringsliv, men det har også gitt mange hundre millioner mennesker rundt omkring, også i den vestlige verden, som lever i fattigdom og utrygghet. Men den andre grøfta, med en altfor omfattende stat og et næringsliv som ikke er konkurransedyktig, er heller ikke bra. Det er balansen som gir vinneroppskriften. Det er også en fordel for et sterkt næringsliv

med gratis skole til ungene, med et helsevesen som tar seg av arbeidstakerne når de blir syke, eller sykepengar som sikrer at folk ikke trengjer å slite seg ut på jobb når de er dårlige.

Budsjettet tar Norge i riktig retning, men vi tar kanskje ikke skrittene fort nok for alle partier. Senterpartiet er nesten litt overrasket over at budsjettforliket i deres øyne ble bedre enn det opprinnelige budsjettet. Det hadde jo vært oppsiktsvekkende om Senterpartiet hadde bidratt til et budsjett som ble dårligere enn det opprinnelige. Det er nå ofte sånn med forlik at man plusser litt på det alle er enige om.

Noen ganger er det også veldig bra å stå sammen. Når vi er ute og snakker med bedriftene, snakker de ikke om lavere skatt, de snakker om forutsigbar skatt. Så jeg håper det største opposisjonspartiet, FrP, tar til vettet: at de blir med på et bredt skatteforlik og sørger for at næringslivet får den forutsigbarheten de ønsker seg, og at vi tar vare på den fantastiske norske oppskriften på hvordan vi kombinerer sterkt næringsliv og god velferd.

Geir Pollestad (Sp) [14:39:00]: Sjølv sagt har budsjettet vorte betre gjennom Senterpartiets medverknad. Det har vorte viktige satsingar, men me har òg teke tøffe kutt og har vore villige til å vera med på det.

Når me etterlyser offensivitet og tydelegheit frå regjeringa i landbrukspolitikken, i fiskeripolitikken og i næringspolitikken, er det fordi me meiner det er viktig. Me ønskjer eit tydelegare fokus på verdiskaping, og ikkje minst ønskjer me ei sterkare vektlegging av beredskapen. Det er viktig for bonden, det er viktig for fiskaren, det er viktig for arbeidsfolk, men fyrst og fremst er det viktig for folk at me har ein beredskap. Som det er sagt tidlegare, handlar det om at det skal lysa i stille grender, men det handlar òg om at me skal ha mat i krise og krig, og då kan me ikkje venta til det er krise og krig med å satsa på dette.

Vår kritikk mot regjeringa i denne debatten er knytt til ein passivitet der ein er oppteken av å kutta utslepp gjennom å flytta utslepp. Denne budsjetteinigheita endrar ikkje vårt standpunkt når det gjeld det.

Eg har lyst til å knyta ein kommentar til at det er ein stor forskjell mellom budsjettforliket og det høgresida hevdar. Talgrunnlag i jordbruket har òg vore diskutert her, og det ligg til grunn for ei satsing på landbruket. Eg synest det er ganske oppsiktsvekkjande når Framstegspartiet er så oppteke av dette, for realiteten er at Framstegspartiet – på same måten som fargerike fjørkleddede dyr – eigentleg berre gjentek bodskap dei har høyrte. Dei snakkar om talgrunnlag, om ærlege tal, men det er ikkje noko innhald i det. Det er oppsiktsvekkjande at Framstegspartiet er villig til å påleggja frisørar, snikkarar og andre næringsdrivande i Noreg å begynna å registrera inn til staten kor mange timar dei jobbar, for å ha eit samanlikningsgrunn-

lag med inntekta til bøndene. Framstegspartiet vil ha det som grunnlag for å samanlikna med inntekta til jordbruket. Det synest eg er snedig gjort.

Realiteten er at Framstegspartiets politikk, som ligg i budsjettet deira, liknar mykje mindre på politikken til Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag enn den gjer på politikken til Civita, altså den liberale tankesmia. Dei som trur at me får styrkt matberedskap i Noreg gjennom politikken til FrP, tek feil, og det viser dette budsjettframlegget svært, svært tydeleg.

Då vil eg ønskja alle ei god jul – og hugs: Kos dykk med mykje god, norsk julemat!

Rune Støstad (A) [14:42:09]: Debatten går mot slutten, og jeg vil helt kort kommentere noe av kritikken som er kommet. Høyre og FrP hevder at regjeringens næringspolitikk skaper uforutsigbarhet og svekker konkurransekraften. Samtidig viser tallene det motsatte. Tallene i økonomien og sysselsettingen viser at det er det motsatte. Også innretningen i budsjettet viser det motsatte. Vi har lav arbeidsledighet, høy sysselsetting og økende investeringer i næringslivet, også i privat sektor. Dette budsjettet bygger på ansvarlig pengebruk, stabile rammevilkår og langsiktige prioriteringer.

Vi hører også gjentakende i debatten at svaret og løsningen til Høyre og FrP er skatteuttak til dem som har mest fra før. Kortsiktige skatteuttak til dem som allerede har mest, er ikke svaret på de utfordringene Norge står overfor nå.

Et annet hovedpoeng i kritikken er statens rolle i næringspolitikken. Flertallet i komiteen står bak en aktiv næringspolitikk der staten tar ansvar – ikke for å erstatte privat kapital, men for å utløse den. Derfor satser vi videre på virkemiddelapparatet – ikke fordi staten skal plukke vinnere, men fordi markedet alene ofte ikke tar den første risikoen. Slik har vi bygd verdier i landet før, med vannkraft, med olje og gass, og slik vil vi også bygge nye eksportnæringer.

Når det gjelder eierskap og skatt, gjentar FrP sin kritikk her. Det er forunderlig at FrP ikke vil være med i arbeidet i den nedsatte skattekommissjonen. Det er bare synd.

Det er også et paradoks når de samme partiene – Høyre og FrP – advarer mot utenlandske investeringer. Norge har alltid hatt både norsk og utenlandsk eierskap. Det avgjørende er at verdiskapingen skjer her, at folk er i arbeid, og at verdiene kommer fellesskapet til gode.

Flertallet i næringskomiteen prioriterer arbeid, langsiktighet og trygg styring i en urolig tid. Det er dette budsjettet et tydelig uttrykk for.

Jeg vil til slutt takke for en god debatt og ønske både presidenten og alle i komiteen en riktig god jul og et godt nytt år!

Presidenten [14:44:56]: Representanten Bengt Rune Strifeldt har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til inntil 1 minutt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:45:07]: Jeg hadde ikke tenkt å ta ordet flere ganger, men jeg må bare nevne at landbruksministeren kuttet til industri i nord. Heldigvis kom det inn i budsjettforliket igjen. FrP hadde også styrket det i vårt alternative budsjett. Statsråden hevder det blir mindre mat med FrP-politikk. Det er en påstand uten rot i virkeligheten. Det legges ned nær én jordbruksbedrift hver eneste dag, og det vil øke med regjeringens politikk, bl.a. løsdriftskravet.

Storingsrepresentanten Giske nevnte nedsalg i selskap som bl.a. Cermaq. Da vil jeg minne om at daværende næringsminister Trond Giske i 2013 ba Stortinget om fullmakt til om mulig å selge seg helt ut av Cermaq, så det var vel Giske som næringsminister som tok initiativ til det. Som næringsminister solgte han også forproducenten EWOS til to oppkjøpsfond og hindret John Fredriksen i å få kontroll over selskapet.

Det lyser i stille grender, sier flere. Statsråden sa at det ville lyse mer i stille grender. Ja, det er grender som er blitt stille grunnet næringspolitikken til Arbeiderpartiet, som har lagt ned næringer.

Bård Ludvig Thorheim (H) [14:46:40]: Det ser ikke ut som Arbeiderpartiet ønsker å ta juleferie med det første. Det er helt fint å svare ut, men når det blir fram satt nye angrep, får debatten fortsette litt til før vi tar fri.

Det er litt alvorlig, for i starten av denne perioden fikk Arbeiderpartiet en del kritikk for at det man sa om budsjettet, ikke stemte. Det er veldig viktig for det partiet som til enhver tid styrer landet, at det man sier, er riktig og kan underbygges.

Her gjentas det som også ble sagt i valgkampen – at Høyre ønsker skatteutt for de få, mens Arbeiderpartiet ønsker rentekutt for de mange. Nå har statsministeren måttet gå tilbake på det også, og jeg synes det er riktig å minne om at Høyre har mest skatteutt til dem som jobber, for det skal lønne seg å jobbe. Alle som går på jobb, hadde vunnet i Høyres skattelotteri og fått 4 300 kr om vi hadde fått bestemme. Det er vårt viktigste skatteutt. Vi har også skatteutt til norske bedrifter, slik at man nærmer seg å ha samme skatt som utenlandsk-eide bedrifter. Det synes jeg er et godt prinsipp, som også Arbeiderpartiet burde være enig i, og særlig representanten Giske, som jo sier at han vil sette Norge først. Da kan jo det være en start.

Trond Giske (A) [14:48:37]: Jeg tror det vil glede alle våre kollegaer om vi nå drar på med en time debatt

om salget av Cermaq på en fredag ettermiddag før jul. Jeg skal bare kort få historien rett her.

Vi ba om en fullmakt i 2013 til å selge Cermaq for å kunne fusjonere med en av de store, og den gang var Marine Harvest den aktuelle. Vi tok Cermaq av børs for å oppnå en best mulig løsning for det statlige eierskapet rent forretningsmessig, men også for å få en forankring av selskapet, hovedkontor osv., i Norge.

Så tapte vi valget i 2013. Høyre og Fremskrittspartiet tok over, og i stedet for å jobbe videre med en fusjon valgte man salg. Hvem kjøpte? Jo, Mitsubishi i Japan. Dette er et veldig godt eksempel på hva som skjer. Ja, man kan kanskje senke formuesskatten noe eller beklage seg over at noen milliardærer har flyttet til Sveits, men å tro at norske miljøer kan ta over store eierskap i Hydro og Equinor, eller i f.eks. Statnett eller Statkraft, er helt utopisk.

Høyresiden blir av og til litt fornærmet når vi sier at det er salg av Norge, men når man noen ganger til og med foreslår å selge Statskog, som eier en femtedel av den norske landjorda, er jo det bokstavelig talt salg av Norge. Det er også et salg ut av Norge. Vi trenger ikke kapitalen, for vi plasserer altså flere hundre milliarder kroner hvert eneste år i et stort oljefond. Pengene vi tjener selv, må vi bare omplassere i andre eierskap, i bedrifter. Det eneste man kan lese ut av dette, er at FrP er sterkt imot å eie norske bedrifter, men er veldig for å eie amerikanske bedrifter. Det synes jeg er litt unasjonalt.

Presidenten [14:50:28]: Representanten Marius Arion Nilsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Marius Arion Nilsen (FrP) [14:50:37]: Nå skal jeg ikke dra dette ut, og jeg gjør meg sikkert upopulær ved å ta ordet igjen, men det får så være.

Det som er påpekt og sagt fra Arbeiderpartiets representant, stemmer jo ikke. Fremskrittspartiet er ikke er redd for utenlandsk kapital i Norge, vi er redd for all den norske kapitalen som flyttes ut av landet. Det vi ser av tall for 2025, er at det under Støre-regjeringen er fire og en halv ganger flere formuende, med formue over 50 mill. kr, som har flyttet ut av landet, enn det det var under Solberg-regjeringen. Man ser økt utflytting blant dem med veldig stor formue, men også blant dem med mindre formue. Det fører til at mye kapital forsvinner ut av landet. De som velger å drive og satse i Norge, får formuesskatten som en ulempe, og det gjør at vi er bekymret for det norske eierskapet.

Med det ønsker jeg alle god jul. Jeg tror ingen flere har tegnet seg, så da ser det ut som vi er ferdig.

Presidenten [14:51:38]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 5 og 6.

Det blir nå ringt til votering.

Votering

Presidenten [14:59:04]: Stortinget er da klar til å gå til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–2, debattert 16. desember 2025

Presidenten: Sakene nr. 1 og 2 er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 8 og 9.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 3, debattert 19. desember 2025

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ine Eriksen Søreide på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
 - forslagene nr. 2–5, fra Abid Raja på vegne av Venstre
- Det voteres over forslagene nr. 2–5, fra Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke antallet pasienter som tilbys medisinsk evakuering fra Gaza fra 2025 til 2026.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 81 mot 20 stemmer ikke vedtatt. (Voteringsutskrift kl. 15.00.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

A.

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
100	Utenriksdepartementet		
	1 Driftsutgifter	5 030 834 000	

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at stortingsvedtak til sak «Debatt om finansministerens redegjørelse om Oljefondets investeringer i israelske selskaper» om oppfølging av selskaper gjennom Norges Banks ordinære eierskapsutøvelse raskt fører til en intensivering av Norges Banks eierskapsutøvelse, slik at dialogen med selskaper for å øve påvirkning på porteføljeselskaper som medvirker til brudd på folkeretten, intensiveres.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en stortingsmelding om norsk utviklingspolitikk for en ny tid.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for nødvendig framdrift i etablering av alliert mottakskapitet for flystyrker i Nord-Norge.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 99 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.04)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak for å redusere byråkratiske flaskehalser hos Forsvarets materiellavdeling knyttet til innovativ norsk forsvarsindustri bidrag via Nansen-programmet.»

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 410 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	113 804 000	
	70 Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 395 000	
	71 Hjelp til norske borgere i utlandet.....	162 000	
103	Regjeringens representasjon		
	1 Driftsutgifter	61 354 000	
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1 Driftsutgifter.....	8 790 000	
105	Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner		
	1 Driftsutgifter	66 451 000	
115	Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21 Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	10 988 000	
	22 Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	13 186 000	
	70 Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	38 241 000	
	71 Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	12 936 000	
116	Internasjonale organisasjoner		
	70 Pliktige bidrag.....	1 772 894 000	
117	EØS-finansieringsordningene		
	79 EØS-finansieringsordningen 2021–2028, <i>kan overføres</i>	819 000 000	
	80 Den norske finansieringsordningen 2021–2028, <i>kan overføres</i>	747 000 000	
118	Utenrikspolitiske satsinger		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71, 72, 73 og 76</i>	72 776 000	
	71 Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 450 000	
	72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	31 190 000	
	73 Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 778 000	
	74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	37 444 000	
	76 Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	29 600 000	
	77 Norges forskningsråd – utenriksområdet, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
140	Utenriksdepartementet		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	99 506 000	
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1 Driftsutgifter	442 386 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	30 541 000	
144	Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)		
	1 Driftsutgifter	79 009 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 468 000	
	70 Utvekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	153 477 000	
	71 Rekruttering til internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	70 000 000	
150	Humanitær bistand		
	70 Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 836 481 000	
	71 Verdens matvareprogram (WFP).....	430 000 000	
	72 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).....	630 000 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70 Fred og konfliktløsning, <i>kan overføres</i>	395 260 000	
	71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	103 420 000	
	73 FNs innsats for reform og fredsbygging, <i>kan overføres</i>	238 138 000	
	74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	417 386 000	
152	Menneskerettigheter		
	70 Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	683 993 000	
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000 000	
159	Regionbevilgninger		
	70 Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	1 038 815 000	
	71 Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	343 817 000	
	72 Afghanistan, <i>kan overføres</i>	316 241 000	
	73 Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	14 413 100 000	
	75 Afrika, <i>kan overføres</i>	1 859 022 000	
	76 Asia, <i>kan overføres</i>	421 503 000	
	77 Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	143 432 000	
160	Helse		
	70 Helse, <i>kan overføres</i>	3 598 381 000	
	71 Verdens helseorganisasjon (WHO)	255 000 000	
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner		
	70 Utdanning, <i>kan overføres</i>	646 798 000	
	71 Forskning, <i>kan overføres</i>	67 196 000	
	73 Styresett og offentlige institusjoner, <i>kan overføres</i>	628 363 000	
	74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet, <i>kan overføres</i>	182 300 000	
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi		
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	124 536 000	
	71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	1 427 966 000	
	72 Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 019 358 000	
163	Klima, miljø og hav		
	70 Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 543 811 000	
	71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	232 100 000	
164	Likestilling		
	70 Likestilling, <i>kan overføres</i>	273 319 000	
	71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	140 300 000	
	72 FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000	
165	Norfund		
	70 Risikokapital utviklingsmandatet.....	413 288 000	
	71 Risikokapital Klimainvesteringsfondet.....	250 000 000	
	72 Risikokapital Ukraina-fondet	250 000 000	
	73 Bedriftsstøtte og selskapsutvikling	35 000 000	
170	Sivilt samfunn		
	70 Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 570 665 000	
171	FNs utviklingsarbeid		
	70 FNs utviklingsprogram (UNDP)	354 400 000	
	71 FNs barnefond (UNICEF).....	380 600 000	
	73 FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 200 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
	70 Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 271 109 000	
	71 Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	1 143 100 000	
	73 Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	482 730 000	
179	Flyktningiltak i Norge		
	21 Spesielle driftsutgifter.....	2 703 135 000	
480	Svalbardbudsjettet		
	50 Tilskudd.....	571 062 000	
481	Samfunnet Jan Mayen		
	1 Driftsutgifter	64 559 000	
Totale utgifter			57 546 554 000
Inntekter			
3100	Utenriksdepartementet		
	1 Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	33 344 000	
	2 Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene.....	275 500 000	
	5 Refusjon spesialutsendinger mv.	45 040 000	
3481	Samfunnet Jan Mayen		
	1 Refusjoner og andre inntekter	7 675 000	
Totale inntekter			361 559 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2026 kan:

- overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 79 EØS-finansieringsordningen 2021–2028, og post 80 Den norske finansieringsordningen 2021–2028, med en samlet øvre ramme på 156,6 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.

- overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond med inntil 25 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

- overskride bevilgningen under kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland angående kapitaløkningene i Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) og Europarådets utviklingsbank (CEB) med inntil 16 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

IV

Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2026 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som

følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om:

1. tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
117	EØS-finansieringsordningene	
	79 EØS-finansieringsordningen 2021–2028	18 436 mill. kroner
	80 Den norske finansieringsordningen 2021–2028	15 962 mill. kroner
118	Utenrikspolitiske satsinger	
	77 Norges forskningsråd – utenriksområdet	214,2 mill. kroner
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	
	74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet	759,8 mill. kroner
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72 Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Vaksinekoalisjonen CEPI.
3. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis arbeid i perioden 2021–2025.
4. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 1 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike Stortinget sitt vedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis covid-19-innsats.
5. tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) med inntil 3 200 mill. kroner i perioden 2024–2027 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
6. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 5 000 mill. kroner i perioden 2026–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
7. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2026–2028 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2026 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for

internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2026 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling innenfor den resterende ramme på 829 mill. kroner under Eksportfinansiering Norges (Eksfin) gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2026 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Det internasjonale pengefondet (IMF), Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i

tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.

8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Vaksinekoalisjonen CEPI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finansieringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland, kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, post 72 Fornybar energi og kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima og post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forurensning, kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns-, egenkapital- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmottaker.
12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XI

Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den 13. kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD-13) med et bidrag på inntil 972 mill. kroner for perioden 2025–2027, innbetalt i tre bidrag på 324 mill. kroner per år. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
2. Norge deltar i den syvende generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av UA 56,78 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889,52 mill. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning i

2020. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.
3. Norge deltar i den 14. påfyllingen av giverlandsbidraget til Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Asiafondet (ADF-14), med et bidrag på til sammen inntil 248,71 mill. kroner for perioden 2025–2028, innbetalt i fire like årlige beløp. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
 4. Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Nordisk utviklingsfond (Nordic Development Fund, NDF) med totalt 97,3 mill. euro, innbetalt i ti årlige bidrag tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet, for perioden 2022–2031.
 5. Norge deltar i kapitaløkningen til Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) med 50,42 mill. euro, innbetalt i fem like årlige bidrag i perioden 2025–2029. Innbetalingene belastes kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland.
 6. Norge deltar i kapitalpåfylling av IDB Invest, Den interamerikanske utviklingsbankens privatsektorarm, med totalt 19,488 mill. USD for perioden 2025–2031.
 7. Norge deltar i den 21. giverlandspåfyllingen av Verdensbankens fond for de fattigste landene, IDA21 (International Development Association), med et bidrag på til sammen 5 024 mill. kroner for perioden 2026–2028, som også inkluderer bidraget til HIPC i punkt 8 nedenfor. Til fratrekk ved utbetaling kommer en kontantrabatt på 538,4 mill. kroner og bidrag til HIPC. Rabatten utløses i forbindelse med at Norge fra og med IDA21 går over til ordinære kontantbidrag over tre år og avslutter ordningen med gjeldsbrev som trekkes ned over ni år. Utbetalingen blir om lag 4 413 mill. kroner fordelt på tre like årlige beløp, der 3 813 mill. kroner belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken og 600 mill. kroner belastes kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
 8. Norge deltar, i forbindelse med den 21. giverlandspåfyllingen av Verdensbankens fond for de fattigste landene, IDA21 (International Development Association) for perioden 2026–2028, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries (HIPC), med et bidrag på 72,64 mill. kroner fordelt på tre like årlige beløp. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
 9. Norge deltar i den 17. giverlandspåfyllingen av Den afrikanske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Afrikafondet (AfDF17), med et bidrag på til sammen 2 377,2 mill. kroner for perioden 2026–2028 (792,4 mill. kroner per år). Bidraget suppleres med en kontantrabatt som tilfaller Norge. Rabatten utløses fordi Norge fra og med AfDF17 går over til ordinære kontantbidrag over tre år og avslutter ordningen med gjeldsbrev som trekkes ned over ti år. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
 10. Norge deltar, i forbindelse med den 17. påfyllingen av giverlandsbidrag til AfDF, AfDF17 for perioden 2026–2028, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries initiative (HIPC), med et bidrag på til sammen om lag 213,2 mill. kroner fordelt på tre årlige beløp til «Grant Compensation» (kompensasjon til Afrikafondet for at land med gjeldsproblemer i større eller mindre grad mottar gaver fremfor lån på myke vilkår). Utbetalingen belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
 11. Norge støtter Afrikafondets klimavindu, Climate Action Window (CAW), med 50 mill. kroner per år i treårsperioden 2026–2028 (AfDF17-perioden), som et tillegg til AfDF17-kjernebidrag i punkt 9 over. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.

XII

Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI)

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med den 17. påfyllingen av Afrikafondet (AfDF) for perioden 2026–2028, i Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI), med et bidrag på til sammen om lag 393 mill. kroner. Utbetalingen belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
2. Norge i 2026 kan utstede en bindende forpliktelse til Afrikafondet (AfDF) for Norges bidrag til Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI) i perioden 1. januar 2036 til 31. desember 2038.
3. Norge, i forbindelse med kapitalpåfyllingen i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA21), deltar i Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI) i perioden 2026–2028 med til sammen 798,24 mill. kroner. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.

4. Norge, samtidig som det inngås bindende avtale om Norges ordinære giverbidrag til IDA21, kan utstede en bindende forpliktelse til IDA for Norges bidrag til Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI) i perioden 2034 til 2036.

XIII

Fullmakt til postering mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2026 kan:

1. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværende med statskassen.
2. føre utbetalinger knyttet til refunderbart depositum for utenriksstasjonenes leide eiendommer og refunderbart depositum ved opptak til skole eller barnehage i utlandet som dekkes av arbeidsgiver mot mellomværende med statskassen. Fullmakten

gis for inntil 50 mill. kroner for Utenriksdepartementets totale føringer av depositum, for å ta høyde for pris- og kurssvingninger i stedlige markeder.

XIV

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2026 kan gi Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) fullmakt til å gi tilsagn om statsgarantier innenfor en samlet ramme på 5 mrd. kroner til fornybarinvesteringer i utviklingsland.

XV

Nansen-programmet for Ukraina

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet kan pådra forpliktelser om sivil og militær støtte gjennom Nansen-programmet for Ukraina innenfor en samlet ramme på 274,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030.

XVI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under
kap. 481 post 1

mot tilsvarende merinntekter under
kap. 3481 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XVII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2026 under kap. 480 Svalbardbudsjettet post 50 Tilskudd kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret til sanerings- og oppryddingstiltak ved kullkraftverket i Longyearbyen. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overstige kostnadsrammen på 134 mill. kroner (2026-kroner).

B.

Rammeområde 8

(Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	875 657 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	166 198 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	6 786 000	
	52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer	6 574 000	
	53 Risikokapital, NATO innovasjonsfond.....	15 092 000	
	60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	3 090 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	101 195 000	
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	49 200 000	
	73 Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	166 531 000	
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 780 231 000	
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 625 617 000	
	47 Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under</i> <i>kap. 1760, post 45</i>	6 060 819 000	
1716	Forsvarets forskningsinstitutt		
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	375 165 000	
1720	Forsvaret		
	1 Driftsutgifter	49 165 997 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	51 282 000	
1730	Forsvarshistorisk museum		
	1 Driftsutgifter	199 784 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	5 668 000	
1735	Etterretningstjenesten		
	21 Spesielle driftsutgifter.....	4 838 629 000	
1740	Statens graderte plattformtjenester		
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under</i> <i>kap. 1740, post 45</i>	702 806 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	155 333 000	
1750	Militær støtte til Ukraina		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under</i> <i>kap. 1750, post 79</i>	28 610 000 000	
	79 Tilskudd til militær støtte for Ukraina, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under kap. 1750, post 21</i>	38 596 000 000	
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 903 657 000	
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan</i> <i>overføres</i>	316 133 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan</i> <i>nyttes under kap. 1710, post 47</i>	34 295 093 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan</i> <i>overføres</i>	650 000 000	
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs inves- teringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under</i> <i>kap. 1760, post 44</i>	450 609 000	
1791	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Driftsutgifter	608 658 000	
	Totale utgifter		179 781 804 000
Inntekter			
4700	Forsvarsdepartementet		
	1 Driftsinntekter.....	15 055 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1 Driftsinntekter.....	7 461 795 000	
	47 Salg av eiendom	10 250 000	
4720	Forsvaret		
	1 Driftsinntekter.....	724 289 000	
4730	Forsvarshistorisk museum		
	1 Driftsinntekter.....	14 433 000	
4740	Statens graderte plattformtjenester		
	1 Driftsinntekter.....	250 928 000	
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1 Driftsinntekter.....	37 632 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	4 324 844 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter	650 000 000	
4791	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Driftsinntekter.....	482 425 000	
4799	Militære bøter		
	86 Militære bøter.....	500 000	
Totale inntekter			13 972 151 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan benytte alle merinntekter, herunder merinntekter under kap. 5645, post 85, til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen

under kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

- foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsutgifter	45 mill. kroner
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1 Driftsutgifter	550 mill. kroner
	47 Nybygg og nyanlegg	6 500 mill. kroner
1720	Forsvaret	
	1 Driftsutgifter	18 650 mill. kroner
1740	Statens graderte plattformtjenester	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	38 mill. kroner
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1 Driftsutgifter	1 100 mill. kroner

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	440 mill. kroner
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 000 mill. kroner
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	1 280 mill. kroner
1791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsutgifter	60 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd	450 mill. kroner
	73 Forskning og utvikling	500 mill. kroner
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	200 mill. kroner

V

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

1. starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
Levetidsforlengelse fregatt	11 302 mill. kroner
Hele landet – Tankanlegg – innfrielse av miljøkrav	1 190 mill. kroner

og endre omfang og kostnadsramme for følgende investeringsprosjekt:

Prosjekt	Kostnadsramme
Haakonsvern – vedlikeholdsanlegg for nye ubåter med kaianlegg	9 633 mill. kroner

- Fullmaktene under punkt 1 gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektene. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammene i senere år.
- endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2025–2026), herunder endrede kostnadsrammer.
- starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner.
- starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner.
- nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2025–2026).
- gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
- igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster, og
- inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VI

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyranskaffelser og vedlikehold, inntekter og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VII

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2026 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2025–2026).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluftsf- eller kulturformål, kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms kategorier:
 - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
 - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
 - d. kontorer og lignende
 - e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. og avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner, andre lands myndigheter eller fra leverandører der dette er økonomisk forsvarlig og nødvendig av forretningsmessige årsaker fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kap. 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kapitler 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kap. 481 Samfunnet Jan Mayen.

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2026 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

XII

Militær støtte til Ukraina

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026, innenfor rammen av Nansen-programmet, kan foreta donasjoner av materiell fra forsvarssektoren som anses som særlig viktig for Ukrainas forsvarskamp. Helhetlige vurderinger av konsekvensene for Forsvarets operative evne og nasjonal beredskap skal ligge til grunn for regjeringens beslutninger om slike donasjoner. Innenfor gjeldende samtykke skal beslutninger om donasjoner fra forsvarssektoren ikke gå ut over en tilstrekkelig nasjonal responsevne.

XIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 får unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

Utbetalinger av tilskudd i forbindelse med den militære støtten til Ukraina gjennom Nansen-programmet kan foretas når dette er påkrevd for å gjennomføre nødvendige donasjoner av materiell, kapasitet og tjenester til støtte for

Ukraina, i henhold til avtale eller regelverk for den enkelte donasjon, fond, eller finansieringsmekanisme.

Votering:

Presidenten: Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Komiteens innstilling ble vedtatt med 52 mot 49 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.00.51)

Votering i sak nr. 4, debattert 19. desember 2025

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2026 (Innst. 17 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

På Svalbardbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post Svalbardbudsjettet	Per post	Sum kap.
Utgifter			
1	Tilskot til Svalbard kyrkje		
	70 Tilskot til Svalbard kyrkje	8 000 000	8 000 000
3	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre		
	50 Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	240 404 000	240 404 000
4	Tilskot til Svalbard Museum		
	70 Tilskot til Svalbard Museum	16 000 000	16 000 000
5	Sysselmeisteren (jf. kap. 3005)		
	1 Driftsutgifter	106 038 000	106 038 000
6	Sysselmeisterens transportteneste (jf. kap. 3006)		
	1 Driftsutgifter	282 724 360	282 724 360
7	Tilfeldige utgifter		
	30 Skred- og bustadtiltak, <i>kan overførast</i>	0	
	70 Diverse tilskot	0	0
8	Tilskot til energistøtte i Longyearbyen		
	70 Tilskot til Svalbard Energi AS	118 800 000	118 800 000
9	Kulturminnetiltak (jf. kap. 3009)		
	1 Driftsutgifter	2 580 000	2 580 000
11	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard		
	1 Driftsutgifter	2 632 000	2 632 000
17	Norsk Polarinstitutt – refusjon		
	50 Refusjon	4 403 000	4 403 000
18	Navigasjonsinnretningar		
	1 Drift og vedlikehold	4 250 000	
	30 Nyanlegg og større vedlikehold, aerolykter og maritime fyr	800 000	5 050 000
19	Meteorologisk institutt – husleige Bjørnøya og Hopen		
	1 Driftsutgifter	8 702 400	8 702 400
20	Statsbygg, Svalbard		
	1 Driftsutgifter	2 590 000	2 590 000
22	Skattekontoret, Svalbard (jf. kap. 3022)		
	1 Driftsutgifter	7 604 240	7 604 240
Sum svalbardbudsjettet			
Sum departementets utgifter		805 528 000	805 528 000

Kap.	Post Svalbardbudsjettet	Per post	Sum kap.
Inntekter			
3005	Sysselmeisteren (jf. kap. 0005)		
	1 Diverse inntekter.....	300 000	
	2 Refusjonar m.m.....	3 000 000	3 300 000
3006	Sysselmeisterens transportteneste (jf. kap. 0006)		
	1 Leigeinntekter frå private	0	
	2 Refusjonar frå det offentlege	500 000	500 000
3009	Kulturminnetiltak (jf. kap. 0009)		
	1 Diverse inntekter.....	0	0
3022	Skattekontoret, Svalbard (jf. kap. 0022)		
	1 Diverse inntekter.....	270 000	270 000
3030	Skattar og avgifter		
	70 Skattar m.m.....	230 000 000	
	71 Utførselsavgift	0	
	72 Utmålsgebyr, årsavgift.....	396 000	230 396 000
3035	Tilskot frå statsbudsjettet		
	50 Tilskot.....	571 062 000	571 062 000
Sum svalbardbudsjettet			
Sum departementets inntekter		805 528 000	805 528 000

Forslag til vedtak om formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2026

II

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld utskriving av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2026 etter føresegnene i *lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard*. Vedtaket gjeld òg som grunnlag for utskriving av forskot på skatt for inntektsåret 2026, jf. *svalbardskattelova* § 5-1.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

- Personleg skattepliktig og dødsbu:
Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten og kommunane (maksimumssats).
- Selskap og samanslutningar som nemnde i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritekne etter skattelova kap. 2:
Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-1:
Låg sats: 8 pst.
Høg sats: 22 pst.

b) 22 pst. av den delen av selskapsoverskot som er høgare enn 15 mill. kroner, og som overstig summen av

- 10 gonger kostnadene til lønn som blir skattlagt ved lønnstrekk
- 0,20 gonger skattemessig verdi av anlegg, fast eigedom og annan realkapital som er på Svalbard ved utgangen av inntektsåret

c) Anna inntekt: 16 pst.

Personlege skattyttarar skal ha eit frådrag i alminnelig inntekt som er omfatta av bokstav c, på 20 000 kroner.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt skal formue og inntekt rundast nedover til nærmaste heile krone.

§ 5 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Aksjonær i utlandet

Skatt på utbytte m.m. etter skattelova § 10-13, jf. svalbardskattelova § 3-2, er fastsett til 20 pst.

§ 7 Inntekt etter svalbardskattelova § 6-3

For inntekt som blir skattlagt etter svalbardskattelova § 6-3, skal satsen vere 8 pst.

Forslag til vedtak om meirinntektsfullmakt for budsjetterminen 2026

III

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2026 kan overskride løyvinga på

1. kap. 5, post 1, tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3005, post 2
2. kap. 6, post 1, tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3006, post 2
3. kap. 9, post 1, tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3009, post 1

Forslag til vedtak om meirinntektsfullmakt for budsjetterminen 2026

IV

Meirinntektsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Finansdepartementet i 2026 kan overskride løyvinga på kap. 22, post 1, tilsvarende inntekter på kap. 3022, post 1.

Forslag til vedtak om avgift av kol som blir utført frå Svalbard, for budsjetterminen 2026

V

For budsjetterminen 2026 skal det svarast avgift til statskassa av kol som blir utført frå Svalbard, etter dei følgjande satsane:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 5, debattert 19. desember 2025

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Bengt Rune Strifeldt på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
 - forslagene nr. 3 og 4, fra Bengt Rune Strifeldt på vegne av Fremskrittspartiet
- Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2027 med et forslag som legger til grunn en likebehandling av fiskere og øvrige sjøfolk, ved at fradraget for sjøfolk likestilles med fiskerne, og at fradraget reguleres hvert år i henhold til pris- og lønnsvekst.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 29 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.52)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en ordning for å frita utdeling av gratis varer med kort holdbarhet for merverdiavgift.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 69 mot 30 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.13)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Stortingets enstemmige vedtak nr. 460 fra 13. februar 2025 om å kutte saksbehandlingstiden for arbeidstillatelser for høykompetent arbeidskraft fra tredjeland og rapportere om status og tidslinje for arbeidet senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2026, hvor det redegjøres grundig for målsettingene for summen av de omorganiseringer og endrede finansieringsveier innenfor virkemiddelapparatet som er foreslått i statsbudsjettet, og hvilke konsekvenser det vil få for de enkelte regionene.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 52 mot 49 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.02.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 9

(Næring)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
				Utgifter
900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	1	Driftsutgifter	544 979 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	75 551 000	
	22	Nukleære utredninger og prosjektledelse, <i>kan overføres</i>	7 592 000	
	23	Spesielle driftsutgifter til administrasjon av statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter	4 150 000	
	25	Drift og forvaltning av kompensasjons- ordninger	12 119 000	
	26	Forvaltning av grunneiendom på Svalbard, <i>kan overføres</i>	11 063 000	
	32	Nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen	780 500 000	
	51	Tilskudd til Senter for hav og Arktis	6 320 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	65 000 000	
	71	Miljøtiltak Raufoss.....	4 766 000	
	72	Tilskudd til skipsfartsberedskap	4 351 000	
	73	Tilskudd til entreprenørskapsfremmende aktiviteter for ungdom	36 467 000	
	74	Tilskudd til Visit Svalbard AS	3 730 000	
	75	Tilskudd til særskilte prosjekter, <i>kan overføres</i>	34 077 000	
	76	Tilskudd til Standard Norge.....	50 557 000	
	77	Tilskudd til tiltak for økt sjømatkonsum, <i>kan overføres</i>	3 543 000	
	81	Tilskudd til Leverandørutviklingsprogrammet	5 371 000	
901		Havbunns- og kystkartlegging		
	21	Spesielle driftsutgifter – Mareano-programmet, <i>kan overføres</i>	29 800 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	22 Spesielle driftsutgifter – kystkartlegging, <i>kan overføres</i>	22 000 000	
902	Justervesenet		
	1 Driftsutgifter	159 900 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 385 000	
903	Norsk akkreditering		
	1 Driftsutgifter	89 100 000	
904	Brønnøysundregistrene		
	1 Driftsutgifter	610 800 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 222 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	215 172 000	
905	Norges geologiske undersøkelse		
	1 Driftsutgifter	204 100 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	83 916 000	
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1 Driftsutgifter	74 100 000	
	30 Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	13 500 000	
	31 Miljøtiltak Løkken, <i>kan overføres</i>	19 000 000	
	32 Miljøtiltak Folldal, <i>kan overføres</i>	65 000 000	
907	Norsk nukleær dekommisjonering		
	1 Driftsutgifter	450 300 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	530 046 000	
	30 Opprydding Søve, <i>kan overføres</i>	64 170 000	
	60 Tilskudd til kommuner	5 807 000	
	70 Tilskudd til organisasjoner	1 721 000	
908	Institutt for energiteknikk		
	70 Tilskudd til drift av atomanlegg	324 762 000	
	71 Tilskudd til sikring av atomanlegg	89 440 000	
	72 Lån til flytting av laboratorier og infrastruktur	61 000 000	
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
	73 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	2 480 000 000	
910	Sjøfartsdirektoratet		
	1 Driftsutgifter	544 600 000	
911	Konkurransetilsynet		
	1 Driftsutgifter	151 400 000	
	70 Tilskudd til konkurransefaglig forskning, <i>kan overføres</i>	2 279 000	
912	Klagenemndssekretariatet		
	1 Driftsutgifter	53 000 000	
913	Dagligvaretilsynet		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 911 post 1</i>	5 600 000	
915	Regelrådet		
	1 Driftsutgifter	3 054 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
922		Romvirksomhet		
	50	Direktoratet for romvirksomhet	110 894 000	
	70	Kontingent i European Space Agency (ESA)	273 442 000	
	71	Internasjonal romvirksomhet.....	712 971 000	
	72	Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	23 577 000	
	73	EUs romprogrammer.....	686 480 000	
	74	Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter, <i>kan overføres</i>	143 353 000	
	75	Tilskuddsordning tilknyttet nasjonalt senter for jordobservasjon i Tromsø.....	5 130 000	
924		Internasjonale samarbeidsprogrammer		
	70	Tilskudd.....	405 600 000	
930		Design og arkitektur Norge		
	70	Tilskudd.....	19 536 000	
935		Patentstyret		
	1	Driftsutgifter	374 000 000	
936		Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1	Driftsutgifter	9 700 000	
940		Internasjonaliseringstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 454 000	
950		Forvaltning av statlig eierskap		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	33 100 000	
951		Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS		
	70	Tilskudd til overvåkingsprogram	518 000	
	71	Tilskudd til energitiltak	192 000 000	
	72	Tilskudd til opprydding kulldrift.....	134 000 000	
952		Investinor AS		
	70	Forvaltningskostnader for særskilte oppdrag	8 400 000	
1473		Kings Bay AS		
	70	Tilskudd.....	85 118 000	
2421		Innovasjon Norge		
	50	Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger.....	1 091 230 000	
	70	Basiskostnader.....	191 288 000	
	71	Innovative næringsmiljøer, <i>kan overføres</i>	129 703 000	
	74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overføres</i>	609 021 000	
	75	Grønn plattform, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50, 71 og 76</i>	311 400 000	
	76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>	351 457 000	
2426		Siva SF		
	70	Tilskudd.....	49 996 000	
	71	Tilskudd til testfasiliteter	218 496 000	
2460		Eksporfinansiering Norge		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-224 500 000	
	2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	333 679 000	109 179 000
		Totale utgifter		14 322 353 000

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Inntekter			
3900	Nærings- og fiskeridepartementet		
	1 Ymse inntekter og refusjoner knyttet til ordinære driftsutgifter.....	211 000	
	3 Inntekter fra forvaltning av grunneiendom på Svalbard.....	11 269 000	
3902	Justervesenet		
	1 Gebyrinntekter.....	23 445 000	
	3 Inntekter fra salg av tjenester.....	34 798 000	
3903	Norsk akkreditering		
	1 Gebyrinntekter og andre inntekter.....	70 840 000	
3904	Brønnøysundregistrene		
	1 Gebyrinntekter.....	672 986 000	
	2 Refusjoner, oppdragsinntekter og andre inntekter	37 145 000	
3905	Norges geologiske undersøkelse		
	3 Oppdragsinntekter og andre inntekter	84 173 000	
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1 Leie av bergrettigheter og eiendommer	104 000	
	2 Behandlingsgebyrer.....	1 554 000	
	86 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	1 200 000	
3907	Norsk nukleær dekommisjonering		
	2 Diverse inntekter.....	100 000	
3909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
	1 Tilbakeføring av tilskudd	3 000 000	
3910	Sjøfartsdirektoratet		
	1 Gebyrer for skip og flyttbare innretninger i NOR.....	270 092 000	
	2 Maritime personellsertifikater	31 928 000	
	3 Diverse inntekter.....	562 000	
	4 Gebyrer for skip i NIS	74 630 000	
	5 Kystradiotjenesten.....	16 800 000	
	86 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	4 800 000	
3911	Konkurransetilsynet		
	3 Refusjoner og andre inntekter.....	225 000	
	86 Lovbruddsgebyr.....	100 000	
3912	Klagenemndssekretariatet		
	1 Klagegebyr.....	741 000	
	2 Refusjoner og andre inntekter.....	225 000	
	87 Overtredelsesgebyr.....	100 000	
3935	Patentstyret		
	1 Inntekter av informasjonstjenester	4 416 000	
	2 Inntekter knyttet til NPI.....	7 580 000	
	3 Gebyrer immaterielle rettigheter.....	139 475 000	
3936	Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1 Gebyrer	500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3950		Forvaltning av statlig eierskap		
	50	Tilbakeføring av tapsavsetning for lån til Norwegian Air Shuttle ASA.....	1 273 000 000	
5325		Innovasjon Norge		
	52	Tilbakeføring av tapsavsetning til låneordning for lav- og nullutslippsskip	176 000 000	
	53	Ny post under innovasjon Norge Tilbakeføring av ubrukte tiltaksmidler	91 000 000	
	54	Tilbakeføring av tapsavsetning til Grønn industrifinansiering	300 000 000	
	70	Låneprovisjoner.....	77 000 000	
5326		Siva SF		
	70	Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000	
5329		Eksporkredittordningen		
	70	Gebyrer m.m	30 000 000	
5460		Eksportfinansiering Norge		
	71	Tilbakeføring fra avviklede garantiordninger	1 700 000	
	85	Inntekter fra avviklede midlertidige ordninger	723 700 000	
5612		Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS		
	80	Renter	40 100 000	
5613		Renter fra Siva SF		
	80	Renter	10 600 000	
5626		Renter av lån til Institutt for energiteknikk		
	80	Renter	5 500 000	
5629		Renter fra eksporkredittordningen		
	80	Renter	1 140 000 000	
Totale inntekter				5 368 599 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 post 1	kap. 3900 post 1
kap. 900 post 26	kap. 3900 post 3
kap. 902 post 1	kap. 3902 postene 1 og 3 og kap. 5574 post 75
kap. 903 post 1	kap. 3903 post 1
kap. 904 post 1	kap. 3904 post 2
kap. 904 post 21	kap. 3904 post 2
kap. 905 post 21	kap. 3905 post 3
kap. 910 post 1	kap. 3910 post 3
kap. 912 post 1	kap. 3912 post 1
kap. 935 post 1	kap. 3935 post 4

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige for-

valtningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 71 Miljøtiltak Raufoss for miljøtiltak innenfor gitt garantiramme på 207 mill. kroner.
2. overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.
3. overskride bevilgningen under kap. 905 Norges geologiske undersøkelse, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 923 Havforskningsinstituttet, post 21 Spesielle driftsutgifter og post 23 Oppdragsutgifter forskningsfartøy i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse prosjektene under henholdsvis kap. 3905 Norges geologiske undersøkelse, post 3 Oppdragsinntekter og andre inntekter og kap. 3923 Havforskningsinstituttet, post 1 Oppdragsinntekter og post 2 Oppdragsinntekter forskningsfartøy. Ved beregning av beløp som kan overføres til påfølgende år under de nevnte utgiftsbevilgninger, skal alle ubrukte merinntekter og mindreinntekter regnes med, samt eventuell inndekning av foregående års overskridelse på posten.
4. overskride bevilgningen under kap. 912 Klagenemndssekretariatet, post 21 Spesielle driftsutgifter

for å dekke eventuelle saksomkostninger knyttet til endring av påklagde vedtak til fordel for en part i medhold av forvaltningsloven § 36 i saker som behandles av klagenemndene som Klagenemndssekretariatet betjener.

5. overskride bevilgningen under kap. 911 Konkurransetilsynet, post 21 Spesielle driftsutgifter for å dekke eventuelt erstatningsansvar for staten etter inngrep som følge av en markedsetterforskning.
6. overskride bevilgningen under kap. 911 Konkurransetilsynet, post 21 Spesielle driftsutgifter dersom Konkurransetilsynet må tilbakebetale renter på et overtredelsesgebyr gitt i medhold av konkurranselovens § 29 femte ledd som enten er satt ned eller frafalt etter klage eller søksmål.
7. overskride bevilgningen under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 32 Nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen innenfor en totalramme på 2 835 mill. kroner.
8. overskride bevilgningen under kap. 915 Regelrådet, post 1 Driftsutgifter med inntil 2 mill. kroner som følge av usikkerhet om størrelse på ekstraordinære utgifter i forbindelse med vedtatt nedleggelse av virksomheten. Fullmakten skal først benyttes etter samråd med Finansdepartementet.

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi Norsk nukleær dekommisjonering og Institutt for energiteknikk fullmakt til å foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger innenfor en samlet ramme på inntil 1 420 mill. kroner under kap. 907 Norsk nukleær dekommisjonering, post 21 Spesielle driftsutgifter.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
907		Norsk nukleær dekommisjonering	
	60	Tilskudd til kommuner	14,7 mill. kroner
	70	Tilskudd til organisasjoner	2,7 mill. kroner
951		Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	
	70	Tilskudd til overvåkingsprogram	9,3 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	50	Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger	800 mill. kroner

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
	71 Innovative næringsmiljøer	120 mill. kroner
	75 Grønn plattform	700 mill. kroner
	76 Miljøteknologi	645 mill. kroner
2426	Siva SF	
	71 Tilskudd til testfasiliteter	64,5 mill. kroner

- gi tilsagn om tilskudd på 290,82 mill. euro i tillegg til foreslått bevilgning for å delta i de industrirettede programmene til Den europeiske romorganisasjonen ESA. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal likevel ikke overstige 348,2 mill. euro.
- gi tilsagn om tilskudd til tapsavsetning for norsk deltakelse i InvestEU med inntil 641,4 mill. kroner under kap. 924 Internasjonale samarbeidsprogrammer, post 70 Tilskudd og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene.

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

- gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 350 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 1 280 mill. kroner.
- gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om garantier for inntil 1 000 mill. kroner for lån innenfor ordningen med Grønn industrifinansiering, men slik at total ramme for garantier og lån ikke overstiger 4 100 mill. kroner for ordningen.
- gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 155 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning.
- gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 3 150 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland samt innenfor en øvre rammebegrensning på syv ganger det til enhver tid inntilstående beløp på ordningens grunnfond.
- gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 7 000 mill. kroner ved bygge-lån innenfor skipsbyggingsindustrien.
- gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn

- og gammelt ansvar på 20 000 mill. kroner ved etablering av langsiktige kraftkontrakter i kraftintensiv industri.
- gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 10 000 mill. kroner ved kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge.
- gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 630 mill. kroner under risikoavlastningsordningen for norsk eksport til Ukraina.

VII

Garantifullmakt og fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan inngå standardavtaler for leie av grunn til bolig- og næringsformål på Svalbard med garantier overfor långiver som har pant i bygg som står på statens grunn. Garantiansvar kan kun utløses dersom staten sier opp avtalen eller nekter overføring av leierett. Samlet garantiramme for avtalene begrenses oppad til 25 mill. kroner. Det kan utgiftsføres utbetalinger knyttet til garantiene uten bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 86 Lånesikringsordning, bolig- og næringsformål på Svalbard innenfor en ramme på 10 mill. kroner.

VIII

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

- gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 80 mill. euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet kapittel III.
- inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

IX

Utlånsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

1. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende risikolån innenfor en ramme på 3 000 mill. kroner, herav inntil 900 mill. kroner til grønne vekstlån.
2. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye lån under lavrisikolåneordningen innenfor en ramme på 3 500 mill. kroner.
3. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om lån under eksportkredittordningen uten en øvre ramme.
4. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om lån innenfor ordningen for Grønn industrifinansiering innenfor en samlet øvre ramme av utestående og forpliktete lån og garantier på inntil 4 100 mill. kroner.

X

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til særskilte prosjekter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

1. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inntil 190 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak på Løkken.
2. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inntil 225 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak i gruveområdet i Folldal.

XI

Fullmakt til å overføre ubrukte midler i reguleringsfond

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å overføre eventuelt mindreforbruk til forvaltning av eksportkredittordningen til et reguleringsfond, begrenset slik at maksimalt innestående på reguleringsfondet ved utløpet av budsjettåret er 5 pst. av bevilgningen på kap. 2460 Eksportfinansiering Norge, post 24 Driftsresultat i 2026.

XII

Fullmakt til å bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt.

XIII

Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi Eksportfinansiering Norge anledning til å erverve og avhende aksjer og opsjoner med formål å få dekning for krav i misligholds- og gjenvinningsaker. Eierskapet skal være midlertidig.

XIV

Endringer i statlige eier- og låneposter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

1. gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner redusere eierskapet i Akastor ASA helt eller delvis.
2. gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner redusere eierskapet i Mesta AS delvis.
3. redusere deltakelsen i obligasjonslån utstedt av Norwegian Air Shuttle ASA helt eller delvis.

XV

Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsmkostninger

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan avhende ikke-aktive gruveieendommer. Utgifter knyttet til eventuell avhending kan trekkes fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 3900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 30 Inntekter fra salg av gruveieendom.

XVI

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å føre inntekter fra garantiordningene mot mellomværendet med statskassen. Mellomværendet utlignes i påfølgende periode når inntektene blir overført til de enkelte garantiordningene.

XVII

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 606, 31. mai 2022, oppheves.

B.

Rammeområde 10**(Fiskeri)**

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
917	Fiskeridirektoratet		
	1 Driftsutgifter	534 200 000	
	22 Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	145 700 000	
	23 Priseråd for havbruk	17 900 000	
919	Diverse fiskeriformål		
	60 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	1 563 195 000	
	61 Tilskudd til kommunale ungdomsfiskeprosjekt	2 281 000	
	71 Tilskudd til velferdsstasjoner	2 849 000	
	73 Tilskudd til kompensasjon for CO ₂ -avgift	640 400 000	
	74 Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 896 000	
	75 Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	38 766 000	
	76 Tilskudd til fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	8 300 000	
	77 Tilskudd til kystrekeflåten	23 200 000	
Totale utgifter			2 978 687 000
Inntekter			
3917	Fiskeridirektoratet		
	1 Diverse inntekter	1 348 000	
	5 Saksbehandlingsgebyr	28 901 000	
	86 Forvaltningssanksjoner	3 000 000	
Totale inntekter			33 249 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 917 post 1	kap. 3917 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 917 post 22 og kap. 919 post 76, slik at summen av overskridelser

under kap. 917 post 22, kap. 919 post 76 og kap. 923 post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

C.

Rammeområde 11

(Landbruk)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	Utgifter		
1100	Landbruks- og matdepartementet		
	1 Driftsutgifter	191 450 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 645 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	3 022 000	
	50 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	310 000	
1115	Mattilsynet		
	1 Driftsutgifter	1 701 919 000	
	22 Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	15 040 000	
	71 Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 193 000	
1135	Veterinærinstituttet		
	50 Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	124 494 000	
1136	Norsk institutt for bioøkonomi		
	50 Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	279 378 000	
1138	Støtte til organisasjoner m.m.		
	70 Støtte til organisasjoner	51 460 000	
	71 Internasjonalt skogpolitisk samarbeid – organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	1 000 000	
	72 Stiftelsen Norsk senter for økologisk landbruk.....	9 406 000	
	73 Nasjonalt senter for fjellandbruk.....	4 358 000	
	75 Dyrsku'n	2 990 000	
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer		
	21 Spesielle driftsutgifter – Svalbard globale frøhvelv	12 300 000	
	50 Miljøregistreringer i skog.....	4 945 000	
	70 Tilskudd til bevaring og bærekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressurser	7 644 000	
	71 Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	9 669 000	
1140	Høstbare viltressurser – forvaltning og tilskudd til viltformål (Viltfondet) m.m.		
	1 Driftsutgifter	14 129 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	33 183 000	
	71 Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	38 578 000	
1141	Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.		
	23 Jegerprøve m.m., <i>kan overføres</i>	4 900 000	
	75 Organisasjoner – høstbare viltressurser	8 665 000	
1142	Landbruksdirektoratet		
	1 Driftsutgifter	317 100 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter – Beredskapslagring av korn.....	81 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 194 000	
	50	Arealressurskart	8 000 000	
	60	Tilskudd til veterinærdekning	237 032 000	
	61	Tilskudd til skrantesykeprøver fra fallvilt	1 326 000	
	70	Tilskudd til fjellstuer	885 000	
	71	Tiltak for bærekraftig reindrift, <i>kan overføres</i>	5 900 000	
	72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite, <i>overslagsbevilgning</i>	630 000	
	73	Tilskudd til erstatninger m.m. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsbevilgning</i>	55 610 000	
	74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt.....	500 000	
	75	Stønad til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømutfgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	79 000 000	
	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
	79	Tilskudd til reindriften for andel av verdiskaping fra vindkraft.....	6 271 000	
	80	Beredskapslager matmel.....	1 000 000	
	81	Tilskudd til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark, <i>kan overføres</i>	19 000 000	
	83	Tiltak for sameksistens mellom reindrift og jordbruk.....	20 000 000	
1148		Naturskade – erstatninger		
	71	Naturskade – erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	173 100 000	
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket		
	60	Flaskehalsprosjekter for veier for skogbruket, <i>kan overføres</i>	25 000 000	
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	57 932 000	
	73	Tilskudd til skog- og klimatiltak, <i>kan overføres</i>	86 000 000	
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	39 200 000	
	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond.....	2 640 253 000	
	70	Markedstiltak, <i>kan overføres</i>	317 550 000	
	71	Tilskudd ved produksjonssvikt, <i>overslagsbevilgning</i>	104 400 000	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	6 601 303 000	
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	17 886 445 000	
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	452 791 000	
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	2 041 741 000	
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen		
	51	Tilskudd til Reindriften utviklingsfond	81 800 000	
	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	10 500 000	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	153 300 000	
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	4 400 000	
1152		Bionova		
	70	Tilskudd til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	185 000 000	
1161		Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn		
	70	Tilskudd til Statskog SFs myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver	15 000 000	
	75	Oppsyn i statsallmenninger.....	18 837 000	
Totale utgifter			34 335 178 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Inntekter			
4100	Landbruks- og matdepartementet		
	1 Refusjoner m.m.....	151 000	
4115	Mattilsynet		
	1 Gebyr m.m.....	231 891 000	
	2 Driftsinntekter og refusjoner m.m.....	6 831 000	
	85 Gebyr og tvangsmulkt, m.m.....	7 000 000	
4141	Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.		
	1 Jegerprøve, gebyr m.m.	4 900 000	
4142	Landbruksdirektoratet		
	1 Driftsinntekter, refusjoner m.m.....	55 367 000	
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	85 Markedsordningen for korn.....	1 050 000	
Totale inntekter			307 190 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1115 post 1	kap. 4115 post 2
kap. 1141 post 23	kap. 4141 post 1
kap. 1142 post 1	kap. 4142 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer med et beløp som tilsvarer

merinntektene fra salg av eiendom, avgrenset oppad til 25,0 mill. kroner. Ubenyttede merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan overskride bevilgningen under kap. 1142 Landbruksdirektoratet, post 1 Driftsutgifter med opp til 500 000 kroner i forbindelse med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer	
	70 Tilskudd til bevaring og bærekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressurser	7,5 mill. kroner

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1142	Landbruksdirektoratet	
	77 Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	94,6 mill. kroner
1148	Naturskade – erstatninger	
	71 Naturskade – erstatninger	197,5 mill. kroner
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	
	71 Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket	23,2 mill. kroner
1152	Bionova	
	70 Tilskudd til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	309,0 mill. kroner

V

Fullmakter eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan:

1. selge statseiendom for inntil 25,0 mill. kroner. Departementet kan trekke utgifter ved salget fra salgsinntektene før disse inntektsføres.
2. inngå festekontrakter på de eiendommene departementet forvalter.

VI

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan gi Landbruksdirektoratet fullmakt til regnskapsføring av a konto forskudd til slakteri og meieri, og til forskningsavgift, omsetningsavgift og overproduksjonsavgift, mot mellomværendet med statskassen.

VII

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 556, 8. april 2025, oppheves.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 52 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.24)

Votering i sak nr. 6, debattert 19. desember 2025

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden (tilsynsmyndighet) (Innst. 65 L (2025–2026), jf. Prop. 4 L (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden (tilsynsmyndighet)

I

I lov 17. april 2020 nr. 29 om god handelsskikk i dagligvarekjeden gjøres følgende endringer:

§ 11 overskriften skal lyde:

Konkurransetilsynets oppgaver etter loven

§ 11 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte og sjette ledd blir fjerde og femte ledd. Femte ledd skal lyde:

Kongen eller departementet kan ikke omgjøre *Konkurransetilsynets* vedtak etter loven her.

§ 18 overskriften skal lyde:

Konkurransetilsynets kompetanse etter loven

§ 18 andre ledd første punktum skal lyde:

Konkurransetilsynets kan ikke av eget tiltak omgjøre *Konkurransetilsynets* vedtak.

§ 19 første punktum skal lyde:

Søksmål om *Konkurransetilsynets* eller *Konkurransetilsynets* vedtak etter loven her skal rettes mot staten ved *Konkurransetilsynet*.

I følgende bestemmelser skal «Dagligvaretilsynet» endres til «Konkurransetilsynet»:

§ 11 første ledd første punktum, andre ledd, tredje ledd og fjerde ledd

§ 12 første ledd første punktum og tredje punktum

§ 13 første ledd

§ 14 første ledd og tredje ledd

§ 15 første ledd og andre ledd

§ 17 første ledd

§ 21 andre ledd

I følgende bestemmelser skal «Markedsrådet» endres til «Konkurranseskilagenemnda»:

§ 11 andre ledd

§ 12 første ledd første punktum og tredje punktum

§ 13 første ledd

§ 18 første ledd og andre ledd andre punktum

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak n r. 7 [15:04:01]

Referat

1. (169) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sunniva Holmås Eidsvoll og Lars Haltbrekken om likebehandling av husholdningsforbruk i studentboliger i ordningene med Norgespris og strømstøtte (Dokument 8:71 S (2025–2026))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (170) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Jonas Andersen Sayed, Bjørn Arild Gram, Silje Hjemdal, Tage Pettersen og Morgan Langfeldt om å gi Roseslottet en varlig løsning (Dokument 8:69 S (2025–2026))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
3. (171) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Linda Monsen Merkesdal, Ove Trellevik, Marthe Hammer, Kjersti Toppe, Sofie Marhaug, Frøya Skjold Sjursæther og Joel Ystebø om håndtering av kvikksølv og torpedoer ved U-864 (Dokument 8:72 S (2025–2026))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
4. (172) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Simen Velle og Anne Grethe Hauan om rettferdig utdanningsstøtte for studenter med pasientskadeerstatning (Dokument 8:70 S (2025–2026))
Enst.: Sendes utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten [15:04:27]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.05.

